

รายงานการวิจัย

การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โดย

นายวรกร สุวรรณ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online
สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โดย
นายวรกร สุวรรณ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ผู้วิจัย : นายวรกร สุวรรณ

ปีที่วิจัย : พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 3) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งผลการวิจัยนี้จะสะท้อนให้เห็นแนวทางการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนการศึกษาทางไกลอย่างมีคุณภาพ เป็นไปในทิศทางตามเอกลักษณ์ของสถานศึกษา คือ “ให้โอกาสทางการศึกษา สร้างสรรค์พัฒนาทักษะอาชีพ”

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบพหุวิธี (Multimethods Research) ประกอบด้วย การประชุมเฉพาะกิจ การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาภาคสนาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย (multi – instrument approach) ใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนี้ ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ ครูประจำการ 18 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน รวมจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางไกลทุกคน รวมจำนวน 94 คน ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางไกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางไกลทุกคน รวมจำนวน 92 คน และในปีการศึกษา 2562 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางไกล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 100 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางไกลทุกคน รวมจำนวน 100 คน โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่ 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางไกล จำแนกเป็น 6 ประเด็น พบว่า นักเรียนการศึกษาทางไกลเป็นนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีสาเหตุที่แตกต่างกันไป ครุมีจำนวนไม่เพียงพอและต้องสอนในวิชาที่ไม่ถนัด หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับกลุ่มการศึกษาทางไกลใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มการศึกษาปกติ การจัดการเรียนรู้นุ่งเน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และใช้ห้องสอบ Exam Online ในบางรายวิชา ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีปริมาณและคุณภาพพอใช้ได้ และมีการบริหารจัดการ ได้แยกเป็นกลุ่ม

งานที่รับผิดชอบการศึกษาทางเลือกโดยเฉพาะ 2) ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า มีความต้องการ อยู่ในระดับ มาก

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่ 1) ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก 2) ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่ 1) ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู พบว่า ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และ ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้น พบว่า ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ค่อนข้างดี

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ได้แก่ 1) ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พบว่า ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับ มาก 2) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พบว่า ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับ มาก

Research Title : A Study of Management Results Basic School Curriculum Development and the Process of Managing the Online Learning of Teachers for Students Studying Alternative Education of Wichienmatu 3 School

Researcher : Mr.Warakon Suwan

Research year : B.E.2562

Abstract

The purposes of this research are: 1) to study the problems, and the need to develop the basic education curriculum and learning activities for alternative-education students of Wichienmatu 3 School. 2) to develop the basic education curriculum and Active Online Learning for alternative-education students of Wichienmatu 3 School. 3) to study the results of using the basic education curriculum and Active Online Learning for alternative-education students of Wichienmatu 3 School. 4) to study the satisfaction of those involved in using the basic education curriculum and Active Online Learning for alternative-education students of Wichienmatu 3 School. The results of this research will reflect the management guidelines, the basic education curriculum development and the efficacy of learning activities processes. It can develop qualitatively the alternative-education students' abilities and goes on the unique of school that is "Provide educational opportunities create and develop professional skills"

This study is research and development which uses the Multimethods Research process, which consists of group conversation, action meeting, using the questionnaire, and collecting data by multi-instrument approach. The populations of this research is classified by operation period in the semester and academic year as follows: The academic year of 2017 had 18 state teachers, 1 contract teachers, 19 teachers in total, and 94 of alternative education students' parents. The academic year of 2018 had 18 teachers, 92 students of alternative education in Matthayom 2-6 who enrolled in e-learning, and 92 of alternative education students' parents. The academic year 2019 had 18 state teachers, 100 students of alternative education in Matthayom 2-6 who enrolled in e-learning, and 100 of alternative education students' parents. The results are as follows.

1. The results of studying the problems and the need to develop the basic education curriculum and Active Online Learning for alternative-education students of Wichienmatu 3 School. are 1) The result of problems analysis classified into 6 issues that are the alternative-education students are dropped out from other school with different causes. There are not enough teachers and they are required to teach the

subjects that aren't their expertise. Educational institution curriculum for alternative education groups used in conjunction with the regular educational institution curriculum, Learning management that emphasizes individual differences, using DLIT media through online classroom systems, Obeclms and Exam Online rooms in some courses. Resources which support teaching and learning are obtainable quantity and quality. There is a management group specifically for alternative education. 2) The results of the survey on the development of mandatory school curriculum requirements and the Active Online learning management process for students studying alternative Wichianmatu 3 School found that the needs of parents and teachers are at a high level.

2. The results of Basic School Curriculum Development and Active Online Learning Process for Students of Alternative Education Wichienmatu 3 School have the following results: 1) The results of the examination and evaluation of the school curriculum's configurations is very good. 2) The results of the examination and evaluation of Active Online Learning is very good.

3. The results of using the basic school curriculum and Active Online Learning process for alternative-education students of Wichienmatu 3 School have the following results: 1) The assessment results of Active Online Learning are the first time of the second semester in the academic year 2018 and the second time of the first semester in the academic year 2019 is good. 2) The students' academic achievement which come from Active Online Learning in Matthayom 2-6 classified by departments and levels are the first time of the second semester in the academic year 2018 and the second time of the first semester in the academic year 2019 is rather good.

4. The results of studying the satisfaction of those involved in using the basic school curriculum and Active Online Learning process are 1) The satisfaction of those involved in using the basic school curriculum for alternative-education students found that the first time of the second semester in the academic year 2018 and the second time of the first semester in the academic year 2019 is high level. 2) The satisfaction of those involved in using the Active Online Learning for alternative-education students found that the first time of the second semester in the academic year 2018 and the second time of the first semester in the academic year 2019 is high level.

คำนำ

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จัดการศึกษาในระบบ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนการศึกษาปกติ และกลุ่มการศึกษาทางเลือก ซึ่งในการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในครั้งนี้ เกิดจากความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ของผู้วิจัย ที่จะพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป ที่มีนักเรียนการศึกษาทางเลือก ซึ่งเป็นนักเรียนที่ประสบปัญหาออกกลางคันจากโรงเรียนอื่น ๆ ด้วยสาเหตุที่หลากหลายแตกต่างกันมาอยู่รวมกัน รวมถึงนักเรียนที่มีเป้าหมายพิเศษที่จะศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพและการเรียนในห้องเรียนซึ่งการเรียนในโรงเรียนเป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายในชีวิตของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาหาแนวทางที่จะจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนทุกคน ได้เรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ และมีความสุขในการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการศึกษาทางเลือกก่อนปีการศึกษา 2561 โรงเรียนได้จัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือกแบบพบกลุ่ม สัปดาห์ละ 3 วัน พบว่ามีสภาพปัญหานักเรียนไม่อยากเรียน และครูก็มีความวิตกกังวลในการจัดการเรียนรู้ และไม่มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงได้ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก และใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนออนไลน์ (Active Online) วัดผลประเมินผลผ่าน Exam Online โดยได้ทำการศึกษาวิจัย เข้าร่วมโครงการวิจัยพัฒนาแลกเป่า ปี พ.ศ. 2561 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ และด้านวิชาการตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการ งานวิจัยสำเร็จด้วยดี และผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยพัฒนาต่อยอดเป็นครั้งที่ 2 ในปีการศึกษา 2562 จนเชื่อมั่นในคุณภาพของหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online ดังมีรายละเอียดที่ปรากฏในรายงานวิจัยเล่มนี้

หากมีข้อผิดพลาดใด ๆ ในรายงานการวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว และพร้อมน้อมรับข้อเสนอแนะด้วยความยินดียิ่ง

วรกร สุวรรณ

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จจากสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ ทั้งด้านงบประมาณและการช่วยเหลือด้านวิชาการตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ครั้งที่ 1 ในปีการศึกษา 2561

ขอขอบพระคุณ นายอโณทัย ไทยวรรณศรี ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดร.ดุจดาว ทัพย์มาตย์ นักวิชาการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา และคณะทำงานทุกท่าน ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยเข้าร่วมโครงการวิจัยพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน ปี 2561 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชิญมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย โครงการวิจัยพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยนทุกท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร รศ.ดร.ทิวต์ถ์ มณีโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ให้ข้อเสนอแนะปัญหาและหัวข้อการวิจัย รศ.กานดา พูลลาภทวี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเค้าโครงงานวิจัย นางสาวนงลักษณ์ เวศมรัชสกุล อดีตหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สพท.ตรัง เขต 1 วิทยากรพี่เลี้ยงในโครงการวิจัย และ อ.รันตทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพฐ. ตรวจสอบเล่มรายงานการวิจัยครั้งที่ 1

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ดร.มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ และนางสาวประภาพรพรณ เส็งวงศ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ และให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายชัชเชษฐ์ จันทร์สุขศรี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 และนายวิเชียร เดิมหลิม ศึกษานิเทศก์ ที่กรุณาส่งเสริม สนับสนุนประสานงานในการดำเนินการ รับทุนสนับสนุนการดำเนินการโครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ นางกมลวรรณ สุวรรณ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง และเติมเต็มความสมบูรณ์ของรายงานวิจัย

ขอขอบคุณครู บุคลากร โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และผู้ปกครองทุกคน ที่มีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรและสนับสนุนการใช้บทเรียนออนไลน์ ในการวิจัยครั้งนี้ ให้สำเร็จไปได้ด้วยดีอย่างมีคุณภาพ

ผลานิสงค์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบให้เป็นพลังแก่คณะครูทุกคนที่ได้ร่วมสนับสนุนให้นักเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทุกคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความสุข และมีทักษะในการดำรงชีวิตในโลกยุค 4.0 อย่างเต็มศักยภาพสืบไป

วรกร สุวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	จ
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	6
คำถามการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	12
แนวโน้มทิศทางการจัดการศึกษาไทยในอนาคต	12
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางเลือก	25
การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	33
การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาทางเลือก	45
การพัฒนากระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	68
หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา	82
การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเข็ยมธาตุ 3 กลุ่มการศึกษาทางเลือก	90
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	107
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	111
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	115
รูปแบบการวิจัย	115
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	117
ตัวแปรที่ศึกษา	117
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	118
การพัฒนาเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ	118
วิธีการดำเนินการ	122

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	129
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	130
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	132
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้	132
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Online	139
ตอนที่ 3 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Online	141
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	145
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย.....	161
สรุปผลการวิจัย.....	164
อภิปรายผลการวิจัย	167
ข้อเสนอแนะ	176
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	184
ภาคผนวก ก	185
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บข้อมูล	186
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูล การรายงาน	187
- แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ	188
- คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ กระบวนการจัดการเรียนรู้	193
ภาคผนวก ข	196
- แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้	197
- แบบตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางไกล พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	201

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- แบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 206
- แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 210
- แบบสรุปผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 212
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 215
- แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ) 218
- แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ) 224
- แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online (สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ) 227
- ภาคผนวก ค 232
- ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ..... 233
- ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู โดยผู้เชี่ยวชาญ..... 236
- ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online โดยผู้เชี่ยวชาญ..... 237
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการประชุมเฉพาะกิจ (Topic-Focused meeting) 240
- ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 243

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	247
- ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	252
- ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	257
- ผลการวิเคราะห์การประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1	262
- ผลการวิเคราะห์การประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2	268
- สรุปผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	269
- ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง (ครู) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	282
- ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง) ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	285
ภาคผนวก ง	294
- โครงสร้างหลักสูตร	295
- ตัวอย่างบทเรียนโมดูล (Module) เพื่อนำไปสร้างออนไลน์	296
- ภาพหน้าเว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	363
- ภาพการประชุมปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำบทเรียนออนไลน์ (Active Online)	371
- กำหนดการประชุมปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	375
การเผยแพร่ผลงาน	377
ประวัติผู้วิจัย.....	378

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ผลการสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	135
2. ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับ นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	137
3. ผลการตรวจและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3.....	139
4. ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	140
5. ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 1	141
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ครั้งที่ 1	142
7. ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 2	143
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ภาคเรียนที่ 1	144
9. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานฯ ครั้งที่ 1 (ส่วนที่ 1)	145
10. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้กระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1	147
11. ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1	149
12. ผลการสอบถามความพึงพอใจผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1	151
13. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 (ส่วนที่ 1)	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้กระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 (ส่วนที่ 2)	155
15. ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 (ส่วนที่ 1)	157
17. ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 (ส่วนที่ 2)	159

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. การบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	5
2. กรอบแนวคิดการวิจัย	114
3. แสดงรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D as a Paradigm of Innovation).....	116
4. กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก	124
5. แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโมดูล (Module).....	125
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	127
7. แสดงกลุ่มนักเรียนตามสภาพปัญหาในการเข้ามาเรียน กลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	133

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 ได้กำหนดการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ ในหมวด 4 แนวจัดการศึกษา ต้องมีความยืดหยุ่น หลากหลาย ทั้งในเรื่องรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล เป็นต้น โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการจัดการศึกษาตามมาตรา 12 ที่ระบุให้นอกเหนือจากรัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้การศึกษาตอบสนองต่อความแตกต่างของบุคคล และกลุ่มบุคคลที่มุ่งสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554 : 1)

การศึกษาทางเลือกนับเป็นการศึกษาประเภทหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระบุว่ารัฐต้องให้การส่งเสริมซึ่งการศึกษาทางเลือก เป็นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีความแตกต่างหลากหลายตามธรรมชาติ โดยกระบวนการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือก มาเกี่ยวข้องทั้งศาสนา หลักปรัชญาการศึกษา หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน หลักความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่นำไปสู่เป้าหมายคือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี. 2560 : 14-15)

การจัดการศึกษาทางเลือก จึงสามารถตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา พิษหรือห้องเรียนและออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งการออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นปัญหาที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาอย่างไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พล.อ.ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ) เป็นประธานการประชุมแก้ปัญหาเด็กออกกลางคันเมื่อวันศุกร์ที่ 3 มิถุนายน 2559 ณ ห้องประชุมราชวัลลภ โดยมีผู้บริหารองค์กรหลัก, คณะกรรมการที่ปรึกษา ในคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการขับเคลื่อนงานตามนโยบายของรัฐมนตรี (ศปช.ศธ.) คณะทำงานรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม กล่าวว่า ข้อมูลในระหว่างปีการศึกษา 2556-2558 มีนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ออกจากกลางคันจำนวนกว่า 22,000 คน โดยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครอง ปัญหาความยากจน ปัญหาในการปรับตัว และปัญหาอื่น ๆ ตามลำดับ สอดคล้องกับ วิทยากร เชียงกุล (2551 : 47-48) ระบุว่า สาเหตุการออกกลางคัน

ได้แก่ ฐานะยากจน อพยพตามผู้ปกครอง ปัญหาครอบครัว หาเลี้ยงครอบครัว สมรส เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ และต้องคดี/ถูกจับ ส่วนจุดพล ยงศร (2560 : 5) กล่าวว่า ประเทศไทยยังประสบปัญหาเด็ก และเยาวชนที่สะสมยาวนาน จากการศึกษาข้อมูลของ โครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนไทย (Child Watch) ของสถาบันรามจิตติ (สถาบันรามจิตติ. 2555 : ออนไลน์) พบว่า เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสมีจำนวนสะสม 3 ถึง 5 ล้านคน ที่อยู่ในระบบและนอกระบบการศึกษา หรือ ราว 1 ใน 4 ของประชากรวัย 0 – 18 ปี ที่มีอยู่จำนวน 16 ล้านคน โดยปัญหาที่พบ คือ ปัญหาเด็กและเยาวชนเร่ร่อน ประมาณ 3 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและที่ถูกคุมประพฤติประมาณ 5 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนในชนบทห่างไกล ความเจริญ ประมาณ 1.6 แสนคน ปัญหาเด็กและเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ประมาณ 1 แสนคน/ปี ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ประมาณ 2.5 แสนคน ปัญหาเด็กและเยาวชนพิการ และบกพร่องทางการเรียนรู้ ประมาณ 2 ล้านคน ปัญหาเด็กและเยาวชนไร้สัญชาติ ประมาณ 3 แสนคน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) ประมาณ 5 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ถูกบังคับขายแรงงาน ประมาณ 1 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ค้าและติดยาเสพติด ประมาณ 1 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนถูกบังคับค้าประเวณี ประมาณ 2.5 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนกำพร้า ประมาณ 9 หมื่นคน ปัญหาเด็กและเยาวชนยากจนที่มีมากถึง 3 ล้านคน โดยเด็กและเยาวชนบางคนมีความเสี่ยงมากกว่า 1 ลักษณะ ส่วน จุลณรงค์ วรรณโกวิท (2559 : ออนไลน์) กล่าวว่า จากข้อมูลอัตราการคงอยู่ ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2539-2556 ร้อยต่อของช่วงชั้นที่มีเด็กหลุดออกจากระบบมากที่สุดคือจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสายอาชีวศึกษา โดยเฉลี่ยมีเด็กออกกลางคันประมาณ 10% หรือประมาณ 1 แสนคน...หากมองว่าการศึกษาคือการพัฒนาคนในชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การออกกลางคันจึงเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียเปล่าทั้งทางเศรษฐกิจและการศึกษา รวมถึงปัญหาสังคมต่าง ๆ ดังนั้นการช่วยกันของทุกฝ่ายในการประคองให้เด็กไทยได้รับการศึกษาสูงสุดตามศักยภาพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น

ในปีการศึกษา 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำรง เขต 1 ได้มีมาตรการแก้ไขปัญหานักเรียนที่ออกกลางคัน โดยให้โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนที่รองรับนักเรียนที่ต้องออกกลางคันจากโรงเรียนอื่นในสังกัดทุกกรณี ซึ่งพบว่า ได้ก่อให้เกิดปัญหาทักับนักเรียนโดยรวมของโรงเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนเกเร มีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนไม่มั่นใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงพาบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนอื่น

จากสภาพปัญหาข้างต้น ในปีการศึกษา 2551 จึงเป็นการเริ่มต้นของการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยได้จัดแยกการศึกษาในระบบ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มการศึกษาปกติ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้สมัครเข้ามาเรียนในระบบปกติ และ 2) กลุ่มการศึกษาทางเลือก จะเป็นนักเรียนออกกลางคันจากโรงเรียนอื่นที่ได้รับย้ายเข้ามาเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับการจัดการศึกษาทางเลือก ยังคงใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษาในระบบการศึกษาปกติ และใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนการศึกษาทางเลือกในระดับชั้นเดียวกันมาเข้าห้องเรียนสัปดาห์ละ 3 วันตามตารางเรียนที่กำหนดไว้ เพื่อพบครูที่ได้รับมอบหมายโดยตรงให้เป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การมอบหมายภาระงานสำหรับการไปเรียนต่อที่บ้าน และเน้นการวัดและประเมินผลเพื่อการตัดสินใจตามเกณฑ์ที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ทั้งนี้ได้เห็นความมุ่งมั่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือกให้มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านมาอย่างต่อเนื่อง และในปีการศึกษา 2557-2558 ได้เริ่มมีการนำเทคโนโลยี DLIT

เข้ามาใช้ในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลโดยใช้โปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam online) สำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และในปีการศึกษา 2559 ได้มีการใช้ DLIT ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือกครบทุกระดับชั้น เมื่อผู้วิจัยได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จึงได้เริ่มศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพูดคุยสอบถามครูผู้รับผิดชอบกลุ่มการศึกษาทางเลือกโดยตรงเป็นรายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ ต่อการจัดการศึกษาทางเลือกที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ขณะนั้น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกภาคสนาม (Field note) พบว่า ครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการจัดการศึกษาทางเลือกทุกคน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการจัดการศึกษาทางเลือก และไม่ค่อยเต็มใจที่จะต้องไปรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน อันเป็นการเพิ่มภาระงานที่มีความยุ่งยาก โดยเฉพาะการติดตามนักเรียนที่ไม่มาเรียนตามกำหนดนัดหมาย ไม่ส่งงานหรือไม่มาสอบ อีกทั้งมีพฤติกรรมก้าวร้าว ที่สะท้อนถึงนักเรียนไม่ได้มุ่งมั่นตั้งใจเรียน ไม่มีเป้าหมายในการเรียน ส่งผลให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มการศึกษาทางเลือกกำหนดไว้ จึงยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

จากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคปัจจุบัน ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา และจำเป็นต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับกับความท้าทาย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง ไทยแลนด์ 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งยุคการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม และจากการวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2562 ที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 -2579 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน และสอดคล้องสัมพันธ์กับแนวทางการนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาทางเลือก ซึ่งได้กำหนดมาตรการและแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา ได้แก่ นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะวิชาชีพ และมีทักษะชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 ในกลยุทธ์ ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เป็นรายบุคคล มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (Career Education) โดยส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และปรับเปลี่ยนการ จัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทของพื้นที่ และในกลยุทธ์ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา นำ Digital Technology มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการ และความถนัด สร้างสังคม ฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่าน Digital Platform นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการ การศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในการนำ Digital Technology มาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการ การเรียนรู้ที่มี

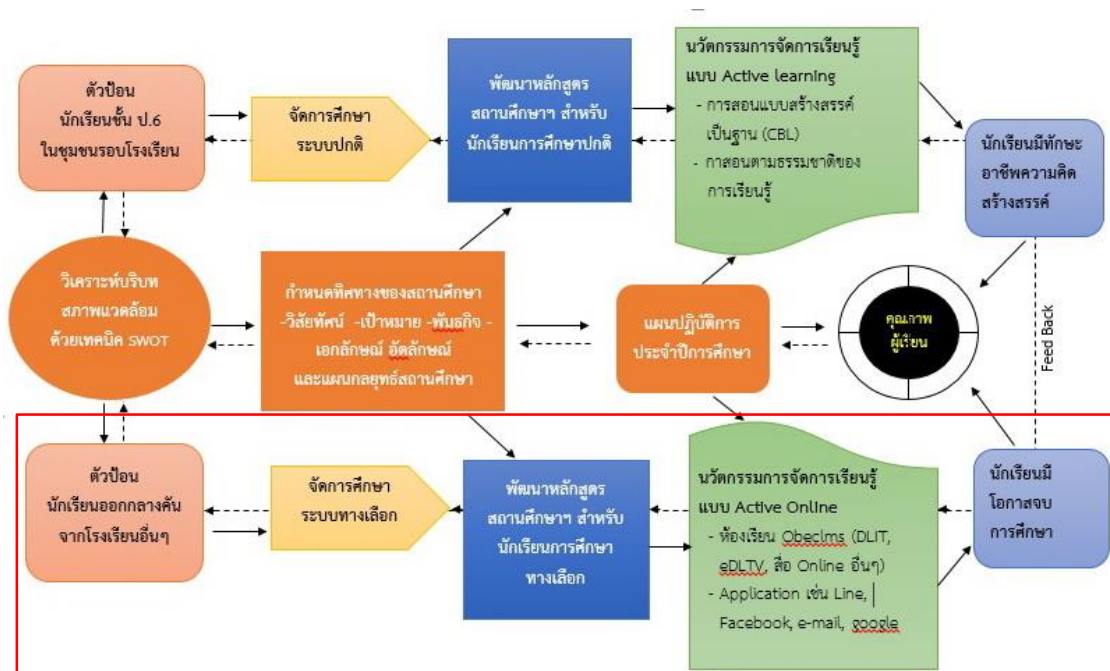
ประสิทธิภาพ ในกลยุทธ์ ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา หน่วยงานทุกระดับนำ Digital Technology มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษามีโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคมที่มี ประสิทธิภาพ และปลอดภัย ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาห้องเรียนให้เป็นห้องเรียน Digital ส่งเสริม สนับสนุน Digital Device สำหรับผู้เรียนทุกระดับอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (5) ส่งเสริม สนับสนุน Digital Device และพัฒนา Digital Pedagogy สำหรับครู อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ นโยบายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีเป้าประสงค์ให้สถานศึกษา และหน่วยงานระดับภูมิภาคมีความอิสระในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ในกลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงาน และจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น นำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่านโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมานั้น ได้แสดงถึงทิศทางการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษา อันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและคุณลักษณะของผู้เรียนในยุคการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562 : 6 -27)

กอปรกับในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาความเจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้เปลี่ยนวิถีทางการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจ และการสื่อสารของคนในสังคมไปอย่างมากมาย จึงส่งผลให้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้น จัดว่ายังไม่เพียงพอกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute :TDRI) ซึ่งเห็นถึงการแก้ปัญหา คุณภาพการศึกษาไทย โดยเฉพาะการศึกษาระดับพื้นฐานยังไม่สามารถทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศดีขึ้นได้อย่างทั่วถึง และได้เสนอแนะแนวทาง การปฏิรูประบบการศึกษา ด้านหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยี โดยสนับสนุนให้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558 : 1-3)

จากหลักการแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะต้องปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ในรูปแบบการให้โอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นการจัดการศึกษา “แบบออนไลน์” ซึ่งสอดคล้องกับ ยืน ภู่วรรณ (2561 : ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคดิจิทัล ยุคของข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี ซึ่งพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคน รวมทั้งลักษณะการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ส่งผลให้รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ การใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปด้วย อาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพเก่าบางอาชีพจะลดความสำคัญลง ส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่ชัดเจนเกี่ยวกับความจำเป็นของกระบวนการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งรูปแบบการศึกษาแบบเก่าอาจไม่สามารถรองรับการสร้างอาชีพให้กับคนรุ่นใหม่ ตลอดชีวิตได้อีกต่อไป... รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสารนั้นน่าจะเป็นรูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ซึ่งมวลชนหมู่สามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ใหม่ ๆ หรือช่องทางการเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง วิดิทัศน์ สื่อสังคม เกม จึงนับเป็นโอกาสดีของคนรุ่นใหม่ ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ การเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ยังเป็นแนวโน้มสำคัญ ในการนำมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในอนาคตอีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษา “แบบออนไลน์” มีความทันสมัย เท่าทันกับสังคมโลกยุคใหม่ สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ และเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่มีบริบทสภาพปัญหาและมีเป้าหมายความต้องการที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษา “แบบออนไลน์” จึงสามารถตอบสนองการเรียนรู้ตามความต้องการจำเป็น ความถนัด และความสนใจของนักเรียนที่แตกต่างกัน ตลอดจนเป็นแนวทางสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ในการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา “แบบออนไลน์” สำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ “2A to Goal : โมเดล Innovative School โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3” ในส่วนของการบริหารจัดการพัฒนาการจัดการศึกษาทางเลือก ดังแผนภาพที่ 1

2A to Goal : โมเดล Innovative School โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

แผนภาพที่ 1 การบริหารจัดการสถานศึกษา

และในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้สมัครขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเป้า สำนักวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้ ได้มีเป้าหมายสำคัญคือ การบริหารจัดการพัฒนาการศึกษา “แบบออนไลน์” จะได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และการได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินงานจะช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การปฏิบัติงานมีความสะดวกยิ่งขึ้น รวมถึงผู้บริหาร ครูจะได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการทำงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลสรุปที่ได้จากการดำเนินโครงการวิจัย โดยการทดลองใช้ระบบจัดการเรียนการสอนห้องเรียนออนไลน์บนเว็บไซต์ ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชื่อว่า Obeclms (Office of The Base Education Commission Learning Management System) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ในบางรายวิชา โดยใช้คอมพิวเตอร์ของการศึกษาทางเลือก และนักเรียนบางคนที่มีความพร้อมสามารถใช้คอมพิวเตอร์ เทปแลต หรือสมาร์ตโฟนของตนเองได้ พบว่า สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนอยู่ที่บ้านและทำงานช่วยผู้ปกครองได้ และลดเวลาการมาพบครู ทำให้ครูลดภาระงานได้ และได้พบปัญหาว่าการที่นักเรียนเข้าไปเรียนในระบบไม่สามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนได้เรียนจริงหรือไม่ ส่วนการใช้โปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam Online) พบว่าสามารถช่วยดำเนินการสอบได้ดี แต่เป็นการทดสอบในด้านความรู้เป็นหลัก

จากผลการบริหารจัดการพัฒนาการศึกษา “แบบออนไลน์” ในช่วงเริ่มต้นดังกล่าว ได้พบว่าสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง จึงนำมาสู่แนวคิดในการปรับปรุง การพัฒนา และทดลองใช้หลักสูตรออนไลน์และการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนออนไลน์ มาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จึงได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาทางเลือกมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อันส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่ดีขึ้น และสามารถบรรลุผลสำเร็จได้จริงเป็นไปตามเอกลักษณ์ของโรงเรียน คือให้โอกาสทางการศึกษา สร้างสรรค์พัฒนาทักษะอาชีพ ซึ่งจะเป็นภาพลักษณ์ใหม่ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และเป็นจุดเริ่มต้นของโรงเรียนแห่งอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในเวลาอันใกล้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นอย่างไร
2. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่มีประสิทธิภาพ เป็นอย่างไร
3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นอย่างไร
4. ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 อยู่ในระดับใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)
2. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนกับนักเรียนในระบบการศึกษาปกติของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยทั่วไป
3. ช่วยแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ ในจังหวัดตรังและใกล้เคียง ในทุกกรณี และป้องกันปัญหาทางสังคมที่จะตามมาจากนักเรียนกลุ่มที่ออกกลางคันได้
4. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีเป้าหมายในการเรียนหรือเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน โดยนักเรียนสามารถแบ่งเวลาการเรียนกับการทำกิจกรรมที่ต้องการได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนที่ต้องการเรียนนอกระบบหรือตามอัธยาศัย
5. ลดจำนวนครู ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการเรียนของนักเรียนการศึกษาทางเลือก รวมทั้งช่วยให้นักเรียนมีเวลาในการช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพระหว่างเรียนได้
6. ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งผลให้การพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ ได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เนื้อหา – แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 การบริหารจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียน
- 1.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการจัดการศึกษาทางเลือก

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

1.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ (e-Learning)

1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนี้ ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ ครูประจำการ 18 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน รวมจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 94 คน ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 92 คน และในปีการศึกษา 2562 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 100 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 100 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.2.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.2.3 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

4. ระยะเวลาของการวิจัย

ระยะเวลาของการวิจัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 ถึง 31 ตุลาคม 2562

4.1 เตรียมการดำเนินการวิจัย ได้แก่ จัดทำเค้าโครงการวิจัย เตรียมความพร้อมของครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2560

4.2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (รวบรวมข้อมูลก่อนการพัฒนาและจัดเตรียมเครื่องมือวิจัย) ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2561

4.3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ระหว่างวันที่ 16 มกราคม 2561 - 28 กุมภาพันธ์ 2561

4.4 ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำผลไปปรับปรุงพัฒนา ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2561 - 31 มีนาคม 2561

4.5 พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ระหว่างวันที่ 1 เมษายน - 30 กันยายน 2561

4.6 ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู และนำผลไปปรับปรุงพัฒนา ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม - 31 ตุลาคม 2561

4.7 ทดลองใช้บทเรียน Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 - 15 มีนาคม 2562

4.8 รวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง และประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1 เพื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ และนำไปปรับปรุงพัฒนา ระหว่างวันที่ 15 มีนาคม 2562 - 30 เมษายน 2562

4.9 ทดลองใช้บทเรียน Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2562 - 15 กันยายน 2562

4.10 รวบรวมข้อมูลหลังการทดลองและประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 2 เพื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ 16 - 30 กันยายน 2562

4.11 สรุปผลและรายงานวิจัย 1 ตุลาคม 2562 - 31 ตุลาคม 2562

5. สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัย ได้แก่ กลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำศัพท์บางคำ มีความหมาย ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พุทธศักราช 2561 ที่มีองค์ประกอบในการพัฒนาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งได้พัฒนาจากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ใช้กับนักเรียนการศึกษาปกติ โดยให้ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนเรียนการศึกษาทางเลือก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online หมายถึง การจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบสองทาง (Two Way Communication) ของครูใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พุทธศักราช 2561 ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ในห้องเรียน Obeclms มีขั้นตอน ดังนี้ 1) เข้าสู่ระบบด้วยชื่อและรหัสผ่านที่ได้รับเพื่อทำการ Login เข้าสู่ห้องเรียน 2) ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ในบทเรียนแบบโมดูล (Module) ไปตามลำดับ ซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ แนวทางการเรียน บทเรียน แบบฝึกหัด และภาระงานที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) และสื่อสารโต้ตอบกับครูประจำรายวิชาได้ 3) ส่งงานตามที่ในบทเรียนกำหนดหรือ ที่ได้รับมอบหมายผ่านระบบออนไลน์ 4) ทำแบบทดสอบปลายภาค ในโปรแกรม Exam Online โดยมีครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ดูแลให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียน ตรวจสอบให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง และวัดผลประเมินผล การเรียนรู้เพื่อการตัดสินผลการเรียน

3. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online หมายถึง ผลการตรวจสอบและประเมินองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561 และผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

4. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

5. ครู หมายถึง ครูทุกคน ที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2-6 กลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้จำแนกจำนวนครูที่ใช้เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย ตามระยะเวลาในการดำเนินการ ปีการศึกษา 2560-2562 ทำหน้าที่พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online และเป็นครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มนักเรียน

6. นักเรียนการศึกษาทางเลือก หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 กลุ่มการศึกษาทางเลือก ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ได้เข้าชั้นเรียนแบบกลุ่มการศึกษาปกติ และเรียนตาม

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ในปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562

7. ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือก ในปีการศึกษา 2560 - 2562

8. การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหรือมีเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งไม่ประสงค์จะเรียนในระบบโรงเรียนปกติ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้เรียน และสอดคล้องตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติกำหนด

9. สภาพปัญหา หมายถึง สภาพความจำเป็นหรือข้อจำกัดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ครู หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุน และการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

10. ความต้องการ หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองที่เห็นด้วยกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

รายงานผลการศึกษาด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวโน้มทิศทางการจัดการศึกษาไทยในอนาคต
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล
3. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาทางไกล
5. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้
6. หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
7. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 กลุ่มการศึกษาทางไกล
8. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวโน้มทิศทางการจัดการศึกษาไทยในอนาคต

ทิศทางการศึกษาไทย ในยุค 4.0

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560 (อ้างอิงใน นิสิตระดับปริญญาโท รุ่นที่ 7 สาขาบริหารจัดการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา. 2560 : ออนไลน์) ในอนาคต 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2560-2579) สภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกประเทศ มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และฉับพลันในหลากหลายมิติ รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีกรอบแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประกอบไปด้วย ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน การสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันในสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และกำหนดเป็นนโยบายหลัก คือ Model Thailand 4.0 จากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคปัจจุบัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อทุกวงวิชาชีพ โดยเฉพาะสถาบัน การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่เป็นแหล่งให้ความรู้และผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของสังคม ทั้งระดับโลก ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน ดังนั้น ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัด การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับกับความท้าทายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560 : ออนไลน์) กล่าวถึง การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทางไทยแลนด์ 4.0 ได้นั้น ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งยุคการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอน ที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม

กมล รอดคล้าย (2560 : 1) กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วยทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมไทย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทักษะของประชากรในทศวรรษที่ 21 รัฐธรรมนูญ/แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 -2579 และการศึกษากับการเปลี่ยนแปลง บริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยและภาพคนไทยในทศวรรษที่ 21 ได้แก่

1. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก (Global Trend) พลวัตการเปลี่ยนแปลงโลกจากก้าวผ่านจากทศวรรษที่ 20 เข้าสู่ทศวรรษที่ 21 และแนวโน้มใหญ่ที่สำคัญของโลก (Mega Trend)

2. แรงขับเคลื่อนในระดับภูมิภาค เกิดจากการรวมตัว รวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก โดยใช้กรอบความร่วมมือที่มีความสำคัญใกล้ชิดกับประเทศไทย

3. ประเด็นภายในประเทศไทย (Local Issues) ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นปัญหาภายในประเทศไทย (Local Issues) กับยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : ฎ-ท) ให้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาไทยให้เกิดคุณภาพ เชิงสมรรถนะในเวทีสากล เพื่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น โดยการให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งครุณาสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัด การเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

2. ควรพัฒนาและจัดทำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการดิจิทัล (Digital Platform) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมได้

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการนำ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิด มีความรู้ความสามารถรู้ในเรื่องดิจิทัล Digital Literacy เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ที่จะสร้างนวัตกรรมได้ในอนาคต

4. ควรพัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area based Budgeting) และกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Pool Resources) สำหรับสถานศึกษาที่มีขนาดและพื้นที่ ๆ แตกต่างกัน ให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่าน ภาษา ทักษะการคิด และความรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองในระดับสากล จิตรา สุขเจริญ (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในทุกๆระดับมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศักยภาพของคน เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรมีการจัด

การศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและทิศทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574 ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย 3 ประการ ได้แก่

1. คนไทยเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

2. สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ ลดลงโดยขับเคลื่อนภายใต้ 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร การเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2) การยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมรองรับความต้องการของตลาดงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

4) การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล

5) การพัฒนาคุณภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

6) การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน

7) การพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา

ปัจจุบันการศึกษาอยู่ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการค้นหาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

สมาน อัครภูมิ (2561 : 3) สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจไทยตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 เป็นการเสนอทางเลือกกว่าหากประเทศไทยต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของตนตามแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 แล้วต้องจัดการศึกษาที่จะส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และ ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดและสร้างนวัตกรรมให้ได้ ซึ่งก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดี ถ้าทำได้โดยเฉพาะแนวคิดที่ 8 Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences : Vol.1 No.1 April-June 2017 จะทำให้ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักผู้มีรายได้ปานกลางไปสู่ผู้มีรายได้สูง แต่ขณะเดียวกันเรายังขาดมุมมองอีกด้านหนึ่งของ Value-based economy คือระบบเศรษฐกิจที่ยึดคุณค่าเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นฐานคิดที่ระบบอื่นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นระบบการเงิน การธนาคาร การอุตสาหกรรม การบริการ การจัดการ การศึกษา และการเมืองก็ตาม ระบบเหล่านี้ต้องยึดคุณค่าในสิ่งที่ทำมากกว่าผลกำไร หรือการเพิ่มมูลค่าของการผลิต หากไม่แล้วเราก็คงติดกับดักตัวใหม่คือ “การมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมใหม่” และวนเวียนอยู่กับพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเดียวจนละเลยความเป็นอยู่ของเพื่อนมนุษย์ สุขภาพและความหมายของชีวิตและการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ การอนุรักษ์ และการจัดการทรัพยากรของโลก และนิเวศวิทยาเพื่อสรรพสิ่งที่มีชีวิตโลกใบนี้ร่วมกัน อันเป็นปัญหาใหญ่ที่สร้างขึ้นโดยระบบเศรษฐกิจที่ผ่านมา

การขับเคลื่อนบริบทของภาครัฐเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ภาคการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ สร้างให้ผู้เรียนเป็นคนที่รักที่จะเรียนรู้ มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งก็คือเป็นการสร้างผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่น การพัฒนาทักษะเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย ในขณะเดียวกันเด็กไทยในอนาคตก็ต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ดีงาม ควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2559 : ออนไลน์)

ดารุณี บุญครอง (2560 : 9-11) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาของไทยว่า จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ รวมทั้งความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทย ในสังคมยุคข่าวสารหรือยุคดิจิทัล ระบบการศึกษาจะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีสมรรถนะด้านการศึกษาสูงขึ้นในเวทีสากล ดังนี้

1. ควรขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โดยนำสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของเด็กเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ มีทักษะทางภาษา การอ่าน การคิด การคำนวณได้ต่อไป

2. ควรปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู

ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณเนื่องจากครูเป็นหัวใจสำคัญของการตอบโจทย์ปัญหาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอัตราครูต่อนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาที่ประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำด้วย

3. ควรกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคน

ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรกำหนดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศ และเศรษฐกิจของท้องถิ่น หรืออาจจะมีการเปิดสาขาใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคตรวมถึงการพัฒนาสมรรถนะของแรงงาน ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

4. ควรมีการพัฒนากระบวนข้อมูล

เพื่อการจัดทำตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่สะท้อนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลงที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยสามารถตอบโจทย์ การพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้ตรงตามตัวชี้วัด สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

5. ควรกำหนดทิศทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยโดยนำรูปแบบความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public – Private Partnerships in Education in Thailand) มาใช้เป็นแนวทางให้ภาครัฐกับเอกชนได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ด้วยการมีหน่วยประสาน (Delivery Unit) เป็นหน่วยดำเนินงานสร้างความเข้าใจ และ

ประสานความต้องการระหว่างภาครัฐ - ภาครัฐ ภาครัฐ - ภาคเอกชน และเอกชน-เอกชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมายของการศึกษาไทย และเล็งเห็นถึงความสำคัญ และคุณค่าของการเป็นส่วนส่วนการศึกษาที่จะร่วมกันพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย การศึกษาชาติต่อไป

6. ควรเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรการลงทุนทางการศึกษา

โดยมีการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและมีความโปร่งใส เนื่องจากปัญหาคอร์รัปชันในภาครัฐเป็นตัวจุดรั้งอันดับความสามารถของไทยทำให้งบประมาณไม่ถึงผู้เรียน และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

7. ควรส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจด้านการศึกษา

โดยการเพิ่มอิสระให้สถานศึกษา และส่งเสริมให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และรัฐควรปรับลดบทบาทจากการเป็นผู้จัดการศึกษาไปเป็นผู้ให้บริการหรือผู้กำกับดูแลที่มีหน้าที่ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น

8. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการปฏิรูปประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

9. ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

เพื่อเตรียมรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในอนาคตโดยการจัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เท่าที่จำเป็น พัฒนาจิตใจ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จำเป็น และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

จากแนวทางดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาอย่างจริงจังในทุกด้าน ทั้งด้านผู้สอน ผู้เรียน สื่อที่ใช้ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การลงทุนด้านการศึกษาและการวิจัยการพัฒนา ระบบฐานข้อมูล และการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง และต้องกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน

ดังนั้น แนวทางการจัดการศึกษาของไทยเพื่อขับเคลื่อนสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของตลาด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท การศึกษาเข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกประเทศมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และฉับพลันในหลากหลายมิติ รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) และกำหนดเป็นนโยบายหลัก คือ Model Thailand 4.0 โดยทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษาไทยแลนด์ยุค 4.0 จึงเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา พร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการจัดการศึกษาในทุกระดับมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศักยภาพของคน ดังนี้ 1) คนไทยเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือการกระตุ้นการเรียนรู้ และการสื่อสารที่ดี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วย

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศ 2) ให้เป็นบุคคลใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยที่ดีงาม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาองค์ความรู้และการมุ่งเข้าสู่อาชีพให้มีรายได้สูงขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำของคนภายในประเทศ

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาไทยไปสู่แนวโน้มในอนาคต

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาไทยไปสู่แนวโน้มในอนาคต ได้มีการกล่าวถึงไว้ในมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 รวมถึงความคิดเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 1) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 -2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560- 2579 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 และให้ทุกกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริมกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

เป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของคนไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ตอบสนอง วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาและเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” ที่สามารถสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้กับประเทศ เป้าหมายสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาคือ การให้อิสระสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียน เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มี

สุนทรียะ อนุรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3. พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมือง ไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

โดยมีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 4 ด้าน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานการอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา

1. สถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับสภาพบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

2. สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. สถานศึกษามีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต

4. สถานศึกษาวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านคุณภาพผู้บริหารและครู อาจารย์ ความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนการสอน โดยมีการกำกับติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

พาสนา จุลรัตน์ (2561 : 4) อธิบายว่า สถาบันการศึกษา และครูผู้สอนควรต้องจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ เมื่อใดที่ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ และคิดว่าสิ่งใดที่ยากสิ่งนั้นยิ่งท้าทาย นั้นแสดงว่าการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติประสบความสำเร็จแล้ว

1) การเตรียมหลักสูตร

สถานศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูป เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาหรือหลักสูตรในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรมีเป้าหมายหลักเพื่อผลิตโดยครูต้องฝึกให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดมากกว่าการใช้ความจำ ไม่เน้นการสอบเพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ ครูผู้สอนควรเลิกการบรรยายเป็นสำคัญ แต่ควรให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem Base Learning) และใช้การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้ทุกวิชาควรต้องเป็นไปในทำนองเดียวกัน โดยมีความทันสมัย ไม่กำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่ตายตัว แต่ควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ตามความถนัดของผู้เรียนและสถานการณ์ต่าง ๆ มีกระบวนการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง และผู้เรียนทุกคนต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้ โรงเรียนแต่ละแห่งควรต้องเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นสื่อ อุปกรณ์ ครูผู้สอน และอาคารสถานที่

2) บทบาทของครูผู้สอนในยุคไทยแลนด์ 4.0

ครูควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการหล่อหลอมให้เกิดทักษะที่สำคัญแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หรือเรียกว่า กระบวนกร (Facilitator)” มากกว่าซึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้สอนในยุค 4.0 คือ ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับวัยและเนื้อหาที่เรียน

3) ทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0

ทักษะที่จำเป็นสำหรับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในอนาคต ซึ่งทักษะที่สำคัญเหล่านี้ ได้แก่

3.1) ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Function Skills) ซึ่งเป็นทักษะทางสมองที่เด็กใช้ควบคุมอารมณ์ ความคิด และการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกำกับตนเองให้สามารถทำงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.2) ทักษะการใช้ Internet (Internet Skills) Internet เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการค้นคว้าหาความรู้ โดยเฉพาะในปัจจุบัน เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า Internet มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กหรือผู้เรียนก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เด็กในปัจจุบันจะอยู่กับ Internet เกือบตลอดเวลา

3.3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking Skills) ควรมีการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก เพราะบุคคลที่รู้จักคิดวิเคราะห์จะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต และเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด

3.4) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) เป็นความสามารถทางการคิดที่ช่วยให้บุคคลไตร่ตรอง พิจารณาประเมินข้อมูลและสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน รู้ที่มาที่ไป เข้าใจเหตุและผล ซึ่งจะช่วยลดความผิดพลาดในการตัดสินใจได้

3.5) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่ง ประเทศชาติจะไม่สามารถพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมของตนขึ้นมาได้

3.6) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองระดับสูงที่คิดได้กว้างไกล หลายทิศทาง หลายแง่มุม หรือที่เรียกว่าลักษณะการคิดแบบอนกนัย (Divergent Thinking) ประกอบด้วยความคิดย่อย ๆ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

3.7) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skills) การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะด้านอื่น ๆ เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและทำงานร่วมกันในสังคมได้

3.8) ทักษะด้านภาษาอังกฤษ (English skills) ภาษาอังกฤษเป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารกับนานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การค้าขาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ ในยุค Thailand 4.0 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency) จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

3.9) ทักษะด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics Skills) ความสามารถทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการสร้างองค์ความรู้ และศึกษาหาความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ จากการประเมินผลนานาชาติ (PISA = Programmed for International Student Assessment)

3.10) ทักษะด้านจิตสาธารณะ (Public Mind Skills) การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งกระแสความเจริญอย่างรวดเร็วนี้จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย ในบริบทของการศึกษา ครูผู้สอนควรสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง

ดารุณี บุญครอง (2560 : 14) อธิบายว่า แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัด การศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

ด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีดังนี้

1.1 กำหนดมาตรฐานหลักสูตรตามระดับช่วงชั้น และมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาและการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ

1.2 วิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดระบบหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้องค์ความรู้และฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา โดยพัฒนาระบบคิดแก้ปัญหาและความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณภาพในองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ สอดคล้องในแนวทางเดียวกับการพัฒนาของประเทศอื่น ๆ ที่ใช้ OECD-PISA กำหนดไว้เป็นหลักสูตรสากล

1.3 จัดหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้น ตามข้อตกลงของ AEC เพื่อรองรับการทำงาน ของอาเซียนได้ตามข้อตกลงฯ และสามารถนำไปต่อยอดค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเป็นภาษาทางคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี

1.4 จัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่วิจัย พัฒนา และจัดทำหลักสูตรการศึกษาหนังสือเรียน หรือตำราเรียนที่เป็นแกนกลางตามหลักสูตรและมาตรฐานกลาง รวมทั้งจัดทำคู่มือการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษา

1.5 จัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ของสังคมโลก

1.6 ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ทักษะการดำรงชีวิต และบริบทของสภาพภูมิประเทศอย่างเหมาะสม

1.7 ลดวิชาเรียนในชั้นเรียนและบูรณาการวิชาเรียน เพื่อผู้เรียนมีเวลาพัฒนาทักษะการเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับช่วงชั้น ส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินชีวิตและจิตอาสาต่อการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติ และจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการปรับลดเวลาเรียนในชั้นเรียน รวมทั้งจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.8 นำเทคนิควิธีการแจกอุปสกดคำ มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา อย่างเข้มข้น เพื่อแก้ปัญหาเด็กนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้

1.9 ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนจากการบอกเล่าโดยครู มาเป็นกระบวนการ ออกแบบวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน เพื่อเกิดกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น วิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างดีสร้างสรรค์

1.10 นำร่องและขยายผลการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่ที่นักเรียน ส่วนใหญ่มีคะแนนทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) อยู่ในระดับดี ไปยังโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณ ใกล้เคียง

1.11 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งที่ได้จากการเรียนรู้ ในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งประสบการณ์จากการทำงาน เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนภายใต้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

1.12 พัฒนาระบบคลังข้อสอบเพื่อการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านทักษะความรู้ ความสามารถของผู้เรียน

1.13 พัฒนาคำรณภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำราพหุวัฒนธรรมที่มีมิติการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Blended Based Learning) ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง เชื่อมโยงกับภูมิ ปัญญาและภูมิสังคมได้

1.14 สนับสนุนหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) และหุ่นจำลอง สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ (e-Journal) รวมทั้งเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Life Long Learning) เชื่อมโยงกับการศึกษา ทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย

1.15 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนักในเรื่อง ประวัติศาสตร์ ของชาติ การอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีดีงามของไทย

การส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการ ศึกษาทุกระดับทุกประเภท สามารถเข้าถึงทรัพยากรและระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่าง ทัวถึงและมีประสิทธิภาพ มุ่งองค์ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และ ระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

1. พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัย และ ไม่ซ้ำซ้อน ให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทัวถึงและมีประสิทธิภาพทั้งระบบให้ครอบคลุมทั่ว ทุกพื้นที่ โดยการจัดการฐานข้อมูลด้วยระบบ Cloud computing ที่มีมาตรฐานจัดเก็บนำเข้าและ แจกจ่าย Content และ Courseware เดียวกัน

2. พัฒนาระบบการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศระบบการรายงาน ของฐานข้อมูลโดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ให้เป็นเอกภาพเป็น ปัจจุบัน และมีมาตรฐานเดียวกัน

3. ผลิตและพัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียนสถานศึกษาและ หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา นำมาใช้เพิ่มคุณภาพการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

4. ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLIT, DLTV) ที่ส่งออกอากาศในระบบ Satellite TV และ IPTV ที่มีประสิทธิภาพสูงและสนับสนุนทรัพยากรให้โรงเรียนที่ขาดแคลนได้รับอุปกรณ์เครื่องมือ Hardware และ Software ที่ทันสมัยมารองรับการศึกษาทางไกล

5. จัดทำอุปกรณ์/ทรัพยากรพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอทั่วถึง และเหมาะสมกับการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง

มนตรี แยมกสิกร (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561 : 10) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบ ให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะของศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาครู คุณภาพของระบบการศึกษาจะไม่สามารถอยู่สูงกว่าคุณภาพของครู (The quality of an education system cannot exceed the quality of its teachers)

2. การพัฒนาการสอน แนวทางเดียวที่สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ คือ การพัฒนาการสอน (The only way to improve outcomes is to improve instruction)

3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ระบบที่ดีต้องทำให้เด็กทุกคนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ (High performance requires every child to succeed)

4. การพัฒนาการบริหารจัดการ ครูใหญ่เป็นผู้มีความสำคัญในการผลักดันการเรียนการสอน (Great leadership at school level is a key enabling factor)

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาศึกษาไทยไปสู่แนวโน้มในอนาคตไทยแลนด์ 4.0 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ที่สอดคล้องตาม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560– 2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 -2580) มีจุดมุ่งหมาย เน้นพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา คือ คุณลักษณะของคนไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ 1) ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ มีทักษะชีวิต 2) ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) และทักษะการคิดสร้างสรรค์ 3) ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และมีจิตอาสา โดยการจัดการศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย ส่งเสริมการพัฒนาาระบบสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา (Digital Platform)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาไว้ ดังนี้ 1) ให้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง 2) การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และ 3) การพัฒนาผลิต ภาพแรงงาน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและแรงงาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษา โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive

Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของ สังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs, 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) เช่น คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562 : 6) มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางเลือก และการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 ได้แก่

นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

บทนำ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุกกันดาร ในทุกมิติโดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็น พลโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะวิชาชีพ และมี ทักษะชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21

ประเด็นกลยุทธ์

1. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (Career Education)

2. พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติยึดมั่นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ และเป็นพลเมืองโลกที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม

3. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านวิชาการนำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

4. พัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต มีสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. การจัดการศึกษาเพื่อ การบรรลุเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ

7. นำ Digital Technology มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการ และความถนัด สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จะเห็นได้ว่า ประเด็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ประเด็นกลยุทธ์ ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เป็นรายบุคคล มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ (Career Education) โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและปรับเปลี่ยนการ จัดการเรียนรู้ออกมาตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และบริบทของพื้นที่ 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา นำ Digital Technology มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามสมรรถนะ ความต้องการ และความถนัด สร้างสังคม ฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

แนวทางการดำเนินการ

1. พัฒนาระบบคลังข้อมูล องค์กรความรู้ เพื่อให้บริการ Digital Textbook ตาม เนื้อหาหลักสูตรที่กำหนด สื่อ วิดีโอ และองค์ความรู้ประเภทต่าง ๆ และ ให้บริการแก่ผู้เรียนให้การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. พัฒนา Digital Platform เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นรายบุคคล

3. สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่าน Digital Platform

นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การนำ Digital Technology มาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษา เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นกลยุทธ์ ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา หน่วยงานทุกระดับนำ Digital Technology มาใช้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

แนวทางการดำเนินการ

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคมที่มี ประสิทธิภาพ และปลอดภัย

2. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษามีระบบคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ที่ใช้เป็น เครื่องมือในพัฒนาทักษะด้าน Digital Literacy แก่ผู้เรียน

3. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาห้องเรียนให้เป็นห้องเรียน Digital

4. ส่งเสริม สนับสนุน Digital Device สำหรับผู้เรียนทุกระดับอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5. ส่งเสริม สนับสนุน Digital Device และพัฒนา Digital Pedagogy สำหรับครู อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีเป้าประสงค์ สถานศึกษา และหน่วยงานระดับภูมิภาคมีความอิสระในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพมีมาตรฐานสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ประเด็นกลยุทธ์ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงาน และจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ได้ตามมาตรฐาน

คุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางเลือก และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร นำ Digital Technology มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และนโยบายที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษามีอิสระในการบริหารงาน และจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงาน และจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน ซึ่งได้แสดงถึงทิศทางการจัดการศึกษา ที่สถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษา อันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและคุณลักษณะของผู้เรียนในยุคการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางเลือก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2553 บทบัญญัติส่วนที่สอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก ซึ่งมีหลายมาตรา มีรายละเอียด ดังนี้

ปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาทางเลือก

1) บทบัญญัติที่สอดคล้องกับปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาทางเลือก ได้แก่ บทบัญญัติในมาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 22

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สิทธิในการจัดการศึกษาทางเลือก

สิทธิในการจัดการศึกษาทางเลือกได้รับการรับรอง ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สิทธิของประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการรับรอง ดังบทบัญญัติในมาตรา 8 (2) และ มาตรา 12 และกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคมตาม บทบัญญัติในมาตรา 38 มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 12 นอกเหนือ จากรัฐ เอกชน ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 38 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา รวมทั้งพิจารณาการจัดตั้ง ยุบ รวมถึงเลิกสถานศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งการกำกับดูแลหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

แนวทางในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือก

3) บทบัญญัติที่ส่งเสริมแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือกได้แก่ บทบัญญัติ ในมาตรา 23 และ 24 มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญ ทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์
ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น
และทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน
รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน
และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น
ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน
และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา
มารดา ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ
ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่ง ข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่าง
พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน
ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียน
การสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลาย
ในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบ
การพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ
ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์
ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึง
ประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง แล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

นอกจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังมีบทบัญญัติที่ กำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองและส่งเสริมการศึกษาทางเลือกไว้ใน มาตรา 54 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี. 2560 : 14-15)

สรุปได้ว่า กฎหมายที่มีบทบัญญัติสอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีบทบัญญัติสอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก ตั้งแต่ปรัชญาและเป้าหมายในการจัดการศึกษา ได้แก่ มาตรา 6,7 และ 22 สิทธิในการจัดการศึกษา ได้แก่ มาตรา 8,10,12 และ 38 และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาทางเลือก ได้แก่ มาตรา 23,24,26,27,28,29 และ 30 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 54 บัญญัติให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา

โอกาสทางการศึกษากับการจัดการศึกษาทางเลือก

แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคของโอกาสในการเข้ารับการศึกษา ได้มีการพัฒนาตามลำดับใน ระยะแรกเน้นอยู่ที่การให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่เท่า ๆ กัน ซึ่งเป็นปรัชญาการจัดการศึกษาที่มุ่งรับใช้มวลชน (มะเตือ เสมอ อ่างถึงใน ศรารวณฺ์ ศิริพนฺ์. 2544 :14) แต่เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมและความจำเป็น ของคนไม่เหมือนกันแล้ว ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม จึงมีผู้นิยามความหมายของความ เสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาไว้ ดังนี้ Coleman (อ่างถึงใน เสาร์คำ คำมาลัย. 2541 : 16) ได้ สรุปความหมายของความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาไว้ว่า เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กทั่วไปใน

ระดับที่สามารถจะลดความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นผลมาจากสภาพทางบ้านของเด็ก และจะมีผลกระทบต่อชีวิตและการประกอบอาชีพของเด็กในอนาคต

Bowman (อ้างถึงใน เสาร์คำ คำมาลัย. 2541 : 16) ได้วิเคราะห์โอกาสการเข้ารับการศึกษาไว้ ดังนี้

1. หมายถึง ให้เด็กได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการเลือกโรงเรียน ตลอดจนการเลือกว่าจะเรียนต่อหรือจะทำงานเมื่อใด

2. หมายถึง การขจัดความแตกต่างในเรื่องความสามารถ รวมทั้งการที่เด็กได้รับพันธุกรรมหรือจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน

มานพ ภาชิตวิไลธรรม (อ้างถึงใน ศรารวรรณ์ ศิริพันธ์. 2544 :15) ซึ่งได้ให้คำนิยามของความเสมอภาค ของโอกาสทางการศึกษาที่เน้นในด้านขบวนการไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมจนกระทั่งทักษะและความรู้ขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้ มีอยู่โดยเท่าเทียมกัน

2. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับโอกาสได้พัฒนาทักษะและความสามารถตามที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติ และโดยการส่งเสริมให้ดีที่สุดและมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ที่มีการให้หลักประกันแก่เด็กแต่ละคน ได้ศึกษาเล่าเรียนตามช่วงระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถและสติปัญญา

4. ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ปราบกฏการณ์ที่เด็กแต่ละคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

จากความหมายความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา พอจะสรุปได้ดังนี้

ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในเรื่องของโอกาสทางการศึกษา คุณภาพของการศึกษา และการลงทุนทางการศึกษา หรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่ทุกคนพึงจะได้รับ

Baldrige (อ้างถึงใน ศรารวรรณ์ ศิริพันธ์. 2544 :16) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่อธิบายโอกาสการศึกษา ต่อของนักเรียน ดังนี้

1. การที่ครอบครัวมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดี ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนต่อที่มากขึ้นได้ กล่าวคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี บิดามารดาประกอบอาชีพที่มีเกียรติและอยู่ในกลุ่มคนชั้นสูง จะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากที่จะศึกษาต่อ ตลอดจนมีฐานะที่เอื้ออำนวยให้สามารถเรียนต่อได้

2. นักเรียนที่มีสติปัญญาสูงก็จะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนต่อที่มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากระบบการคัดเลือกคนเข้าเรียนต่อยังใช้ระบบการสอบแข่งขัน ดังนั้นระดับสติปัญญาของนักเรียนจึงมีส่วนเกี่ยวข้อง

3. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก ประสบการณ์ทางการศึกษาจะพบว่า ในเมืองใหญ่ ๆ มีสถาบันการศึกษาตั้งอยู่มากกว่ารวมทั้งสาธารณูปโภค ระบบการสื่อสารต่าง ๆ ที่ดีกว่า จึงทำให้มีโอกาสทางการศึกษาที่ไม่เท่ากัน

4. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูง จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนต่อในระดับที่สูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีผลต่อการประสบความสำเร็จในอาชีพและสังคมด้วย ดังนั้นผู้ปกครองจะพยายามกระตุ้นให้นักเรียนได้เข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป

องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อโอกาสในการศึกษาต่อนั้นมีหลายด้าน จากการศึกษางานวิจัยของบุคคลต่าง ๆ ในหลายสถาบัน จากผลการวิจัย พบว่า นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่มีผลต่อโอกาสการศึกษาต่อ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพทางครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในทุก ๆ ด้านต่อโอกาสการศึกษาต่อของนักเรียนทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อไม่เท่าเทียมกัน จึงมีการพูดถึงความเสมอภาคในการศึกษาต่อกันมากขึ้น โดยเฉพาะความแตกต่างด้านเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละครอบครัวของเด็กแต่ละท้องที่ ทำให้มีความแตกต่างกัน โดยเด็กที่อยู่ในเมืองกับเด็กในชนบทที่มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งที่รัฐบาลมีความพยายามที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางในทุกระดับ

สรุปได้ว่า โอกาสทางการศึกษา คือความเสมอภาคของเด็กทุกคน ให้ได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการให้การศึกษแก่เด็กทั่วไปในระดับที่สามารถจะลดความเหลื่อมล้ำทุก ๆ ด้าน ทั้งสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม สถานภาพทางครอบครัวอัน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชีวิตและการประกอบอาชีพของเด็กในอนาคต

การศึกษาทางเลือก

ความหมาย

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 ได้ให้คำนิยามการศึกษาทางเลือก (Alternative medication) ไว้ดังนี้ การศึกษาทางเลือก หมายถึง รูปแบบของการจัดการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากที่รัฐเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดให้ตามปกติ มีหลักสูตรหรือวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากที่เป็นทางการ โดยบุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการ เช่นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว โดยอาจใช้หลักสูตรทางเลือก Alternative curriculum เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา มีโรงเรียนทางเลือก Alternative School หมายถึง โรงเรียนในรูปแบบที่แตกต่างไปจากโรงเรียนในรูปแบบปกติ อาจเป็นของรัฐหรือเอกชน มีความยืดหยุ่นมีหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการเฉพาะผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโรงเรียนทางเลือกที่รู้จักกัน เช่น บ้านเรียน (Home School) จัดสาระ และกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับความต้องการความเชื่อและความสนใจของครอบครัวพัฒนาผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตที่ดำรงเติบโตรอบด้านเต็มตามศักยภาพของบุคคล

การศึกษาทางเลือก หรือ Alternative Education หมายถึง การศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการศึกษาตามแนวกระแสหลักในระบบโรงเรียนทั่วไป การศึกษาทางเลือกจัดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้นการศึกษาทางเลือกจึงมีหลายรูปแบบ แต่ทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านสติปัญญา และจิตใจ ขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งที่จะตอบสนองแต่เพียงด้านวิชาความรู้เท่านั้น (วารสารปฏิรูป. 2545. อ้างถึงใน วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. 2561 : 1)

สรุปการศึกษาทางเลือก คือ การจัดการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน รัฐเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดให้ตามปกติ มีหลักสูตรหรือวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากที่เป็นทางการ โดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ดังนั้นการจัดการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาหรือมีเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งไม่ประสงค์จะเรียนในระบบโรงเรียนปกติ ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษา จึงมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้เรียน และสอดคล้องตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติกำหนด

แนวทางการจัดการศึกษาทางเลือก

การศึกษาทางเลือกจะไม่ยึดติดกับรูปแบบของระบบโรงเรียนที่ครอบงำสังคมไทยมานานับ 100 ปี จะมีความยืดหยุ่นและหลากหลายให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเนื้อหาสาระที่เรียนรู้

สุชาติ จักรพิสูทธิ์ และคนอื่น ๆ (อ้างถึงใน วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. 2561 : 5-6) ได้จำแนกแนวทางการจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทยไว้กว้าง ๆ ออกเป็น 7 กลุ่ม ด้วยกันคือ

1. การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัว (Home School) ซึ่งครอบคลุมทั้งแบบครอบครัวเดี่ยว กลุ่ม และเครือข่ายครอบครัว

2. การศึกษาทางเลือกที่อิงกับระบบโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่สามารถจัดหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากโรงเรียนตามแนวกระแสหลักทั่วไป เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้ การทดลองปฏิบัติ หรือประสบการณ์ เช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก เป็นต้น

3. การศึกษาทางเลือกสายครุภูมิปัญญา ได้แก่ พ่อครู ปราชญ์ชาวบ้านที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้แก่ผู้อื่น เช่น ด้านศิลปะ การช่าง ด้านเกษตรกรรม การแพทย์พื้นบ้าน สมุนไพร เป็นต้น

4. การศึกษาทางเลือกสายศาสนาและวิถีปฏิบัติธรรม จัดการเรียนรู้แก่สมาชิกทั้งแนวเศรษฐกิจพอเพียงต่อต้านการบริโภคนิยม การปฏิบัติสมาธิในแนวต่าง ๆ ตามวิถีความเชื่อ

5. การศึกษาทางเลือกที่เป็นสถาบันนอกระบบ ได้แก่กลุ่มกิจกรรมทางการศึกษาที่มีการจัดหลักสูตรหรือกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ไม่อิงกับหลักสูตรรัฐ มีทั้งแบบเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน เสมาสิกขาลัย สถาบันเรียนรู้ขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เป็นต้น

6. การศึกษาทางเลือกกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เป็นภาคการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายที่สุด มีผลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ทั้งกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกลุ่มกิจกรรมชุมชน การสืบสานภูมิปัญญา การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรการแพทย์พื้นบ้าน การสาธารณสุข การจัดการปัญหาชุมชน เด็ก และสตรี เป็นต้น

7. การศึกษาทางเลือกผ่านสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสื่อมวลชน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อชุมชน อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

แนวทางการดำเนินงานการศึกษาทางเลือก

พระมหาคณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2558 : 28) กล่าวถึง แนวคิดการจัดการศึกษาทางเลือกว่า แนวทางของกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติในการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งท่านได้ท้อธิบายไว้โดยสังเขป เป็นขั้นตอนดังนี้

1. เกิดฉันทะในความรู้ ความต้องการสำคัญอย่างแรกที่ควรพัฒนาขึ้นก่อน คือความต้องการหรือความรักในความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ กลายเป็นความสุขที่ได้รับการตอบสนองที่จะได้รู้นั้น

2. เรียนรู้ได้ทุกสิ่ง เมื่อคนที่เริ่มเรียนรู้ตอบสนองความต้องการที่จะเรียนรู้ของคนอย่างแท้จริงก็จะไม่ขึ้นกับความชอบใจหรือความไม่ชอบใจ ประสบการณ์หรือสถานการณ์ทุกอย่างล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น และมีความสุขที่ได้จากสิ่งที่ชอบใจและไม่ชอบใจ

3. ยิ่งยากยิ่งท้าทายขึ้นไปคนจะก้าวไปสู่ความตระหนักรู้ว่า จากสิ่งที่ไม่ชอบใจสิ่งที่เป็นปัญหาหรือยากลำบาก เรามักเรียนรู้ได้มากกว่าสิ่งที่ยากหรือชอบใจ ทำให้เกิดความสุขได้แม้การพบสิ่งที่ยากพบปัญหาให้แก้ไข

4. นำไปเชื่อมโยง เมื่อเรียนรู้และได้ความรู้มา ก็มีความก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ รู้ว่าอะไรเป็นอะไรทำไมเป็นอย่างนี้เป็นเพราะอะไร เป็นมาอย่างไรเชื่อมโยงสัมพันธ์ถึงอะไร เอาอะไรไปใช้ ทำอะไรเป็นต้น และในการรู้สิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขยายออกไปเมื่อเรียนรู้หลายอย่างเพิ่มมากขึ้น เห็นความแตกต่างการเรียนรู้จะเชื่อมโยงไปสู่การมองเห็นว่า อะไรควรเป็นอย่างไรภาวะที่ดีที่ถูกต้อง ควรเป็นอย่างไร มีความต้องการชนิดใหม่ขึ้นมา คืออยากให้สิ่งนั้นอยู่ในภาวะอย่างหนึ่งที่ดีที่เห็นด้วยปัญญาว่า มันควรจะเป็นเช่นนั้น

5. สุขจากการกระทำการสร้างสรรค์ เมื่อต้องการให้เป็นอย่างนั้น แต่มันไม่เป็น เกิดความต้องการต่อไป อีกความอยากจะทำให้มันดีมีการตอบสนองความต้องการด้วยการกระทำเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากของการเรียนและพัฒนาคนคือ เกิดความสุขจากการกระทำ เกิดภาวะการสร้างสรรค์ พัฒนาการเป็นผู้เรียนผู้ศึกษาไปสู่ผู้สร้างสรรค์ และก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ จากการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาดนท่ามกลางการลงมือ และสร้างสรรค์ไม่มีที่สิ้นสุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558 : 67-68) อธิบายถึงแนวทางในการดำเนินงานการศึกษาทางเลือก ว่าการจัดการศึกษาทางเลือกในสังคมไทยเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เป็นทิศทางการจัดการศึกษาได้ครอบคลุมความต้องการของมนุษย์ทั้งในแง่มุมมองของปรัชญาการศึกษา และรู้คุณค่าที่ให้ความหมายต่อวิถีชีวิตอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ในมิติของการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการ : การศึกษาทางเลือก เป็นวัฒนธรรมทางการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาทางเลือกเป็นการมาถึงของสิ่งใหม่ การริเริ่มสร้างความก้าวหน้าใหม่ เพื่อนำเสนอทางออกจากวิกฤตในการพัฒนาในก้าวต่อไป อันเป็นไปตามกฎธรรมชาติที่ต้องมีสิ่งใหม่เข้ามาแทนสิ่งเก่าในลักษณะของวิวัฒนาการ เช่นเดียวกับแนวทางเลือกอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรมทางเลือก เศรษฐศาสตร์ทางเลือก เทคโนโลยีทางเลือก พลังงานทางเลือก การแพทย์ทางเลือก เป็นต้น

2. ในมิติความแตกต่างหลากหลาย : การศึกษาทางเลือกมีความแตกต่างของการศึกษากระแสหลักทั่วไปทางปรัชญาเนื้อหากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการ การมีอยู่ของการศึกษาทางเลือกเป็นการยืนยันว่า การศึกษาไม่ใช่เส้นตรงเพียงเส้นเดียวเฉพาะการศึกษาในระบบกระแสหลัก แต่จะต้องมีการศึกษาทางเลือกของการศึกษาเรียนรู้ที่

หลากหลายที่ทำให้แต่ละคนมีความแตกต่างโดยธรรมชาติ สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตน

3. ในมิติของสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน : การศึกษาทางเลือกเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ การศึกษาทางเลือกเป็นความชอบธรรมในสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน ซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานบุคคลและครอบครัวพึงมีสิทธิ์ที่จะเลือกรับการศึกษาเรียนรู้ตามปรัชญาความเชื่อความต้องการ และความจำเป็นตามวิถีแห่งชีวิตของตนของครอบครัวและชุมชน ครอบครัวยุคใหม่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคม

สรุปได้ว่า แนวการดำเนินงานการศึกษาทางเลือก จะต้องจัดการศึกษาได้ครอบคลุมใน 3 มิติ ได้แก่ มิติของการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการของการศึกษาทางเลือก เป็นวัฒนธรรมทางการศึกษาที่มีการพัฒนาแบบก้าวหน้า อันเป็นไปตามกฎธรรมชาติที่ต้องมีสิ่งใหม่เข้ามาแทนสิ่งเก่าในลักษณะของวิวัฒนาการ มิติความแตกต่างหลากหลายของการศึกษาทางเลือก เป็นการศึกษาเรียนรู้ที่หลากหลายที่ทำให้แต่ละคนมีความแตกต่างโดยธรรมชาติ สามารถประสบความสำเร็จได้เต็มศักยภาพของตน และในมิติของสิทธิเสรีภาพทางการศึกษา เป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จะเลือกรับการศึกษาเรียนรู้ได้ตามความต้องการ โดยไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคม

3. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารจัดการหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการหลักสูตร (Curriculum Administration) เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลายมิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ มากมาย เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารจัดการหลักสูตรในยุคปัจจุบัน มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรของตนเองนั้น ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงแนวคิด วิธีการ รูปแบบ และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) จากกรอบแนวคิดเดิมสู่แนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่วิธีการบริหารจัดการ และแนวปฏิบัติใหม่ๆ ซึ่งต้องมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษาการพัฒนาและใช้หลักสูตรจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัย

การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 3) กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุงและพัฒนาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อแก้ไขปัญหาคอขวดที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา และเพื่อช่วยให้การจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักการและแนวคิดสำคัญคือ มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน (Standards-based curriculum) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขั้น มาตรฐานการเรียนรู้มีความสำคัญสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่กำหนดตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง เพื่อให้ชัดเจนและสะดวกในการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรู้

ผู้เรียน - มาตรฐานการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงสิ่งที่ตนต้องรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะก้าวไปให้ถึงจุดนั้น

ผู้สอน - มาตรฐานการเรียนรู้เป็นกรอบและแนวทางในการสร้างหลักสูตรออกแบบการเรียนการสอน และการประเมินผล ทำให้ทราบว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนควรจะรู้ และปฏิบัติได้

ชุมชน ท้องถิ่น และระดับชาติ - มาตรฐานการเรียนรู้เป็นความคาดหวังทางการศึกษาที่ตั้งไว้ร่วมกัน ช่วยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสื่อสารเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร ทำให้บุคคล และส่วนต่าง ๆ ในระบบการศึกษาทำงานร่วมกันในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีทิศทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐาน ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐาน และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร อิงมาตรฐานเป็นอย่างดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกคำสั่งที่ 1239/2560 ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2560 ลงนามโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ให้ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีสาระประกาศดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.2560) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนในชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 ในโลกศตวรรษที่ 21 และทัดเทียมกับนานาชาติผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาชนโลก ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2452 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กระทรวง ศึกษาธิการจึงประกาศใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังปรากฏแนบท้ายคำสั่งนี้แทนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เงื่อนไขระยะเวลา และการใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ ภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นไปดังนี้

- 1) ปีการศึกษา 2561 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4
- 2) ปีการศึกษา 2562 ให้ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5

3) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 เป็นต้นไป ให้ใช้ทุกชั้นเรียน ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีอำนาจในการยกเลิก เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศ เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561 ลงนามโดยนายบุญ รักษ์ ยอดเพชร เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2560 ลงนาม โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ และยังมีคำสั่งและประกาศที่ เกี่ยวข้องอีก 5 ฉบับ ได้แก่

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2561 : ออนไลน์)

คำสั่ง สพฐ. ที่ 30/2561 เรื่อง ให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ลงวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2561

คำสั่ง สพฐ.ที่ 921/2561 เรื่อง ยกเลิกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระที่ 2 การออกแบบ และเทคโนโลยี และสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี และเปลี่ยนชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ลงวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2561

คำสั่ง สพฐ. ที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2561

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 12) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า อุดมศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันในยุคปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ หลักสูตรแกนกลาง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สภาพชุมชนและท้องถิ่น และส่วนที่สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

1) หลักสูตรแกนกลาง เป็นหลักสูตรในส่วนที่กำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง (สพฐ.) เพื่อให้ทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคน หลักสูตรแกนกลางระบุสิ่งที่จำเป็นสำหรับพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญทางวิทยาการในโลกยุคปัจจุบัน องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรแกนกลาง ได้แก่ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเกณฑ์การวัดประเมินผลกลาง

2) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น จัดทำโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบระดับท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวต้องเป็นหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชนในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งมีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพิ่มเติมในระดับท้องถิ่น

3) ส่วนที่สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดเน้นของสถานศึกษา ความสนใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หรือเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระดับสูง ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพิ่มเติม

หลักการดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2561 : ออนไลน์) กล่าวถึง การทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนและถูกต้องถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ โดยมีหลักการและแนวคิดที่สำคัญ 9 ประการ ดังนี้

1. การวางแผนงานหลักสูตร ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านของการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงเรียนจะมีทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า หลักสำคัญในการบริหารหลักสูตรคือ จะต้องทำให้ผู้เรียนสูญเสียประโยชน์น้อยที่สุด เพราะฉะนั้นจะต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนหลักสูตรให้น้อยและสั้นที่สุด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี ต้องจัดระบบให้ดี มีข้อมูลที่ชัดเจน และเตรียมทุกอย่างให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2. การจัดระบบข้อมูลโรงเรียน นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารหลักสูตรระบบข้อมูลโรงเรียนประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- หลักสูตร ระบบการสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการประเมินผล
- การบริหารจัดการ มีข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน ว่ามีความพร้อมหรือไม่เพียงใด
- ระบบข้อมูล ครูอาจารย์ นักเรียน บุคลากร ผู้รู้ในชุมชน อาชีพในพื้นที่
- การวางแผนกลยุทธ์ 3-5 ปี แสดงถึงวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- ระบบงบประมาณ การบริหารงบประมาณจะต้องมีความชัดเจนตรวจสอบได้ มุ่งผลงานและเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ
- การพัฒนาการเรียนรู้ สื่อและข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล

การศึกษาอบรมของครู

- ระบบช่วยเหลือ มีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำแนกเด็กเก่ง เด็กปกติ และเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างสอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละกลุ่ม
- บริหารบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับครูอาจารย์ ทั้งในด้านการศึกษา การอบรม การจัดหาบรรจุ และเลิกจ้าง เพื่อช่วยในการพัฒนาครูให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่
- การประเมินภายใน จัดเตรียมข้อมูลการพัฒนาหลักสูตร บุคลากร และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กและโรงเรียน

3. เอกสารหลักสูตร จะต้องชี้แนวการสอนอย่างถูกต้อง ชัดเจน และทันสมัย เอกสารประกอบหลักสูตรและรายวิชาที่ละเอียดประณีต จะช่วยให้การบริหารหลักสูตรเป็นไปโดยง่าย สามารถติดตามการทำงานได้อย่างใกล้ชิดและเป็นขั้นเป็นตอน

4. ครูมีคุณภาพ เข้าใจหลักสูตรอย่างดี เมื่อครูเป็นผู้เขียนหลักสูตรเองแล้วย่อมจะทำให้การศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรเป็นไปโดยง่าย สามารถปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในห้องเรียนได้

5. ผู้เรียนมีความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานและคุณธรรม ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษาจะต้องจัดเตรียมระบบข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน โดยครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน

6. มีทรัพยากรสนับสนุนที่ดีและเพียงพอ การบริหารการศึกษาในอนาคตอันใกล้เป็นการกระจายอำนาจในหลายๆ ด้าน ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมทั้งเรื่องงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การระดมทรัพยากรจะต้องกระทำอย่างหลากหลายและกว้างขวางขึ้น

7. ระบบครูที่ปรึกษาดีและมีประสิทธิภาพ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดเน้นอีกเรื่องหนึ่งคือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะมีสอดแทรกอยู่เป็นระยะ ๆ ตลอดเวลา บทบาทในเรื่องนี้ไม่ใช่ภาระหน้าที่ของครูคนใดคนหนึ่ง แต่ครูทุกคนจะมีบทบาทเป็นครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวได้ โดยเฉพาะครูที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก

8. มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ ทุกจุดทุกมุมของโรงเรียนและชุมชน เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ ไม่ใช่ต้องเรียนจากตำราอย่างเดียว หากครูเข้าใจก็จะสามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ได้ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องอาศัยความเอาใจใส่อย่างสูงจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น การจัดแสดงนิทรรศการหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในโรงเรียน หากทำให้เป็นปัจจุบันและให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำ ก็จะเป็นกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็กได้อีกแหล่งหนึ่ง เช่น นำผลงานของเด็กที่ดีเด่นมาแสดง ทั้งด้านศิลปะ หรือในโรงอาหาร ติดป้ายให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการ เป็นต้น

9. มีระบบการติดตามและประเมินผล คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรายวิชาจะต้องมาพูดคุยกัน ในแต่ละภาคการศึกษาและทุกสิ้นปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องจัดการประเมินผลคุณภาพรวมและเขียนรายงานออกมา เป็นการประเมินภายในไปในตัว เป็นการทำงาน

ที่เน้นการปฏิรูปการเรียนการสอนจะไปสู่ตัวผู้เรียนโดยตรง และควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง ระบบบริหารจัดการหลักสูตรที่ดีจึงต้องเป็นระบบที่มีคุณธรรม อันเป็นคุณสมบัติที่ดีทางจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนให้ดีที่สุด เมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติจริง ถือได้ว่ามีจริยธรรม มีการควบคุมกายวาจา อันเป็นศีลธรรมของผู้สอน ทำให้เกิดความชอบธรรมในการจัดการเรียนการสอน และทุกคนทุกฝ่ายจะต้องมีความสมานฉันท์ ช่วยกันทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน เต็มเต็มผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน เมื่อประกอบกับโรงเรียนมีโครงสร้างและทำงานอย่างมีคุณภาพ ก็จะทำให้โรงเรียนเป็นระบบที่มีปัญหาเป็นพื้นฐานสามารถเรียนรู้ และปรับตัวได้ต่อเนื่อง

นอกจากนี้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551: 61-63) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตร มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา มีการดำเนินการ 4 องค์ประกอบดังนี้

1.1 การพัฒนาบุคลากร – มอบหมายให้มีคณะทำงานด้านการพัฒนาบุคลากร

1) ประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการ พัฒนาบุคลากร และวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้เป็น รูปธรรม ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

2) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผน - ส่งเสริมสนับสนุนให้มีมุม หรือศูนย์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3) ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม แลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องเป็นที่ปรึกษาของครูในกรณีที่มีปัญหาทางด้านวิชาการหรือบริหารจัดการ และควรจัดให้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสวงหาวิธีการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร สถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) จัดสรรงบประมาณ อย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งงบประมาณเพื่อใช้ใน การพัฒนาบุคลากรและจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอเป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการให้มีห้องเรียน สถานที่เรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

3) จัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า บริหารทรัพยากรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การดำเนินการแบบมีส่วนร่วม การจะส่งเสริมให้การจัดทำและใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1) ให้ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนา หลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำ

3) สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

1.4 การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและ

การจัดการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุน ดังนี้

- 1) จัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ
- 2) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ มุมค้นคว้า และ การพัฒนา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
- 3) สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

2. การพัฒนาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ การดำเนินการระดับสถานศึกษาและระดับชั้นเรียน ดังนี้ (สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา. 2551: 37-39)

2.1 ขั้นตอนการพัฒนาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1) มีการแต่งตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเน้นความต้องการของชุมชน และ ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3) พัฒนาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชา พื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบาย รายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร

4) คณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสาร หลักสูตรสถานศึกษาและระเบียบการวัดผลประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการให้นำข้อเสนอแนะ ดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่าง หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบ แล้ว ให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและ ประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม

5) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนด โครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6) วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร

2.2 องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสาร สำคัญที่ครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียน ดังนั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่ สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1) ส่วนนำ เป็นเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน เช่น วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลาง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 42) ได้กล่าวถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์ : หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักสูตรไว้ในระดับชาติ เพื่อให้สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งใช้เป็นทิศทางในการจัดการศึกษาของตน เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากสถานศึกษามีความต้องการ หรือจุดที่ต้องการเน้นเพิ่มเติม ก็สามารถปรับเพื่อแสดงจุดเน้นเพิ่มเติมให้ชัดเจนในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน : เป็นสมรรถนะจำเป็นพื้นฐาน 5 ประการที่ผู้เรียนพึงมี ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมรรถนะเหล่านี้ได้หลอมรวมอยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร
- 2) ความสามารถในการคิด
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางนั้น เป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาที่จัดสอนในแต่ละปี/ภาคเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียน หรือ หน่วยกิตของรายวิชาเหล่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 43-44) ได้กล่าวถึงโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

การกำหนดรายวิชา : หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดแบ่งองค์ความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่

- 1) ภาษาไทย
- 2) คณิตศาสตร์
- 3) วิทยาศาสตร์

- 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) ศิลปะ
- 7) การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
- 8) ภาษาต่างประเทศ

สถานศึกษาจะต้องนำความรู้และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละ “กลุ่มสาระการเรียนรู้” (Learning areas) ไปจัดทำเป็น “รายวิชา” (Courses) และกำหนดรหัสวิชาพร้อมทั้งตั้งชื่อรายวิชาให้สะท้อนสิ่งที่สอนในรายวิชานั้น ๆ ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จะระบุรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เปิดสอนในแต่ละปีในระดับประถมศึกษา และในแต่ละภาคเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษา รวมทั้ง ระบุจำนวนเวลา หรือจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชาและกิจกรรมเหล่านั้นกำกับไว้ด้วย

ประเภทรายวิชา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 45) ได้กล่าวถึง ประเภทรายวิชา ได้แก่

รายวิชาพื้นฐาน : เป็นรายวิชาที่เปิดสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้

รายวิชาเพิ่มเติม : เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเปิดสอนเพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่นโดยมีการกำหนด "ผลการเรียนรู้" เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมต่าง ๆ

สถานศึกษาสามารถพิจารณาเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบการศึกษา โดยอยู่ภายใต้โครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด สำหรับชื่อรายวิชาเพิ่มเติมนั้นสามารถตั้งได้ตามความเหมาะสม

การกำหนดเวลาเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 54) กล่าวถึง การกำหนดเวลาเรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเงื่อนไขในการกำหนดเวลาเรียนสำหรับสถานศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาในการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนด และสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติมทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาให้เป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมเพิ่มเติม โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตรเฉพาะระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

จากข้อกำหนดดังกล่าว สถานศึกษาสามารถจัดโครงสร้างเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของตนได้อย่างหลากหลาย โดยพิจารณาจาก

ความพร้อมของสถานศึกษา : ในส่วนของความพร้อมนั้น สถานศึกษาต้องพิจารณาจำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียน และสถานที่สำหรับใช้เรียน งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากร และครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพียงพอ อาจมีรูปแบบของโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ

ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา : ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนสถานศึกษาอาจจัดโปรแกรมการเรียนที่เน้นภาษาต่างประเทศ หรือโปรแกรมการเรียนที่เน้นวิทยาศาสตร์ ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนของโปรแกรมเหล่านั้นย่อมแตกต่างกัน หรือสถานศึกษาที่อยู่ในเมืองใหญ่ ย่อมมีโครงสร้างหลักสูตรแตกต่างจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บนดอยหรือชนบท เป็นต้น

ความต้องการของผู้เรียน : ความต้องการของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนบางกลุ่มอาจต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาต่าง ๆ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ต้องการเตรียมพร้อมสำหรับการออกไปประกอบอาชีพ เป็นต้น สถานศึกษาจึงควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

3) คำอธิบายรายวิชา เป็นรายละเอียดที่ช่วยให้ทราบว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรจากรายวิชานั้น ๆ ในคำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วย รหัสวิชา ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้นเวลา เรียน/หน่วยกิต และรายละเอียดคำอธิบายรายวิชาเป็นความเรียง

4) เกณฑ์การวัดประเมินผลและจบหลักสูตร เป็นส่วนที่สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับ โดยพัฒนาเกณฑ์ดังกล่าวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเกณฑ์การจบหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง

3. การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความมั่นใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนตามความคาดหวังของสถานศึกษาซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง ได้แก่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 63-66)

3.1 การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตาม ที่เป็นกัลยาณมิตร ควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศหรือกำกับ ติดตาม
- 2) สร้างความเข้าใจและทัศนคติ เกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรใน

เชิงบวก

3) กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการ นิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบครบวงจรทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

3.2 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก เป็นระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน แผนปฏิบัติการต้องเน้นผลคุณภาพผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

3.3 การติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้

1) การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน

2) การประเมินตัวหลักสูตร พิจารณาว่าความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัดและประเมินผล

3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และเวลาเรียน

4) การประเมินความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียน และโครงการต่าง ๆ

5) ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้การประเมินผลการใช้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายของการควบคุมคุณภาพ สถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินทั้งระบบ คือ

6) กำหนดให้มีการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา

7) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองให้เกิดขึ้นกับคณะครู

8) วางระบบเครือข่ายการทำงาน และมอบหมายงานการประเมินให้คณะผู้มาปฏิบัติงานแต่ละคณะดำเนินการประเมินเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดให้ชัดเจน ว่าคณะใดต้องประเมินรายการใดบ้าง

9) สรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ คือ พิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร หลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมิน ออกแบบการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

สรุปได้ว่า หลักการดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญ เริ่มตั้งแต่ การวางแผนงานหลักสูตร การจัดระบบข้อมูลโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง เอกสารหลักสูตร ระบบบริหารจัดการในการติดตาม และประเมินผล พัฒนาคความพร้อมครู-บุคลากร สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการพัฒนาศูนย์หลักสูตรมีกระบวนการ ตั้งแต่การแต่งตั้งคณะทำงาน ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ใช้หลักสูตร และประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยสถานศึกษาจะต้องมีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ จนไปถึงโครงสร้างรายวิชาของหลักสูตรสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ปัจจัยการบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

การบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพ และประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553 : 8-9) กล่าวว่า การพัฒนาและใช้หลักสูตรในระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับต้องมีการประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาและการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จะต้องบอกถึงเป้าหมายหรือความคาดหวังของการศึกษาที่ต้องการให้เกิดกับตัวผู้เรียนทุกคนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องยึดเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนั้นการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษาต้องตระหนักและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐาน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้ จะช่วยให้การจัดการศึกษามีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จ ต้องมีการบริหารจัดการ มีการวางแผน และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคลากร ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพของผู้เกี่ยวข้อง เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานในการพัฒนาของเยาวชนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. การมีระบบกำกับตรวจสอบคุณภาพที่ดีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงนับเป็นภารกิจสำคัญยิ่ง จำเป็นต้องมีระบบกำกับติดตามคุณภาพสอน การจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้และบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งต้องมีกิจกรรมที่ชัดเจนถึงการดำรงรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ในทุกระดับจะต้องมีการรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพสู่สาธารณะและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ตลอดจนมีการนำผลการตรวจสอบประเมินคุณภาพไปใช้เป็นข้อมูลการปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังต่อไป

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 30) ได้กล่าวถึง บุคลากรที่มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน : ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาและใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการกระตุ้นและชักนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ ดังนั้นหากผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน และให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งสามารถ ทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้ จะสามารถทำให้การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายได้ไม่ยาก

ครูผู้สอน : ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งรวมถึงการเลือกวิธีการสอนสื่อการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน แนวการวัดประเมินผลอิงมาตรฐาน ตลอดจนการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) เพื่อพัฒนาการสอนของตนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนที่สมบูรณ์ครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการจัดการศึกษาทางเลือก

การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

สำนัก วิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 : 36) กล่าวว่า สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพัน ในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าวนอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด

การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้น มาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวคิดการพัฒนาและการออกแบบหลักสูตร

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554.43) ได้กล่าวถึง ไทเลอร์ (Tyler.1949) ได้เขียนหนังสือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน คือ Basic Principles of Curriculum and Instruction ขึ้นในปี ค.ศ.1949 ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือทางด้านหลักสูตรและใช้เป็นหลักในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ในสถาบัน การศึกษาของสหรัฐอเมริกาและในประเทศไทย แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ได้แก่ หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร (Tyler's rationale) ซึ่งเน้นว่าการพัฒนาหลักสูตร และการสอนจะต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่

- 1) มีวัตถุประสงค์อะไรที่สถาบันการศึกษาต้องการบรรลุ
- 2) จะมีวิธีการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์
- 3) จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ และ
- 4) จะประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างไร

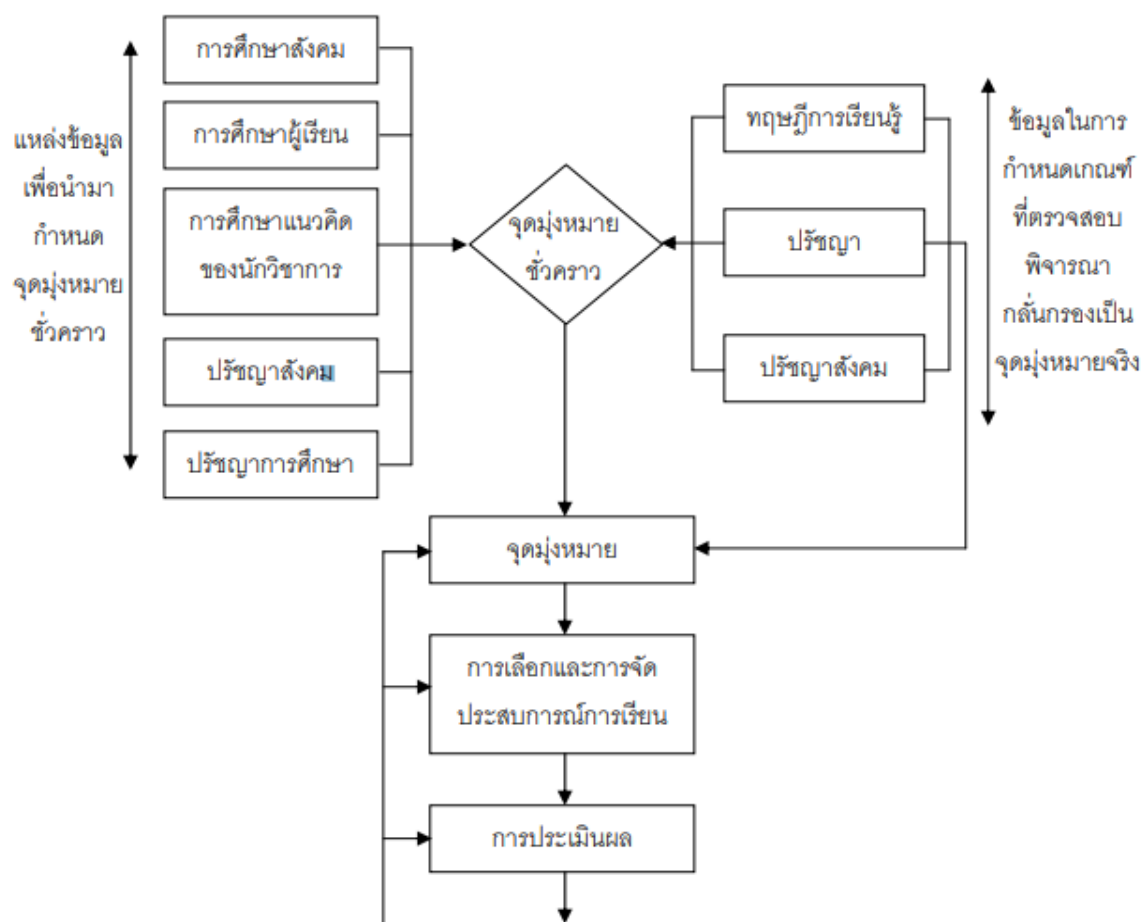
ไทเลอร์ ได้วางรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิธีการและเป้าหมาย (Means ends Approach) เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง (2561 : ออนไลน์) อธิบายว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ เน้นให้ คำถาม 4 ข้อ ต้องจัดเรียงลำดับกันลงมา เพราะฉะนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุดเพราะคำตอบอีก 3 ข้อที่เหลืออยู่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ เป็นไปตามลำดับขั้น โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งกำเนิดที่จะเป็นพื้นฐานในการตัดใจ 3 แหล่งด้วยกัน คือ1) ศึกษาจากสังคม 2) ศึกษาจากผู้เรียน และ3) ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler,1969) ถือเป็นต้นแบบของการพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ ให้คำแนะนำว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรทำได้ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลสังคมแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่และข้อมูลเนื้อหาสาระวิชานำข้อมูลจาก 3 แหล่งนี้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อช่วยให้มั่นใจในข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา การ

เชื่อมโยง ข้อมูลเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร (ฉบับร่าง) ต่อจากนั้นจึงกลั่นกรองด้วยปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์

ที่มา: Tyler, Ralph W. (1949 .) Basic principles of curriculum and instruction. Chicago :The university of Chicago press. คัดจาก วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 44)

กัลย์ชिरา อ้นขวัญเมือง (2561: ออนไลน์) อธิบายอีกว่า ไทเลอร์ มองว่า นักการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มุ่งให้ความสำคัญกับสังคมด้วยการยอมรับความต้องการของสังคมและในการดำเนินชีวิต ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มุ่งปรับปรุงสังคม ผู้สอนควรได้นำทั้งปรัชญาสังคมและปรัชญาการศึกษา มาเป็นเค้าโครงพิจารณาใน 4 ประเด็น คือ

1. ความจำเป็นและการระลึกได้ของแต่ละคน เป็นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ไม่จำกัดว่าจะ เป็นเชื้อชาติ สัญชาติ หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
2. โอกาสเพื่อการมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างในทุกกระยะของกิจกรรมในกลุ่มสังคม
3. ให้การสนับสนุนของการเปลี่ยนแปลงมากกว่ามุ่งตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล

4. ความเชื่อและสติปัญญาเป็นดังวิธีของความคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับอำนาจรัฐหรือผู้มีอำนาจ

ไทเลอร์ ให้ความสำคัญในการใช้จิตวิทยา ไม่เพียงการตอบข้อค้นพบเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น หากยังใช้จิตวิทยาในฐานะทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งช่วยในการกำหนดกรอบโครงสร้างของกระบวนการเรียนรู้ อีกด้วย ไทเลอร์ กล่าวถึงความสำคัญของการกลั่นกรองด้วยจิตวิทยา สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้เราเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และสามารถคาดหวังผลจากกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ก็ได้

2. ทำให้เรามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในจุดหมายที่เป็นไปได้ในระยะเวลาที่ยาวนานหรือความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลในแต่ละช่วงอายุ

3. ช่วยให้ความคิดบางอย่างเกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องการให้บรรลุตามจุดประสงค์และช่วงอายุ ซึ่งเป็นความพยายามสูงสุดที่จะเกิดผลดังความตั้งใจ

เมื่อผ่านการกลั่นกรองแล้ว ไทเลอร์ ให้คำแนะนำการวางแผนหลักสูตร 3 ประเด็น คือ การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดระบบโครงสร้างประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มุ่งจะ

1. พัฒนาทักษะการคิด
2. ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ
3. ช่วยให้ได้พัฒนาเจตคติเชิงสังคม
4. ช่วยให้ได้พัฒนาความสนใจ

ไทเลอร์ ได้เน้นในประเด็นที่ว่า การจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรตอบคำถามที่เป็นพื้นฐานทั้ง 4 ประการ ให้ได้เสียก่อน แล้วต้องตอบคำถามเรียงกันลงมาตามลำดับ ดังนั้น การตั้งจุดประสงค์ข้อแรกจึงมีความสำคัญที่สุด เพราะคำถามอีก 3 ข้อนั้น ต้องขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ข้อแรกที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้วยการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว เช่น การศึกษาจากสังคม จากตัวผู้เรียน รวมทั้งข้อเสนอแนะของนักวิชาการในเนื้อหาวิชา ขั้นตอนนี้ก็พัฒนาหลักสูตรต้องพิจารณาเลือกเฉพาะจุดมุ่งหมายที่สำคัญและสอดคล้องกัน เพื่อนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป และต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับพื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตร ที่เข้ามามีบทบาทในการช่วยตรวจสอบแสวงหา ความชัดเจนของการกำหนดจุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว เรียกว่า จุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายถาวร สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป จึงเห็นเด่นชัดว่าลักษณะเด่นของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของ ไทเลอร์ นั้น ใช้จุดประสงค์เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ในการวางโครงสร้างของหลักสูตรไทเลอร์ ได้ตั้งคำถามเป็นข้อที่ 2 ไว้ว่า มีการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายที่ระบุพฤติกรรมและเนื้อหาอันเป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการไปให้ถึง แต่ประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่ทำให้บรรลุจุดหมายปลายทาง

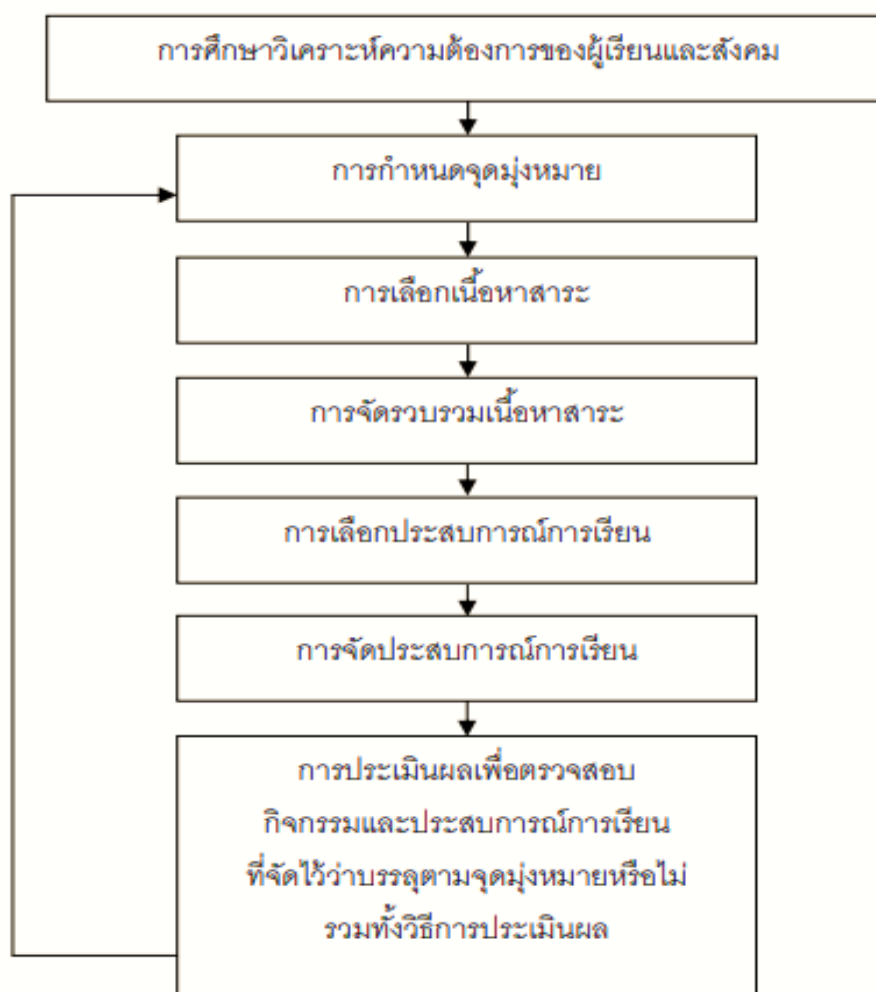
ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพิจารณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่าต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหาเรียกว่าเป็นความสัมพันธ์แนวตั้งกับแนวนอน โดยการจัดต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของความต่อเนื่องการจัดช่วงลำดับรวมทั้งการบูรณาการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจัดหลักสูตร เป็นขั้นที่ทำให้ผู้วางแผนหลักสูตร ได้จัดทำหลักสูตรรวมทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นว่าบรรลุที่จุดมุ่งหมายกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

ปรัชญาการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ คือ การเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ผู้เรียน และครูจะกำหนดจุดประสงค์อย่างไรที่จะสามารถตอบสนองออกมา เป็นลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล สิ่งที่กระตุ้นให้นำไปคิดต่อจึงเกิดเป็นนวัตกรรมการศึกษาอย่างมากมาย เช่น การสอนเป็นรายบุคคล การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 49) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบา มีลักษณะจากล่างขึ้นบน (Grassroots Approach) โดยใช้วิธีอุปนัย (Inductive Approach) ซึ่งเริ่มการพัฒนาหลักสูตรในระดับที่เฉพาะเจาะจงแล้วปรับ ขยายไปสู่ระดับกว้าง ทาบามีความเชื่อว่าผู้สอนควรมีส่วนในการออกแบบหลักสูตรมากกว่า คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร โดยผู้สอนจะค่อย ๆ เริ่มสร้างหลักสูตรจากหน่วยการเรียน การสอนย่อย ๆ สำหรับสอนผู้เรียนที่สถานศึกษา แล้วค่อยปรับขยายเป็นหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา จะเริ่มจากจุดใดจุดหนึ่งตามที่ถนัดและสนใจ โดยใช้กระบวนการศึกษาทั้ง 7 ประการ คือ การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์ การเรียน การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ได้สรุปเป็นแผนภาพขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

แผนภาพ : ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

จากแผนภาพอธิบายตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีดังนี้ (กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง. 2561 : ออนไลน์)

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการ (Diagnosis of needs) ครูหรือผู้ร่างหลักสูตรเริ่มกระบวนการด้วยการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่หลักสูตรได้วางแผนไว้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objectives) หลังจากที่ครูได้ระบุความต้องการของนักเรียนแล้ว ครูกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผล

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา (Selection of contents) จุดมุ่งหมายที่เลือกไว้หรือที่สร้างขึ้นเป็นตัวชี้แนะแนวทางในการเลือกรายวิชาหรือเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งควรเลือกเนื้อหาที่มีความเที่ยงตรงและสำคัญด้วย

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหา (Organization of contents) เมื่อครูเลือกเนื้อหาได้แล้ว ต้องจัดเนื้อหาโดยเรียงลำดับขั้นตอนให้ถูกต้อง คำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experiences) เมื่อได้เนื้อหาแล้วครูก็คัดเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experiences) กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนควรได้รับการจัดเรียงลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกับเนื้อหา แต่ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 7 การประเมินผลและวิธีการประเมินผล (Evaluation and means of evaluation) ผู้ที่วางแผนหลักสูตรต้องประเมินว่าจุดมุ่งหมายใดบรรลุผลสำเร็จและทั้งครูและนักเรียนควรร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผล

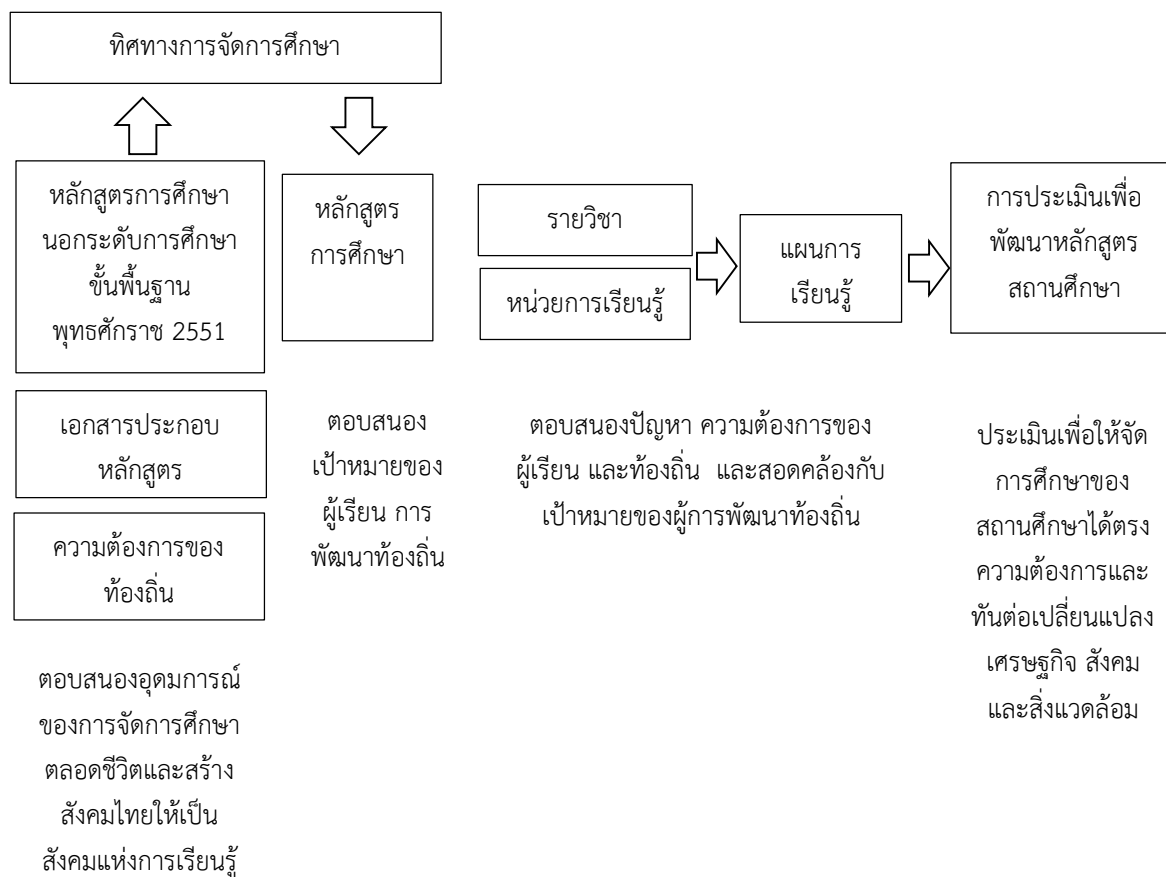
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ

ที่มา : Taba, Hilda. (1962). Curriculum development : theory and practice. New York : Harcourt Brace Jovanovich. คัดจาก วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 50)

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่นิยมได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ มีพื้นฐานจากการศึกษาจากสังคม จากผู้เรียน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา การพัฒนาเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินที่มีประสิทธิภาพ (Tyler) 2) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba) ซึ่งเริ่มการพัฒนาหลักสูตรในระดับที่เฉพาะ เจาะจง แล้วปรับขยายไปสู่ระดับกว้างโดยใช้กระบวนการศึกษาทั้ง 7 ประการ คือ การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดและรวบรวมเนื้อหา สาระ การจัดประสบการณ์ การเรียน การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล

กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาชุมชน ภาควิชาช่วยโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นฐานเพื่อพัฒนาให้มีความสามารถในการเรียนรู้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาของท้องถิ่น ให้เป็นไปตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาของโรงเรียน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการการพัฒนาระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางและบ่งชี้ให้เห็นอัตลักษณ์ของการพัฒนากำลังผลของท้องถิ่น นำไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 2-4) ดึงนำเสนอแผนภาพกรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ไว้ดังนี้

แผนภาพ : กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากแผนภาพกรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ทิศทางการจัดการศึกษา สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทิศทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามที่ผู้เรียนต้องการและสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย กลุ่มเป้าหมาย โครงสร้างจัดหลักสูตรการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ วัสดุการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้การเทียบโอนการวัดและประเมินผลการเรียนการจบหลักสูตร เอกสารหลักฐานการศึกษา

1.2 ศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรได้แก่

1.2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระได้แก่ทักษะการเรียนรู้ความรู้พื้นฐานการประกอบอาชีพทักษะการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคมซึ่งแต่ละสาระจะประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ระดับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคำอธิบายรายวิชา

1.2.2 คู่มือ/แนวทางการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยแนวการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้ คู่มือดำเนินงานการวัดและประเมินผล และแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

1.3 ศึกษาข้อมูลความต้องการพัฒนาของจังหวัดอำเภอและชุมชนโดยนำข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาระดับจังหวัดอำเภอชุมชนมาวิเคราะห์ร่วมกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษาโดยนำมาจัดลำดับความจำเป็นที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับปรัชญาคิดเป็นด้วยการนำหลักสูตรนอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาเป็นฐานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและตามปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนและชุมชนสังคมสู่การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. รายวิชาสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เป็นรายวิชาได้โดยเฉพาะผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อที่เน้นวิชาการความรู้

4. หน่วยการเรียนรู้เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดและความคิดรวบยอดเพื่อการแก้ปัญหาการแสวงหาความรู้ตามความต้องการของผู้เรียนชุมชนสังคม

5. แผนการเรียนรู้เป็นการนำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกคิดฝึกปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงความรู้และการทำงานร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามปรัชญาพื้นฐานของการศึกษาของโรงเรียน

6. การประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบสำหรับหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับทิศทางการจัดการศึกษาหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

สรุปได้ว่า กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทาง ความต้องการของโรงเรียน และท้องถิ่นแล้วกำหนดทิศทางของการพัฒนานำไปสู่การจัดการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553 : 38) กล่าวถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

1. การดำเนินการระดับสถานศึกษา : ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ เพื่อพิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบการวัดประเมินผลการเรียน รวมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับเอกสารบันทึกและรายงานผลการเรียน ซึ่งต้องใช้ร่วมกันในสถานศึกษานั้น ๆ

2. การดำเนินการระดับชั้นเรียน : ดำเนินการโดยครูผู้สอนแต่ละคนในการออกแบบ หน่วยการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกันอาจพิจารณาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เพราะผู้เรียนที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบนั้นอาจมีความต้องการ

และความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ หรืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ สื่อการสอน หรือวิธีการวัดประเมินผลอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการหรือคณะทำงานซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน : คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ : มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชน และของสถานศึกษา แต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน
3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา
4. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ: นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผล ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม
5. ใช้หลักสูตรสถานศึกษา : ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย
6. วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร: ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 : 59) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับชั้นเรียน ครูผู้สอนแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหากรายวิชาใดมีผู้สอนมากกว่าหนึ่งคน ครูอาจร่วมมือกันทำงานเป็นทีม เพื่อวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

การจัดทำโครงสร้างรายวิชา

รายวิชาแต่ละรายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลายหน่วย ซึ่งได้วางแผนและออกแบบไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย ดังนั้นเพื่อที่จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชา จำเป็นต้องมีการจัดทำโครงสร้างรายวิชา เพื่อให้ได้ทราบว่ารายวิชานั้นประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด เรื่องใดบ้าง แต่ละหน่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดโดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเท่าใด สัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชานั้นเป็นอย่างไร

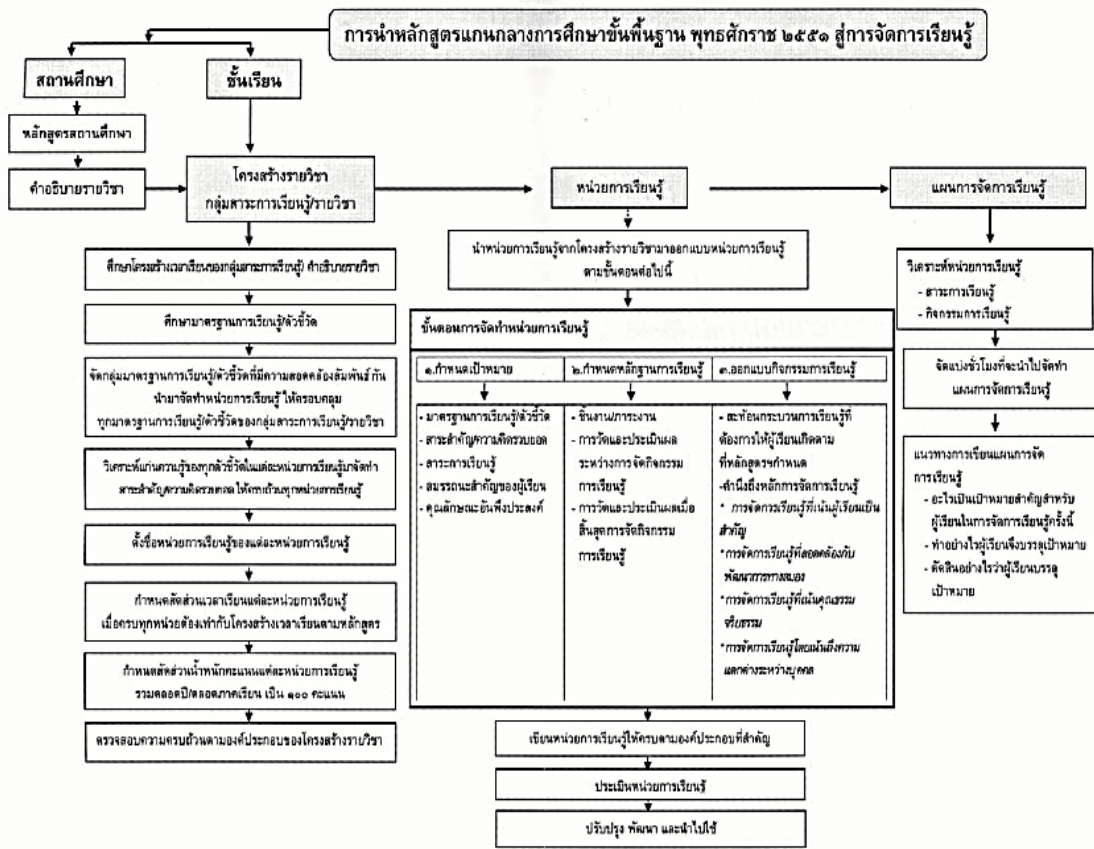
การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวง ศึกษาธิการ. (2553 : 6) หน่วยการเรียนรู้ คือหัวใจของหลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดทำหลักสูตรอิงมาตรฐาน เพราะหน่วยการเรียนรู้มีรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผล ซึ่งจะนำมาตราฐานไปสู่การปฏิบัติในการจัด การเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นเป้า (Standard based unit) มีการกำหนดแก่นเรื่องของหน่วยซึ่งเอื้อต่อการหลอมรวมเนื้อหาของศาสตร์ ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและกำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อฝึกฝนและเป็นร่องรอย สำหรับการประเมินว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถถึงระดับที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานหรือไม่ ดังนั้น มาตรฐานที่เป็นเป้าหมายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้อาจมีได้หลายมาตรฐานและอาจมาจากหลากหลาย สาขาวิชา และอาจมีทั้งมาตรฐานที่เป็นเนื้อหามาตรฐานที่เป็นทักษะกระบวนการ (Carr J.F & Harris D.E, 2001) การจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยลักษณะนี้ มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมจึงเป็นเพียงหนทางที่จะนำพา ผู้เรียนไปถึงหลักชัย คือมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ผู้เรียนอาจบรรลุถึงมาตรฐานเดียวกันด้วยเนื้อหาและ วิธีที่แตกต่างกันไป นักวิชาการและนักพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันเชื่อว่าหลักสูตรลักษณะนี้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

หน่วยการเรียนรู้บางหน่วยอาจเป็นหน่วยที่อาจจะบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูที่ รับผิดชอบสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรได้มีการวางแผนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยนั้น และสำหรับการประเมินผลนั้น เกณฑ์ที่ใช้ประเมินตามตัวชี้วัดของรายวิชาใด ก็นำคะแนนกลับไป รายงานในรายวิชานั้น

การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553 : 51) อธิบายว่า ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องศึกษาความเชื่อมโยงของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จุดเน้นคุณภาพผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของเขตพื้นที่ การศึกษาและ หลักสูตรสถานศึกษา จากหลักสูตรสถานศึกษาครูผู้สอนต้องวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ที่ปรากฏในคำอธิบายรายวิชา ซึ่ง สามารถนำมาจัด กิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้กำหนดเป็นโครงสร้างรายวิชา โดยโครงสร้าง รายวิชาจะประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดตลอดปีการศึกษา/ ภาคเรียน พร้อมทั้งกำหนดสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สัดส่วนและน้ำหนักความสำคัญของแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดทำแผนจัดการเรียนรู้สำหรับใช้ใน ห้องเรียนต่อไป สรุปได้ดังแผนภาพการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ต่อไปนี้

แผนภาพ : การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาทางไกล

สุมาลี สังข์ศรี (อ้างถึงใน วารสารคณา โดโพธิ์ไทย. 2558 : 4-5) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการศึกษาทางไกลไว้ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ได้รับและไม่ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรสถาบัน

1.1 หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรสถาบัน หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาทางไกล จัดการศึกษาได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรระยะสั้นระยะยาวไปถึงระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ขึ้นอยู่กับความพร้อมในแต่ละสถาบัน นอกจากนี้ อาจใช้หลักสูตรประเภทโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันทางไกลกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการพัฒนาบุคลากร และหลักสูตรนานาชาติ เป็นต้น

หลักสูตรที่จะเปิดสอนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของสังคมกลุ่มเป้าหมายความต้องการของตลาดแรงงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นเนื้อหาของหลักสูตร เปิดสอนที่หลากหลายครอบคลุม ด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาการอาชีพความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สามารถนำมาปฏิบัติงานที่ทันกับเหตุการณ์ เป็นต้น

1.2 หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ไม่ได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรสถาบันหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาประเภทนี้ จะไม่กำหนดหลักสูตรเหมือนแบบแรก เพราะเป็นการให้ความรู้ทั่วไปแก่กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาที่นำมาให้ความรู้ขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนและสถานการณ์ของสังคมว่าควรจะให้ประชาชนมีความรู้ทักษะข้อมูลข่าวสารในเรื่องใด เนื้อหาจะมีความหลากหลายปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื้อหาจะปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

2. หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดสถาบัน

หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดของสถาบัน จำแนกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ดังนี้ คือ

2.1 หลักสูตรการศึกษาภายนอก เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจากสถาบันอื่น มาศึกษาวิชาในหลักสูตรของสถาบันเจ้าของหลักสูตร เมื่อจบได้ครบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาของเจ้าของหลักสูตร

2.2 หลักสูตรแบบเครือข่ายสหการ เป็นหลักสูตรที่มีสถาบันเป็นสถาบันแม่ข่ายร่วมมือกับสถาบันทางไกลอื่นมาเป็นเครือข่ายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยลูกข่ายตามหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยแม่ข่ายกำหนดเมื่อเรียนครบตามหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรของสถาบันแม่ข่าย

2.3 หลักสูตรความร่วมมือระหว่างสถาบัน เป็นหลักสูตรที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษารายวิชาข้ามสถาบันในบางรายวิชา เมื่อเรียนครบตามหลักสูตรจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาของสถาบันหลักของผู้เรียน

2.4 หลักสูตรแบบการเรียนแบบเปิด หลักสูตรแบบนี้สถาบันการเรียนรู้อุประบบเปิด สถาบันจะเป็นตัวแทนจัดหาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนจากสถาบันต่าง ๆ โดยสถาบันไม่มีหลักสูตรของตน เมื่อเรียนจบจะได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญาจากสถาบันเจ้าของหลักสูตร

3. หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดผ่านสื่อ

หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดผ่านสื่อ มีการใช้สื่อที่หลากหลายรวมทั้งตั้งแต่สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่อกระจายเสียง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในปัจจุบันมีการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นอย่างมาก สามารถนำมาใช้เป็นสื่อที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับหลักสูตรการศึกษาทางไกลโดยส่งเสริมการเรียนการสอนและการแสวงหาความรู้การติดต่อสื่อสารการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนมากที่สุด

หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดระบบการถ่ายทอดผ่านสื่อ จึงขึ้นอยู่กับว่าจะใช้สื่อใดเป็นสื่อหลัก การใช้สื่อผสมผสานหรือการหลอมรวมสื่อในการถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ไปยังผู้เรียน

โดยสรุปรูปแบบของหลักสูตรการศึกษาทางไกล จำแนกเป็น 1) หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดการได้รับหรือไม่ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร แบ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตร และหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ไม่มีประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตร 2) หลักสูตรการศึกษาทางไกลที่ยึดสถาบันเป็นหลักสูตรการศึกษาภายนอกหลักสูตรแบบเครือข่ายสหการ หลักสูตรความร่วมมือระหว่างสถาบันและหลักสูตรการเรียนแบบเปิด และ 3) หลักสูตรศึกษาทางไกลที่ยึดการถ่ายทอดผ่านสื่อ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสื่อใดในการถ่ายทอดเนื้อหาและสาระประสบการณ์

การเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารคมดา โตโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) อธิบายว่าการเตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล ควรมีการเตรียมวางแผนเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการที่จะทำให้จุดมุ่งหมายที่วางไว้บรรลุผล การวางแผนในการตัดสินใจล่วงหน้าว่าต้องทำอะไรเมื่อไหร่และใครเป็นผู้นำและการดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างราบรื่นเป็นไปตามกำหนดที่วางไว้ การวางแผนการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล ครอบคลุมการกำหนดสิ่งที่ต้องทำ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ต้องการดำเนินการและการกำหนด การประเมินจากนั้นจึงเตรียมการใช้หลักสูตรในส่วนต่าง ๆ ได้แก่

1. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การดำเนินการตามแผนใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกลสิ่งที่ จำเป็นต้องทำได้แก่การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจภาพลักษณ์และเจตคติที่ดี ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องผู้ใช้หลักสูตรกลุ่มเป้าหมาย และบุคคลทั่วไปทั้งนี้จะต้องศึกษาช่องทางใน การประชาสัมพันธ์และระยะเวลานำเสนอซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุมการสัมมนา การใช้สื่อมวลชน เอกสารอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ และเครือข่าย สังคมออนไลน์ เป็นต้น

2. การเตรียมงบประมาณเป็นตัวบ่งชี้ที่จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จมากน้อย เพียงใด เพราะงบประมาณช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับทรัพยากร อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายของบุคลากร โครงสร้าง พื้นฐาน เอกสารวัสดุอุปกรณ์สื่อ อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้คือบริการ สนับสนุนส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ต้องทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ส่งผลต่อคุณภาพผู้เข้ารับบริการ คุณภาพการศึกษาและ ความสำเร็จของหลักสูตร

3. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อม ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ บุคลากรดังกล่าว ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้อำนวยการ ความสะดวก เจ้าหน้าที่ผู้สนับสนุน รวมถึงผู้บริหาร การเตรียมความพร้อมดังกล่าว จะต้องทำการ สำรวจข้อมูลด้านจำนวนบุคลากรแต่ละด้าน คุณลักษณะทั่วไป ด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม และอายุ วุฒิ การศึกษา ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประสบการณ์และภาระงานที่ได้รับ จากนั้น ควรวิเคราะห์ว่าบุคลากรมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรใหม่มากน้อยเพียงใดส่วนที่ไม่พร้อมจะ ดำเนินการพัฒนาอย่างไร การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็น และวิธีการในการพัฒนาบุคลากรล้วนมี ประโยชน์ในการวางแผนเตรียมบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตร

4. การเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ในที่นี้ หมายถึงที่ตั้งอาคารสถานที่ ระบบไฟฟ้าปรับอากาศ ระบบน้ำ ระบบการขนส่ง และระบบการสื่อสารเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้อง เตรียมการในสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่สร้างขึ้น นอกจากนั้นสถาบัน หรือหน่วยงานจะต้องวางแผนเตรียมการ ในเรื่องแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และแหล่งบริการ เช่น ห้องสมุด ศูนย์วิทยบริการศูนย์สารสนเทศ และศูนย์การศึกษา เป็นต้น

5. การเตรียมสื่อเพื่อการถ่ายทอดการเรียนการสอน

เริ่มจากการศึกษาทางไกล เป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยผู้สอนและผู้เรียนไม่จำเป็นต้องพบกัน ดังนั้น สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาทางไกล

โดยเน้น สื่อที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่ผู้เรียนจะสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนน้อยที่สุดจากการเลือกสรรประเภทสื่อการสอนของหลักสูตรให้เหมาะสมกับประเภทของวิทยาการ ที่จัดการเรียนการสอนนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น การเรียนภาษา จำเป็นต้องมีสื่อประเภทเสียงประกอบการศึกษาด้วย หรือการเรียนภาคปฏิบัติในบางรายวิชาจำเป็นต้องเห็นภาพเคลื่อนไหวแสดงการสาธิตปฏิบัติ ตลอดทั้งสื่อการสอนบางชนิดอาจเพิ่มความสนใจให้บทเรียนได้ด้วยการทำให้การศึกษาตนเองไม่น่าเบื่อโดยเฉพาะในปัจจุบันการใช้คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย จึงมีการทำสื่อในระบบคอมพิวเตอร์ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์มากยิ่งขึ้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเตรียมการเลือกสรรสื่อที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ทุกเวลา และเลือกออกกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียน และเนื้อหาที่มีการวางแผนผลิต และการใช้สื่อเพื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาทางไกลที่จัดทำขึ้น

โดยสรุปการเตรียมใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล ต้องมีการวางแผน และมีการประชาสัมพันธ์เตรียมงบประมาณดำเนินการ เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อในการถ่าย ทอดบทเรียน การศึกษาทางไกลเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์

การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารงคณา โทโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) อธิบายอีกว่า การดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล เป็นการนำเอาหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้ว มาดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการ ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ มีดังนี้

1. หลักการสำคัญในการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้

1.1 มีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้ ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปตามในทำนองเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน

1.2 มีคณะบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดี ในแต่ละขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้

1.3 ดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้ การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตร สื่อตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ ที่จะแหล่งให้ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมไว้อย่างดีและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนได้ทุกเมื่อ

1.4 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ครูผู้สอนผู้สนับสนุน ผู้อำนวยการ ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรเหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไป

ใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมาย คือผู้รับผิดชอบในการใช้หลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรและผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

1.5 การนำหลักสูตรไปใช้ ควรจะตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้ชำนาญการพิเศษด้วย การสนับสนุนและการพัฒนาการใช้หลักสูตรโดยทำหน้าที่นี้เทศติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และควรปฏิบัติงานร่วมกับผู้ใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.6 หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การนำหลักสูตรไปใช้ ต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ

1.7 การนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายทุกหน่วยงาน ต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะเพื่อจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทั้งในแง่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและการวางแผนในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้

ขั้นตอนการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การลงทะเบียนเรียน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนดำเนินการลงทะเบียนทั้งนี้ต้องตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจชัดเจนก่อนลงทะเบียน การลงทะเบียนเรียนสามารถทำได้โดยลงทะเบียนด้วยตนเอง การลงทะเบียนด้วยระบบออนไลน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อรับการลงทะเบียนแล้วจะมีฐานข้อมูลผู้เรียนอยู่ในระบบ

2.2 การปฐมนิเทศ เป็นการเรียนกิจกรรมแรกที่สำคัญต่อการศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล และมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่เข้าศึกษาใหม่ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาทางไกล วิธีการเรียนด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จใน การเรียนการปรับตัว การเตรียมความพร้อมที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ แนวปฏิบัติขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้

2.3 การดำเนินการเรียนการสอน ในขั้นตอนนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบและคณาจารย์ผู้สอน จะดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยเตรียมการทางด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ดังที่กล่าวมานั้นในการเตรียมการ โดยผู้เรียนจะดำเนินการศึกษาด้วยตนเองผ่านสื่อที่จัดเตรียมไว้ให้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ รายการวิทยุโทรทัศน์ DLTV การเรียนการสอน e-Learning นอกจากนี้ อาจจะมีการเสริมการสัมมนา เสริมการฝึกทักษะ การฝึกปฏิบัติ การฝึกภาคสนาม อบรมเข้มและฝึกอบรมประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น

2.4 การให้บริการสนับสนุนการศึกษาทางไกลหลักสูตรการศึกษาทางไกล มีการกำหนดระบบการให้บริการสนับสนุนการศึกษา ได้แก่ บริการเสริมการศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมพบปะและให้คำปรึกษาทางวิชาการ บริการตอบคำถาม บริการแนะแนวการศึกษา และกิจกรรมนักศึกษา บริการห้องสมุดสื่อ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สิ่งที่สำคัญและเสมือนจริงและการบริการข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ตามช่องทาง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรดำเนินไปด้วยดี

โดยสรุปหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรการศึกษาทางไกลไปใช้ ได้แก่ มีการวางแผนเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้การดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมไว้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมและดำเนินการตามหน้าที่เต็มความสามารถมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรและมีการวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยมีขั้นตอนนำหลักสูตรไปใช้ครอบคลุมถึงการลงทะเบียน การปฐมนิเทศ การดำเนินการเรียนการสอน เต็มการบริการการศึกษา และการประมวลผลศึกษา

การประเมินหลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารจคณา โต้โพธิ์ไทย. (2558 : 4-28) การประเมินหลักสูตรการศึกษาทางไกล เป็นการพิจารณา เพื่อตัดสินคุณค่าความสำเร็จการตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาทางไกล ตรวจสอบคุณภาพของผลผลิต คือผู้เรียน และพัฒนาข้อดีข้อเสีย เพื่อนำข้อมูลไปประกอบพิจารณาการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาทางไกลต่อไป

1. การประเมินหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้ คณะกรรมการประเมินได้แก่ องค์กรประกอบหลักสูตรครบถ้วน องค์กรประกอบมีความสัมพันธ์กันจริง เช่น การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างหลักการนโยบายปรัชญาโครงสร้างวัตถุประสงค์ เนื้อหา การถ่ายทอดความรู้ การจัดประสบการณ์เรียน และการประเมินผลสอดคล้องเหมาะสม การตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า และการก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นต้น

แนวทางในการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง ได้แก่ วิธีการตรวจสอบรายการการประเมิน ความต้องการความจำเป็น การศึกษาความเป็นไปได้ การศึกษาแบบนาร่องพิจารณา โดยผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

2. การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย เพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำได้หรือไม่เพียงใด หากพบปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

แนวทางในการประเมินการใช้หลักสูตร ได้แก่ ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง การสำรวจ การศึกษาประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น การประเมินโดยกลุ่มผู้ใช้หลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องและสนทนากลุ่มถูกต้อง

3. การประเมินหลังการใช้หลักสูตร การประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินหลังจากได้ดำเนินการใช้หลักสูตรไปแล้ว ซึ่งการประเมินข้างต้นแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) การประเมินการใช้หลักสูตรขณะที่กำลังใช้ และ 2) การประเมินหลังการใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งประเด็นสำคัญในการประเมิน หลังการใช้หลักสูตรได้แก่ การประเมินปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คนที่ส่งผลต่อการดำเนินการของหลักสูตร ความสอดคล้องของการวางแผนหลักสูตรกับการดำเนินการหลักสูตรที่แท้จริง การประเมินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ การประเมินความสอดคล้องผลผลิตของหลักสูตรกับผลผลิตที่แท้จริง จาก การดำเนินงานใช้หลักสูตร เช่น การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินระบบหลักสูตร การประเมินระบบบริหารหลักสูตร การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนการประเมินการสอนของผู้สอน และการประเมินติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรการศึกษาทางไกล

วารจคณา โต้โพธิ์ไทย (2558 : 4/28-29) กล่าวว่า ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาทางไกล มีหลักการเช่นเดียวกับการประเมินหลักสูตรทั่วไปดังนี้

2.1 ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินหลักสูตรต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินให้ชัดเจนก่อนว่าจะประเมินในส่วนใดหรือเรื่องใด นอกจากนี้ผู้ประเมินหลักสูตรต้องกำหนดด้วยว่า ต้องการนำข้อมูลมาทำอะไร การกำหนดขอบข่ายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการประเมินหลักสูตรอย่างเด่นชัดจะเป็นกรอบการประเมินผลหรือ

ตัวนำเสนอแนะรูปแบบของการประเมินกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีการเก็บข้อมูล และการสร้างเครื่องมือในการประเมินได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

2.2 วางแผนออกแบบการประเมินหลังจากที่ผู้ประเมินได้ศึกษา และสำรวจเอกสาร และผลการประเมินที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วผู้ประเมินก็พร้อมที่จะตัดสินใจวางรูปแบบการประเมินได้สิ่งที่ผู้ประเมิน จะต้องตัดสินใจกำหนด คือ 1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 การกำหนดแหล่งข้อมูล 3 การพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล 4 การกำหนดในการประเมินและการกำหนดระยะเวลาการประเมิน

2.3 ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนขอขยาย และระยะเวลาในการกำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติการผลประเมินผล

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ประเมินกำหนดวิธีการจัดระบบข้อมูลโดยอาจจำแนกเป็นหมวดหมู่ และพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ที่เหมาะสม

2.5 การรายงานผลการประเมินภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินผลจะต้องรายงานผลและเสนอผลการประเมินโดยพิจารณาตัดสินว่าจะให้ออกมาในรูปแบบใด เป็นข้อความรายงานหรือรูปแบบสถิติแผน ภูมิหรือกราฟ เป็นต้น

โดยสรุป การประเมินผลหลักสูตรการศึกษาทางไกลเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าความสำเร็จในการตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาทางไกล และความต้องการของสังคม ตรวจสอบองค์ประกอบการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาทางไกล ตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตและพิจารณาข้อดีข้อเสียเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาทางไกลต่อไป

ตัวอย่างการจัดการศึกษาทางไกลแบบออนไลน์ในต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ในประเทศอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเปิดแห่งราชอาณาจักรอังกฤษ มีสภาพการจัดการศึกษาทางไกลในด้านนโยบาย และแผนงานการบริหารจัดการศึกษาด้านหลักสูตรด้านการเรียนการสอนและสื่อการสอนผู้เรียนด้าน ด้านผู้สอนด้านวัดผลประเมินผลด้านการสนับสนุนการศึกษาและด้านประกันคุณภาพ

ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน รวมทั้งการสอนเสริมเสมือนจริงและการอภิปรายกลุ่ม (Virtual tutorial and discussion groups) การส่ง การบ้านและการตรวจการบ้านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารการสอน สื่อผสมและการประชุมโดยใช้ คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง ในแต่ละวันนักศึกษาจะสามารถเปิดอ่านอีเมลอิเล็กทรอนิกส์และข่าวสาร ประชุมผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ได้ นักศึกษาต้องใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) และเนสแคป (Nescape) เพื่อส่งงานการบ้านจากสมุดอิเล็กทรอนิกส์ไปให้อาจารย์ตรวจและอาจขอให้นำไปไว้ที่ศูนย์แบบฝึกหัด อิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยเพื่อเผยแพร่ด้วย

2. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศแคนาดา

การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ในประเทศแคนาดาในระดับอุดมศึกษามีการจัดในหลาย ๆ มหาวิทยาลัย

กรณีตัวอย่างมหาวิทยาลัยอาบัสกา (Athabasca University) มีการเรียนในชั้นเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการเรียนแบบใหม่ที่นำมาใช้โดยคณะธุรกิจ Business School คือการเรียน ทางอิเล็กทรอนิกส์

e-Class โดยมีการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ Study Online โดยเรียนเป็นกลุ่มการเรียน อิเล็กทรอนิกส์จะเรียนร่วมกันกับเพื่อนนักศึกษาและครู ตามตารางเป็นเวลา 13 สัปดาห์โดยเริ่มจากเดือน กันยายนจนถึงเดือนมกราคม นักศึกษาจะติดต่อกับอาจารย์หรือเพื่อนนักเรียนทางอีเมล (e-mail)

3. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในกระบวนการสร้างความทันสมัยของจีนการศึกษาทางไกลออนไลน์ในระดับอุดมศึกษา มีส่วนในการสนับสนุนทางการจัดการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอันเนื่องมาจากการศึกษาทางไกล มีลักษณะเปิดกว้าง ประหยัดและยืดหยุ่น

ตั้งแต่ปี 1994 โครงการพัฒนา ICT ได้ผุดขึ้นมาอย่างมากมาย โครงการข่ายใช้ (Chinese Education and Research Network CERNT) ได้พัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้ง มหาวิทยาลัยโครงการ (Application of Modern education technology project) มีเป้าหมายในการสร้างความเชื่อมโยงของคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสู่ระดับโรงเรียน นอกจากนี้โครงการ CETV Distance Education Program ได้จัดให้มีโครงข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านทางโทรทัศน์ โครงการดังกล่าวสนับสนุนส่งเสริมระบบการศึกษาทางไกลโดยใช้การเชื่อมโยงระบบ ICT เข้าด้วยกัน

4. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศนิวซีแลนด์

การจัดการศึกษาทางไกลประเทศนิวซีแลนด์ มีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน ตลอดชีวิต (Life long Learning) โดยการเรียนระบบเปิดมีการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน ในลักษณะของ Online campus คือการใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนในแต่ละวิชา อาจารย์จะแนะนำรายละเอียดของวิชาลงในคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งแนะนำตนเองแนะนำงานที่จะต้องส่ง แนะนำวิธีการวัดผล ประเมินผลและเชิญชวนให้นักศึกษาติดต่อเข้ามาได้ตลอดเวลา ถ้าต้องการคำแนะนำปรึกษา และเมื่อใกล้จะถึงเวลาส่งงานแต่ละชิ้นหรือใกล้สอบ อาจารย์จะส่งจดหมายเตือนทางคอมพิวเตอร์อาจารย์และนักศึกษาได้มีโอกาสติดต่อกันอย่างใกล้ชิดนักศึกษาทุกคนได้รับพาสปอร์ตและ Login เข้าระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัย บางวิชาอาจารย์ให้แบบฝึกหัดทางคอมพิวเตอร์ นอกจากนั้น นักศึกษายังสามารถติดต่อกันเองได้ โดยใช้อีเมลและนัดพบเพื่อทบทวนวิชากันเป็นครั้งคราวด้วย

5. การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของประเทศฟิลิปปินส์

ในประเทศฟิลิปปินส์สามารถเรียกได้ว่าเป็นยุคของอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning : Electronic Learning, m-Learning : Mobil Learning และ u-Learning : Ubiquitous learning) ในยุคนี้ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยในการเพิ่มทักษะความรู้ สำหรับผู้เรียนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้สามารถควบคุมบรรยากาศในการเรียนได้ ซึ่งครูและเด็กมีความยืดหยุ่นในการสร้างบรรยากาศในการเรียนเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากประสบการณ์หรือพื้นความรู้เดิมของผู้เรียนการมีอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น Threaded group discussion, RSS feeds, Bullet boards, การส่งงานออนไลน์ Quiz, Chat, Web-browsing and Safaris และเพื่อขยายบรรยากาศในการเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ใน ODL เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใช้ในการสนับสนุน ODL ที่ใช้เหมือนกันในทุกสถาบันสถานศึกษาปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรศัพท์เคลื่อนที่ และคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

การจัดทำบทเรียนโมดูล (Induction Module)

คำว่า “โมดูล” เป็นคำมาจากภาษาอังกฤษว่า Module ในภาษาไทยมีผู้เรียกต่าง ๆ กัน เช่น โมดูล โมดูล มอดูล บทเรียนโมดูล หน่วยการเรียนรู้โมดูล โมดูลการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้การสอน หน่วยการเรียนรู้การสอน ดั่งมีผู้ให้ความหมายของบทเรียนโมดูลไว้หลายท่าน ดังนี้

พรอูมา พิษยะสุนทร (2546 : 37) กล่าวถึง พาร์สัน และคณะ (Parsons and others.1976 : 31) อธิบายว่าบทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกตามความสามารถของตนเอง จะใช้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการและสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ส่วน ฟิจิ (Fiji.1976. อ้างถึงใน พรอูมา พิษยะสุนทร. 2546 : 33) ให้ความหมายของบทเรียนแบบโมดูลว่า คือ บทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนได้อย่างอิสระซึ่งบทเรียนที่ได้เรียงลำดับการสอนไว้ตามลำดับอย่างเป็นระบบ อาจจะถือว่าบทเรียนโมดูลเป็นส่วนหนึ่งของต้นแบบการเรียนอย่างมีระบบ

วิชัย ดิสรระ (อ้างถึงใน พรอูมา พิษยะสุนทร. 2546 : 37) กล่าวถึง บทเรียนโมดูลว่าหมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งสำเร็จในตัวเอง สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่บทเรียนโมดูลกำหนดไว้จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งสำเร็จในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองและสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 67) กล่าวว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง บทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาประกอบไปด้วย กิจกรรมและสื่อการเรียนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554 : 37) บทเรียนโมดูล (Module) มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มุ่งเน้นการฝึกสมรรถภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Competencies Based) มีเกณฑ์ทางด้านความรู้ (Knowledge Criteria) เกณฑ์ด้านการแสดงออก หรือการปฏิบัติงาน (Performance Criteria) เกณฑ์ทางด้าน การประเมินผลความรู้ของผู้เรียน และการแสดงออกตามความสามารถของผู้เรียน (Consequence Criteria) กิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแสดงสมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะและสมรรถภาพทางเจตคติในวิชาการและวิชาชีพ รูปแบบของโมดูลจะออกแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสำเร็จในตัวเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล ระบบการบริหารจัดการสะดวก ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ ฝึกทักษะและกระบวนการคิด

สรุปได้ว่า บทเรียนโมดูล คือบทเรียนที่สร้างเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่ในแต่ละหน่วยสำเร็จด้วยตัวเอง เพื่อใช้สำหรับผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความความสนใจ ความสามารถของนักเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างบทเรียนเป็นหน่วยที่มีเนื้อหาหรือกลุ่มประสบการณ์จบในตัวเอง สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ ฝึกทักษะและกระบวนการคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจนโมดูลหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยแนวทางการเรียนรู้ สาร แนวคิดวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดผลและประเมินผล โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นกล่อง เป็นแฟ้มห่วงชนิดปกแข็งบรรจุเอกสารพิมพ์ หรือ เป็นหนังสือ เป็นต้น

องค์ประกอบของบทเรียนโมดูล

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 92-93) อธิบายว่าบทเรียนโมดูลมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล (Rationale) คือหลักการและเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทเรียนนั้น มุ่งให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของเรื่องที่เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาต่าง ๆ ในบทเรียนและความสัมพันธ์กับเนื้อหาอื่น ๆ

2. จุดประสงค์ (Objective) เป็นจุดประสงค์ของบทเรียนนั้น ซึ่งคาดหวังว่าเมื่อเรียนจบบทเรียนนั้นแล้ว จะมีสมรรถภาพหรือพฤติกรรมอะไร จุดประสงค์ของบทเรียนโมดูลจะเป็นแนวและเป็นหลักยึดสำหรับการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การประเมินก่อนเรียน (Pre assessment) เป็นการประเมินผลก่อนเรียนโมดูลเพื่อทราบว่าก่อนเรียนผู้เรียนมีความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานมากน้อยเพียงใด

4. กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning actives) เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของบทเรียน โดยจะมีกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม ผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามความสนใจ ความสามารถและความพร้อมของตนเอง

5. การประเมินหลังเรียน (Post assessment) เป็นการประเมินผลหลังจากการเรียนบทเรียนโมดูลจบแล้วเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียนหรือไม่ในระดับใด

ขั้นตอนการสร้างและใช้บทเรียนโมดูล

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โมดูลมีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 92-93) กล่าวไว้โดยสรุปดังนี้

1.1 กำหนดเรื่องที่จะสร้างบทเรียน ควรตัดสินใจว่าควรสร้างบทเรียนเรื่องใด ควรเลือกรื่องที่ตนมีความถนัด ความสนใจและความรอบรู้เรื่องนั้น ๆ กำหนดหลักการและเหตุผล เป็นการอธิบายถึงเบื้องหลังความเป็นมาของบทเรียน ความสำคัญของบทเรียน ขอบเขตของเนื้อหาการเรียนและความสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ

1.2 กำหนดจุดประสงค์ การกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียนจะเป็นแนวในการเขียนเนื้อหา

สาระการเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ ของโมดูล การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จึงเป็นการกำหนดเป้าหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่สามารถวัดได้ และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาผู้เรียนว่าบรรลุผลการเรียนในระดับที่น่าพอใจหรือยัง

1.3 สํารวจสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ผู้สร้างโมดูลจะต้องศึกษาค้นคว้าตำราเอกสารโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม วิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์ว่าบทเรียนนั้น ๆ จะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานและความสามารถใดมาก่อนบ้างระหว่างเรียนจะต้องเรียนรู้เรื่องอะไรบ้างจุดประสงค์แต่ละข้อจะต้องใช้กิจกรรมใดบ้าง และกิจกรรมเหล่านั้นควรมีลักษณะใด

1.4 สร้างเครื่องมือประเมินผล เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวัดทั้งส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน รวมทั้งความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่ครอบคลุมจุดประสงค์ของบทเรียน

1.5 ปรับปรุงบทเรียน นำบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ พิจารณาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทดลองใช้ นำบทเรียนที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

1.6 ทดลองใช้กับกลุ่มย่อยเพื่อทดลองหาประสิทธิภาพของบทเรียน และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทดลองใช้ในห้องเรียน เพื่อทดลองหาความเที่ยงตรงในการทำหน้าที่เป็นบทเรียน และปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย

1.7 พิมพ์ฉบับจริง นำบทเรียนที่ปรับปรุงครั้งสุดท้าย แล้วไปพิมพ์เพื่อจัดใส่แฟ้มปกแข็ง หรือจัดเป็นชุดเอกสารเพื่อนำไปใช้ต่อไป

2. ขั้นการเรียนรู้

การนำโมดูลไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ประเมินผลก่อนเรียน โดยอาจใช้เป็นแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถและสมรรถภาพพื้นฐานของผู้เรียน แนะนำการใช้บทเรียน ผู้สอนแนะนำขั้นตอน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ในโมดูล

2.2 ทำกิจกรรมตามบทเรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้และทำกิจกรรมด้วยตนเอง ตามขั้นตอนต่าง ๆ ในใบงานหรือบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้ในบทเรียน

3. ขั้นสรุป

3.1 ประเมินผลหลังเรียนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจบในแต่ละโมดูล

3.2 สรุปสาระสำคัญ ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสาระของบทเรียน

3.3 ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลงานผู้สอน และผู้เรียนตรวจสอบและประเมินผลงานร่วมกัน

3.4 เรียนซ่อมเสริมผู้สอนและผู้เรียนวางแผนการเรียนซ่อมเสริมในกรณีที่ผลการประเมินหลังเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

ข้อควรคำนึงในการสร้างบทเรียนโมดูล

Arends, Masla and Weber. 1973. (อ้างถึงใน พรอมา พิษยะสุนทร. 2546 : 49-50) อธิบายว่าการสร้างบทเรียนโมดูลที่ดีนั้นต้องคำนึงถึง ประเด็นต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของบทเรียนโมดูล ที่สร้างได้ส่งเสริมสมรรถภาพให้แก่ผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็ต้อง

ให้สอดคล้องกับปรัชญาในการเรียนการสอนของหลักสูตร

2. ในการกำหนดสมรรถภาพที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสดงให้เห็นนั้น ควรจะคำนึงถึงคำถามต่อไปนี้

2.1 การวัดความรู้ จะต้องคำนึงถึงว่า ความรู้อะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้อย่างแท้จริง

2.2 การวัดเจตคติ จะต้องคำนึงว่าพฤติกรรมอะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออก

2.3 การวัดพฤติกรรม จะต้องคำนึงว่า พฤติกรรมอะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติให้เห็นจริงได้

3. เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว การสร้างบทเรียนโมดูลจะต้องกำหนดสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน สมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นควรกำหนดแต่เฉพาะเรื่องที่เป็นพื้นฐานจริง ๆ ของบทเรียนโมดูล ควรมีน้อยที่สุดเพื่อให้โปรแกรมการเรียนยืดหยุ่นได้ และให้ออกาสผู้เรียนที่จะเลือกเรียนได้มากที่สุด

4. การสร้างแบบประเมินผลก่อนเรียน ผู้สร้างควรมั่นใจว่าเกณฑ์ที่สร้างขึ้นนั้น ใช้วัดสมรรถภาพของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง ตัวอย่าง เช่น ถ้าใช้เกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติ การวัดผลที่เกี่ยวกับสติปัญญาความรู้ก็ไม่เหมาะสม ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การประเมินผลต้องคำนึงถึงความเป็นจริง และจะต้องใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน วิธีวัดผลจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. ในการสร้างกิจกรรมการเรียน ผู้สร้างควรมหาวิธีทางเลือกหลาย ๆ ทางแก่ผู้เรียนทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด สอดคล้องกับวิธีการเรียนของเขา และจะช่วยให้เขาได้เรียนรู้ในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสเลือกการสร้างกิจกรรมของตนเองด้วยความช่วยเหลือจาก อาจารย์ผู้สร้างบทเรียนต้องคำนึงอยู่เสมอว่า ผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการแสดงความสามารถในสมรรถภาพที่ระบุไว้ไม่ใช่งานกิจกรรมการเรียน

6. ถ้าผู้สร้างกิจกรรมการเรียนเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ นั้นควรเรียงลำดับการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนที่ควรจะทำให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงลักษณะแผนงานทั้งหมด

7. กิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเลือกเรียนนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดเท่าเทียมกัน

8. วิธีการสร้างการประเมินผลหลังเรียนควรใช้วิธีการตามที่เสนอไว้ในการสร้างการประเมินผลก่อนเรียนและข้อสอบคุณเชื่อถือได้

9. ผู้สร้างบทเรียนโมดูลอาจจะระบุกิจกรรมการเรียนซ่อมเสริมได้ตามความเหมาะสม ถึงแม้ว่าโดยปกติแล้วกิจกรรมการเรียนซ่อมเสริมควรจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะเมื่อได้สร้างบทเรียนโมดูลสมบูรณ์ทั้งโปรแกรมแล้วกิจกรรมการซ่อมเสริมอาจจะนำมาใช้เป็นกิจกรรมการเรียนที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้

10. คำอธิบายบทเรียนควรจะสั้นและชัดเจน

11. ผู้สร้างบทเรียนโมดูลควรให้ผู้ร่วมงานหลาย ๆ คนและผู้เรียนช่วยกันวิจารณ์เพื่อจะได้นำข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขบทเรียนที่สร้างขึ้น

12. เมื่อสร้างบทเรียนโมดูลเรียบร้อยแล้วผู้สร้างควรจะต้องทบทวนอีกครั้งว่าบทเรียนโมดูลนั้นเน้นถึงสมรรถภาพที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียนหรือไม่และเป็นตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนหรือไม่

13. ในขั้นสุดท้ายผู้สร้างบทเรียนโมดูลจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้เสมอ

5. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (2558 : 51-52) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้นในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เรียกว่าผู้เรียนยุค Gen Net หรือผู้เรียนยุค Tweenies หมายถึงผู้เรียนที่เกิดในช่วงปลายของศตวรรษที่แล้วถึงช่วงต้นของจังหวัดสหัสวรรษปัจจุบันได้แก่ผู้เรียนเยาวชนที่มีช่วงอายุไม่เกิน 10 ปี ผู้เรียนกลุ่มนี้จึงเป็นผู้เรียนในยุคอนาคตซึ่งได้รับการยกย่องว่ามีคุณสมบัติที่แตกต่างจากผู้เรียนในยุคที่ผ่านมาค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากการที่ผู้เรียนในกลุ่มดังกล่าวเกิดมาพร้อมกับยุคที่คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์มือถือและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน การใช้งานเครื่องมือต่าง ๆ ของผู้เรียนถือเป็นเรื่องปกติ โดยผู้เรียนกลุ่มนี้รู้สึกแปลกใจหากพูดถึงช่วงเวลาของผู้คนที่ใช้ชีวิตโดยปราศจากเหตุหรือ iPad นอกจากนี้ผู้เรียนในยุคนี้มักจะมีแนวโน้มที่จะมองโลกในแง่ดี ชอบการทำงานเป็นทีม ชอบการเรียนรู้แต่ก็มักจำกัดเฉพาะในเรื่องที่สนใจ อาจเป็นเพราะเกิดมาในยุคของครอบครัวลูกน้อย ส่งผลถึงการได้รับความเอาใจใส่มากขึ้นจากครอบครัว นอกจากนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจถึงความต้องการจำเป็นความถนัดและความสนใจของตนเองเป็นความสำคัญในการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนมักให้ความสนใจกับการเรียนรู้จากเครือข่ายหรือจากชุมชนทั้งรอบตัวและออนไลน์โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีความสนใจเดียวกันมากกว่าการเรียนรู้จากครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

ความหมาย

วัชร เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. 2558 : 56) โดย ได้ให้ความหมายของการเรียนเชิงรุกหรือ Active Learning คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง Higher order Thinking ไม่เพียงแต่ฟัง ผู้เรียนจะต้องอ่านเขียน ถามคำถามอภิปรายร่วมกันและลงมือปฏิบัติจริงทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Active Learning หรือการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (Bonwell, 1991) กล่าวว่า เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์, และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers and Jones, 1993) โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-Creators) (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ : ออนไลน์)

Fedler and Brent (1996) Active Learning ระบุว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอน อย่างไม่หนึ่ง แปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้โดยการอ่าน, การเขียน, การโต้ตอบ, และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, และการประเมินค่า (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มี

ปฏิสัมพันธ์กับการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามธรรมชาติของมนุษย์และตามแตกต่างระหว่างบุคคล เกิดองค์ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, และการประเมินค่า เป็นต้น

ความสำคัญ

วัชรีย์ เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล. 2558 : 56) อธิบายว่า ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
2. ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกันมีวินัยในการทำงานการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและหลักความคิดรวบยอด
5. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

การบริหารจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning

1. พิจารณาจุดประสงค์เนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้
2. ออกแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง
3. ใช้กิจกรรมการเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้
4. ประเมินผลการเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไรบ้างและมีประเด็นใดที่ผู้เรียนยังสงสัย
5. หลีกเลี่ยงการสอนเพื่อให้ครบ ใ้ทัน รีบเร่ง เพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่ยอมเรียน
ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (อ้างถึงใน เสาวภา เพ็ชรรัตน์. ออนไลน์) กล่าวว่า Active Learning เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีลักษณะ ดังนี้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขันผู้เรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิด เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง
1. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล, ข่าวสาร, สารสนเทศ, และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด
2. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
3. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

บทบาทของครู กับ Active Learning

ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ (2550 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning

จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย
5. วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม
6. ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิด ของผู้เรียน

ตัวอย่างการเรียนรู้แบบ Active Learning

วัชร เกษพิชัยณรงค์ และคณะ (อ้างถึงใน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล. 2558 : 56) ยกตัวอย่าง วิธีการสอนที่เน้นการเรียนเชิงรุก Active Learning

1. Active Reading เป็นวิธีการที่ให้แต่ละคนอ่านบทความแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านกับเพื่อนนำมาเขียนเป็นผังมโนทัศน์ Concept map ลงในกระดาษโปสเตอร์ เพื่อทำการวอล์คแรลลี่ต่อไป
2. Brainstorming กำหนดหัวข้อและเวลา จากนั้นแบ่งกลุ่มผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วทุกคนนำเสนอแนวคิดของตนและบันทึกทุกแนวคิดที่มีผู้นำเสนอ
3. Ari and Design statement ผู้สอนตั้งคำถาม โดยมีตัวเลือกให้ผู้เรียนว่าเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร เช่น อาจใช้ไม้ปิงปองที่มีสี 2 ด้านแตกต่างกันเป็นอุปกรณ์ช่วยตอบแล้วเลือกผู้ตอบในแต่ละกลุ่มให้อภิปรายหลังจากนั้น จึงอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน
4. Archer กำหนดหัวข้อเรื่อง แล้ว แบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ได้จำนวนกลุ่มเท่ากับจำนวนหัวข้อย่อยจากนั้นเขียนข้อย่อย ๆ ลงบนกระดาษโปสเตอร์แล้วติดไว้รอบห้องแต่ละกลุ่มระดมความคิดและเขียนลงในกระดาษโปสเตอร์เมื่อครบ 2-3 นาที เตรียมไประดมความคิดหน้าโปสเตอร์ถัดไปโดยอ่านแนวคิดของกลุ่มก่อนหน้าถ้าเห็นด้วยให้ใส่เครื่องหมายถูกและเพิ่มสิ่งที่คิดแตกต่าง จากนั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน
5. Concept Map ลักษณะคล้ายการเขียน Mind Map แต่การเขียนแผนผังมโนทัศน์จะแสดงแนวคิดและคำเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด
6. Gallery Walk กำหนดหัวข้อเรื่อง เขียนแนวคิดวิธีการลงกระดาษโปสเตอร์แล้วติดไว้รอบ ๆ ห้องเพื่อให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการเดินชมผลงาน

7. Jigsaw ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่แบ่งเป็นส่วน 3-4 ชิ้นแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มกลุ่มโดยสมาชิกในกลุ่มเท่ากับเนื้อหา Home Group สมาชิกแต่ละคนเลือกเนื้อหาที่ตนสนใจและไปร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ Expert Group เพื่อศึกษาทำความเข้าใจหรือหาคำตอบร่วมกันในกลุ่มจากนั้นก็กลับไปสอนที่กลุ่มเดิมของตนจนครบถ้วน

8. Problem/ Project based Learning หรือ Case Study ใช้เรื่องจริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน บ้าน โรงเรียนหรือที่เกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการบูรณาการความรู้ที่ได้เรียนกับประสบการณ์ตรง หรือสืบเสาะหาความรู้เพิ่มเติม

9. Role Playing การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนแสดงออกตามสถานการณ์ที่กำหนดให้เพื่อเป็นประสบการณ์ที่จะนำไปแก้ไขปัญหา และสถานการณ์ในชีวิตจริง ผู้เรียนได้เรียนรู้การแสดงออกฝึกวางแผนทำงานร่วมกัน เข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและของผู้อื่น เช่น การทำกิจกรรมฟ้าครามรีสอร์ท ผู้สอนจะกำหนดบทบาทแล้วเขียนไว้ในกระดาษให้ผู้เรียน 6 คนจับฉลากเลือกที่จะแสดงบทบาทใด โดยไม่ให้ปรึกษากัน แล้วให้แสดงบทบาทสมมุติตามบทบาทที่ตนเองได้รับหลังจากนั้นจะตั้งคำถาม และให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ผู้แสดงแต่ละคนทำหน้าที่อะไร และทำหน้าที่นั้นได้ดีหรือไม่ มีจุดใดที่ต้องแก้ไขหรือปรับปรุง เป็นต้น

10. Think pair share ผู้สอนเป็นผู้กำหนดคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองหลังจากนั้นจึงอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับเพื่อนในชั้นเรียน

11. Predict -Observe -Explain จำลองสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องให้ผู้เรียนเรียนรู้ โดยผู้เรียนเขียนทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้น สังเกตและบันทึกผลอภิปรายสิ่งที่สังเกตได้ อาจทำการทดลองสำรวจหรือค้นคว้าเพิ่มเติมได้ เช่น กิจกรรมพลังงานเพื่ออนาคต ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มจะได้รับอุปกรณ์การทดลอง ได้แก่ แผ่นโซล่าเซลล์ 2 ชนิด มัลติมิเตอร์ ไม้บรรทัด กระดาษสีดำ และโคมไฟเพื่อให้แต่ละกลุ่มทำการทดลองเพื่อวิเคราะห์ว่า แผ่นโซล่าเซลล์ชนิดใดมีประสิทธิภาพดีกว่ากัน และให้ออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ นำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน เป็นต้น

12. Fashion Plus เมื่ออธิบายถึงประเด็นที่สำคัญผู้สอนควรให้เวลาผู้เรียนตกผลึกความคิดและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม ผู้สอนควรจะไปรอบ ๆ ห้องเพราะผู้เรียนมักไม่กล้าถามหน้าชั้นเรียน

13. Card Shop ผู้สอนจัดเตรียมบัตรคำบัตรภาพไว้ให้ผู้เรียน จัดกลุ่มบัตรภาพนั้น ๆ และต้องอธิบายเกณฑ์ที่ใช้จัดกลุ่มเพื่อให้เพื่อนและผู้ฟังอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

14. Chain Note ผู้สอนเตรียมคำถามข้อความที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการไว้ โดยอาจพิมพ์ลงบนกระดาษ A4 แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนตอบคำถามหรือข้อความนั้นๆเพียง 1-2 ประโยค จากนั้นส่งกระดาษแผ่นนั้นให้เพื่อนที่นั่งถัดไปเพื่อช่วยกันตอบคำถามนั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถใช้ก่อนหรือหลังเรียนได้ และควรส่งกระดาษแผ่นนั้นกลับไปในทิศทางเดิมเพื่อให้ผู้ที่เขียนก่อนได้อ่านข้อความทั้งหมดด้วย

15. Student Reflection เป็นการให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดอาจจะให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในคาบเรียน เสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนถาม คำถามที่สงสัยหรือให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนเช่น know-Want-Learned เล่นอินเทอร์เน็ต เมื่อเริ่มต้นบทเรียนให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่รู้ และสิ่งที่อยากรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน เมื่อจบบทเรียนให้ผู้เรียนเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

Got Need และ Exit Ticket เมื่อจบบทเรียนให้ผู้เรียนเขียนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ อาจจะเป็น การสรุปร่วมกันหน้าชั้นเรียนและวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้จากสิ่งที่อยากรู้เพิ่ม Diary/ journal Note เขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ คำถามที่ยังสงสัยและความรู้ความน้อย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning เป็น กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นผู้วางแผนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ (e-learning)

เทคโนโลยีสารสนเทศ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ (2558 : 39)

ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในทุกวงการ นั่นก็เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำงาน และการบริหารราชการซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปช่วยในการทำงานนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น วิกีพีเดีย (2558 : ออนไลน์) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอที Information Technology คือการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์โทรคมนาคมเพื่อจัดเก็บค้นหาส่งผ่านและจัดดำเนินการข้อมูล ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับธุรกิจหนึ่ง หรือองค์กรอื่น ๆ ศัพท์นี้โดยปกติก็ใช้แทนความหมายของเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์และยังรวมไปถึงเทคโนโลยีการกระจายสารสนเทศอย่างอื่นด้วย เช่น โทรศัพท์และโทรศัพท์ อุตสาหกรรมหลายอย่างเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ตัวอย่าง เช่น ฮาร์ดแวร์ Software อิเล็กทรอนิกส์อุปกรณ์กึ่งนำมามีอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์โทรคมนาคมการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์และบริการทางคอมพิวเตอร์

วรรณภรณ์ บริพันธ์ (2559: 1) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง การนำเอาเทคนิค ทักษะ วิธีการ กระบวนการ หรือ ความรู้ มาใช้ในการประมวลหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีประโยชน์และใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น

สุชาติ กิระนันท์ (2541: 23) ให้ความหมายว่า เทคโนโลยีทุกด้านที่เขามารวมในกระบวนการจัดเก็บ สร้างและสื่อสารสนเทศ

วาสนา สุขกระสานติ (2541: 6-1) กล่าวถึง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ และระบบงานที่ช่วยให้สารสนเทศตามที่ต้องการ

โดยสรุปเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม ซึ่งมีระบบฐานข้อมูลระบบประมวลผล และระบบสื่อสารมาใช้ในระบบงานเพื่อบันทึกประมวลผล จัดเก็บข้อมูลและส่งสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้องความแม่นยำและความรวดเร็วให้ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ความสำคัญและความจำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557 : 1) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีอิสระที่จะเลือกและกระทำการใดๆ รวมถึง ชุมชนและท้องถิ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมออนไลน์ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่การงาน รวมถึงความสามารถในการที่จะมีบทบาทสำคัญ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากขึ้น กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (กรอบนโยบาย ICT2020) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2554 มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของประเทศไทยในระยะ 10 ปีโดยเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยจะมีการพัฒนาอย่างฉลาด การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้และปัญญา โดยให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคน มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างเสมอภาค นำไปสู่การเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน (Smart Thailand 2020) แผนแม่บท ICT ของประเทศไทยจำนวน 2 ฉบับ แต่ละฉบับครอบคลุมระยะเวลา 5 ปี โดยเป็นแผนต่อเนื่องจากแผนแม่บท ICT (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาตามกรอบนโยบาย ICT2020 โดยจะมีการปรับ แผนแม่บท ICT ฉบับที่ 3 ทุก 2 ปี หรือตามความเหมาะสมของสถานการณ์ แผนแม่บท ICT ฉบับที่ 3 มีเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) อย่างยั่งยืน ทั้งถึง และเท่าเทียม ด้วยความมั่นคงปลอดภัย โดยให้ความสำคัญกับการนำ ICT มาใช้พัฒนาประเทศด้วยยุทธศาสตร์หลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ICT ด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์และด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยยุทธศาสตร์กลยุทธ์และมาตรการ ได้กำหนด ทิศทางในการพัฒนาด้าน ICT ของประเทศที่สอดคล้องกับแผน นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการสำคัญของประเทศ ในบริบทหลักด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร

วรรณกรรม บริพันธ์ (2559 : 1) เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีความก้าวหน้าและทันสมัยเป็นอย่างมาก อีกทั้งรูปแบบการสื่อสารในปัจจุบันผ่านสื่อต่าง ๆ มีการพัฒนาให้เป็นการสื่อสารแบบสองทิศทาง ส่งผลให้การกระจายข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทั้งที่มาจากในประเทศและผลกระทบที่มาจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจจากประเทศหนึ่งมีผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ผลของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายด้าน อาทิเช่น การเปลี่ยนเป็นสังคมสารสนเทศ โดยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) และ ยูทูบ (YouTube) การทำงานที่ไร้เงื่อนไขของเวลาและสถานที่ ระบบเศรษฐกิจเชื่อมโยงทั่วโลก เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้งานใหม่ ๆ เช่น ระบบระบุพิกัดบนพื้นโลก (Global Positioning System, GPS) และ โปรแกรม Google Earth เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน วัชรภาพร ริกการณ. 2555: 30) ได้กล่าว ถึงนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของประเทศไทย ระยะพ.ศ. 2554 - 2556 ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคการศึกษา e-Education หน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการได้นำแนวทางดังกล่าวมากำหนดเป็นแผนหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 6 - 69 ที่ว่าด้วยเรื่องเทคโนโลยีการศึกษาและรัฐบาลยังได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ประกาศใช้นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ หรือ IT 2010

สรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นของเทคโนโลยีสารสนเทศ กลายมาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมในปัจจุบัน เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีอิสระที่จะเลือกและกระทำการใด ๆ ภาครัฐได้จัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ สื่อสังคมออนไลน์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาองค์กรในอนาคต ทั้งการพัฒนา การสื่อสาร การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การพัฒนาความสามารถของคน การสร้างสังคมแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาผลการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดการศึกษาก็ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

สื่อสังคมออนไลน์ (Online Social Media)

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560 : 15-16) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 15 ว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบนั้น สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาพอสมควรขึ้นอยู่กับว่าครูจะใช้ในลักษณะใด และผู้เรียนเองจะใช้ในลักษณะใด บทบาททางการสอนสื่อสังคมออนไลน์มิได้ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นมาเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครู ฉะนั้นครูจะต้องนำเอาคุณสมบัติต่าง ๆ ของสื่อสังคมออนไลน์ไปปรับใช้ในการเรียนการสอนด้วยตนเอง เช่น

1. ครูใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในชั้นการ นำเข้าสู่บทเรียน โดยการเปิดวิดีโอที่เกี่ยวกับเนื้อหาในคาบนั้น ๆ จาก YouTube รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการติดตามความก้าวหน้าหลังจากมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ทำ

2. ครูสามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนได้อย่างทันที เมื่อมีการซักถามเข้ามาในสื่อสังคมออนไลน์

3. สื่อสังคมออนไลน์ส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนจะได้มีความใกล้ชิดกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การเรียนการสอนนั้นดีขึ้น ผู้เรียนไม่ได้ตกอยู่ในสถานการณ์ของความตึงเครียด

4. ครูสามารถติดตามงานที่ได้มอบหมายให้กับผู้เรียน และได้ตอบได้อย่างทันที่

5. ครูสามารถตอบข้อคำถามจากผู้เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา

6. ครูสามารถสร้างสื่อง่าย ๆ ด้วยการถ่ายคลิปวิดีโอการสอนแล้วนำมาโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ได้ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลความรู้ที่ครูจัดเตรียมไว้ในรูปของไฟล์ Word หรือไฟล์ PDF โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ให้ผู้เรียนได้อ่านมาล่วงหน้า ก่อนเข้าห้องเรียน บทบาททางการเรียนผู้เรียนทั้ง

การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างหลากหลาย นอกจากเพื่อการพักผ่อนสร้างความบันเทิงให้กับผู้เรียนเองยังสามารถนำมาใช้ในการเรียนได้ เช่น

1) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยตนเอง ซึ่งสามารถทำการบ้านไปพร้อมกันได้ด้วยเทคโนโลยีเรียลไทม์ โดยการใช้คุณสมบัติของโปรแกรม Google doc ที่สามารถพิมพ์ข้อความในเอกสารออนไลน์และสามารถตอบโต้ทำงานร่วมกันได้ในเอกสารเดียวกัน

2) สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เช่น เมื่อครูได้กำหนดประเด็นให้อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนแต่ละคนจะมีเวลาสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อร่วมกันเขียนอภิปรายในหน้าจอหลักของสื่อสังคมออนไลน์นั้น ๆ อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์สามารถตอบสนองกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) ที่หลากหลายได้

3) หากผู้เรียนเกิดข้อสงสัยหรือมีปัญหาระหว่างการทำการบ้าน หรือการค้นคว้าเพื่อรายงาน ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับครูได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรู้ว่าทำงานได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดช่วง ซึ่งหากเป็นเมื่อ 10 ปีที่แล้วอาจจะต้องนำข้อสงสัยมาถามครูในวันรุ่งขึ้นหรือสอบถามครูในช่วงโมงสอนก็ทำให้ผู้เรียนขาดช่วงในความอยากเรียนรู้ได้

4) สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนให้ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง บทบาทสำหรับการบริหารจัดการศึกษานั้น สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทพอสมควร ช่วยทำให้องค์กรมีความสะดวก รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการบริหารจัดการ ดังนี้

- ผู้บริหารใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสั่งการ มอบหมายงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา
- ผู้บริหารใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการนัดหมายประชุมปรึกษาหารือ และสามารถใช้ศักยภาพทางเทคโนโลยีประชุมพร้อมกันหลายคนได้
- ผู้บริหารสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งสำหรับตอบข้อซักถาม หรือรับข้อร้องเรียน เช่น สายตรงผู้บริหาร เป็นต้น
- สำหรับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้ประชาชนรับทราบข้อมูล โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประเภทต่าง ๆ

ธนิต ภูศิริ (2558 : 5-41) กล่าวถึง เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ ที่ใช้ในการสื่อสารรวบรวม แบ่งปันข้อมูลความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ตและร่วมมือกับคนในสังคมออนไลน์นั้น ๆ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เว็บไซต์ที่เคยเป็นเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีอยู่มากมายแต่ละแห่งก็ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใช้งานด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เราอาจแบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็น 7 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เว็บประเภท Social Network เช่น Facebook, Hi5, Twitter, Google+
2. เว็บประเภท Media Sharing เช่น YouTube, Vimeo, Flickr, Instagram
3. เว็บประเภท Micro blog Blog, Posterous
4. เว็บประเภท Collaboration Network เป็นกลุ่มเครือข่ายที่ ร่วมกันทำงาน เช่น Wikipedia, Mango Apps, InoCentive
5. เว็บประเภท Bookmark ต่าง ๆ เช่น Digg, Stumble Upon, Blinklist

6. เว็บประเภท Professional Network สำหรับกลุ่มผู้ใช้งานในอาชีพเดียวกันเช่น LinkedIn, My music Talk

7. เว็บประเภท Gaming/virtual/ Reality หรือโลกเสมือน เช่น Seacon Life

สังคมออนไลน์เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยข้อดีของการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับผู้สอน คือ

1. เป็นพัฒนาการความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้สอนปัจจุบันเทคโนโลยีการศึกษาพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมีสื่อใหม่ ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และวิธีต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับเทคโนโลยีเหล่านั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จากสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านั้น

2. ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นสังคมของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกันและกันดังนั้นนอกจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้จากผู้อื่นแล้ว ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แบ่งปันหรือเผยแพร่องค์ความรู้ของผู้สอนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งการได้รับและแบ่งปันความรู้ต่าง ๆ นี้ ในที่สุดก็จะเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ขึ้นมาั่นเอง

3. การเข้าสู่สังคมออนไลน์ทำให้ผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมแห่งการเรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาทางไกลที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสพบกันทำให้ผู้สอนได้เรียนรู้พฤติกรรมและการเรียนของผู้เรียนได้ดีขึ้น จึงสามารถกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือการเรียนของผู้เรียนได้ตลอดเวลา

4. สังคมออนไลน์มีลักษณะเป็นสังคมที่ติดต่อเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นการเข้าใช้งานสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์กับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถนำความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้มานี้ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงการสอนของผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับผู้เรียนนั้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้

1. ผู้เรียนใกล้ชิดกับผู้สอนมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาทางไกลที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่คนละที่และไม่ค่อยมีโอกาสพบกันนอกจากนั้นการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยผู้เรียนมั่นใจและกล้าที่จะปรึกษาและสอบถามปัญหาต่าง ๆ จากผู้สอนมากกว่าตอนที่อยู่ในชั้นเรียน

2. รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและมีประโยชน์มิใช่เพื่อความสนุกสนานแต่เพียงอย่างเดียว

3. ผู้เรียนรู้จักฝึกฝนการทำงานเป็นทีมรู้จักการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการเรียนในปัจจุบัน

4. พัฒนาทักษะให้สืบค้นข้อมูลและพัฒนาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. เรียนรู้การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ธนิต ภูศิริ (2558 : 5-43) อธิบายความหมาย ทฤษฎีการการศึกษาแบบเปิด Open Education Resources OER ทฤษฎีการการศึกษาแบบเปิด หมายถึงทฤษฎีการการศึกษาใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อมัลติมีเดีย Streaming Video Learning object หรือวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ที่ออกแบบหรือผลิตขึ้นมา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและนำมาจัดเก็บไว้ในเว็บไซต์ เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเอาไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพยากรที่มีคุณภาพใน

สังคมให้สามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระทุกที่ทุกเวลา สอดรับกับแนวคิดของการศึกษาทางไกลที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong Learning)

จุดเด่นของทรัพยากรทางการศึกษาแบบเปิดที่เหมือนกับการสื่อการศึกษาทางไกลอื่น ๆ คือนอกจากจะอนุญาตให้ใช้ได้ฟรีแล้ว ผู้ที่นำไปใช้ยังสามารถนำเอาสื่อเหล่านี้ไปดัดแปลงแก้ไขได้อีกด้วยการดัดแปลงแก้ไขที่นิยมทำกันมีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. การนำไปรวมกัน (Mixing) เป็นการนำเอาสื่อจาก (OER) มารวมกันแล้วเพิ่มเนื้อหาเพื่อให้กลายเป็นสื่อใหม่ เนื่องจากสื่อที่นำมาใช้นั้นมักจะไม่ได้ออกแบบมาโดยมีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่เราต้องการใช้สอน วิธีนี้นิยมใช้กับสื่อที่เรียกว่า learning Object โดยนำเอา Learning Object เป็นหน่วยการเรียนรู้เล็กๆมารวมกันเข้าเป็นสื่อใหม่

2. การดัดแปลง (Adaption) เป็นการดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานเช่น นำ OER ภาษา อังกฤษมาแปลเป็นภาษาไทยหรือดัดแปลงเนื้อหาสาระบางส่วนให้เหมาะสมกับบริบทที่ต้องการจะใช้เป็นต้น

3. การนำบางส่วนมาใช้ (Asset Extraction) เป็นการดึงเอาบางส่วนจาก OER มาใช้ เช่น ภาพกราฟฟิกส์ แผนภูมิ หรือวีดีโอคลิป

OER เปิดให้ใช้บริการอยู่จำนวนมาก มหาวิทยาลัยบางแห่งมีโอกาสนำบริการที่มีผู้นิยมใช้มีหลายแห่งเช่น MIT Open course Ware, Common Academy, Blended Learning, Toolkit, OER University, MERLOT และ YouTube เป็นต้น

สรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Online Social Media) เป็นสื่อที่มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาที่สามารถสื่อสารรวบรวมแบ่งปันข้อมูลความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ต มีหลากหลายประเภท ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใช้งานด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เป็นการสื่อสารแบบเปิดที่กว้างไกล ไม่มีค่าใช้จ่าย สามารถนำมาใช้ดัดแปลงแก้ไขใช้ประโยชน์ได้

เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาการศึกษาออนไลน์

พรรณิ สนวนเพลง (2522 : 227) กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาออนไลน์ ได้แก่

1. จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) อีเมล เป็นการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้งานส่งจดหมายเข้ามาให้ผู้ส่งต้องทราบที่อยู่และทราบที่อยู่ของผู้รับซึ่งเราเรียกว่า อีเมลแอดเดรส โดยอีเมลแอดเดรส ประกอบด้วยชื่อผู้ใช้ตามด้วยเครื่องหมายที่ให้บริการ ซึ่งผู้ส่งต้องมีโปรแกรมที่สามารถส่งและรับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์สามารถแทรกข้อมูลเอกสารประเภทไฟล์เสียง รูปภาพ หรือวีดิทัศน์สามารถทำงานได้รวดเร็วและส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปได้ทั่วโลก

2. การประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ Video Conference เป็นการใช้วิดีโอในการติดต่อสื่อสารและเป็นการติดต่อระหว่างกันตั้งแต่คน 2 คนขึ้นไปโดยนั่งอยู่หน้าคอมพิวเตอร์และมีกล้องวิดีโอเล็กๆและโปรแกรมที่เหมาะสมซึ่งต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่มีความเร็วพอเพื่อให้ไม่เกิดความผิดพลาดในส่วนของภาพที่ส่งไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเร็วของเครือข่ายด้วย

3. กระดานอภิปราย Discussions board เป็นการประกาศให้คนติดตาม แล้วตอบกลับข่าวสารในพื้นที่ธรรมดา มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการเหมือนกับร้านกาแฟที่ให้ใคร

ก็สามารถเข้าร่วมวงสนทนาได้ทำให้เกิดการร้องขอคำแนะนำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องสนทนาที่สนใจใช้สนับสนุนติดต่อภายในชุมชนของการปฏิบัติ

4. เครื่องมือสนับสนุนโครงการ Project support Tools เป็นเครื่องมือที่ใช้ทำให้สามารถทำงานเป็นกลุ่มและทีม งานโครงการแบ่งปันเอกสารและแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดเอกสารที่ศูนย์กลางและยอมให้ทีมสามารถเข้ามาเปลี่ยนแปลง คล้ายกับทีมงานโครงการทางไกล เพื่อระดมสมองและสร้างทางเลือกในการใช้สารสนเทศหรือข้อคิดเห็น มโนภาพที่ช่วยเหลือในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาการศึกษาออนไลน์ มีหลากหลายชนิด เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ (Video Conference) กระดานอภิปราย (Discussions board) และ เครื่องมือสนับสนุนโครงการ (Project support Tools)

การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2561 : ออนไลน์) อธิบายคำว่า e-Learning โดยทั่ว ๆ ไปจะครอบคลุมความหมายที่กว้างมาก กล่าวคือ หมายถึง การเรียนในลักษณะใดก็ได้ ซึ่งใช้การถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต หรือ ทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือ สัญญาณดาวเทียม (Satellite) ก็ได้ ซึ่งเนื้อหาสารสนเทศอาจอยู่ในรูปแบบการเรียนที่เราคุ้นเคยกันมาพอสมควร เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) การสอนบนเว็บ (Web-Based Instruction) การเรียนออนไลน์ (On-line Learning) การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม

สารีพันธุ์ ศุภวรรณ (2558 : 8-27) การเรียนรู้ออนไลน์หรือการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตหมายถึงการใช้เว็บไซต์ในการเรียนการสอนโดยอาจใช้เว็บเพื่อนำเสนอบทเรียนในลักษณะสื่อหลากหลายมิติของวิชาทั้งหมดตามหลักสูตรหรือใช้เพียงการเสนอข้อมูลบางอย่างเพื่อประกอบการสอนก็ได้รวมทั้งใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะต่าง ๆ ของสื่อที่มีอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตเช่นการเขียนโต้ตอบ กันทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และการพูดคุยสดด้วยข้อความเสียงมาใช้ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลักษณะการเรียนการสอนออกแบบออนไลน์ และลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ซึ่งประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมีอยู่ 8 ประการคือ

1. การที่เว็บเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (interactive) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับเนื้อหาบทเรียน
2. การที่เว็บสามารถนำเนื้อหาในรูปแบบของสื่อประสม (Multimedia)
3. การที่เว็บเปิดระบบเปิด (Open System) ซึ่งอนุญาตให้ผู้ที่มีอิสระในการเข้าถึงข้อมูลได้ทั่วโลก
4. การที่เว็บอุดมไปด้วยทรัพยากรเพื่อการสืบค้นออนไลน์ (Online search/Resource)
5. ความไม่มีข้อจำกัดทางสถานที่และเวลาของการสอนผ่านเว็บ (Device Distance and Time independent) ผู้เรียนมีคอมพิวเตอร์ในระบบใดก็ได้ซึ่งสามารถต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตจะสามารถเข้าเรียนจากที่ใดหรือในเวลาใดก็ได้
6. การที่เว็บอนุญาตให้ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมและ (Learner Controlled) ผู้เรียนสามารถเรียนตามความพร้อมความถนัดความสนใจของตน

7. การที่เว็บมีความสมบูรณ์ในตนเอง (Self - Contained) ทำให้เราสามารถจัดการกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดผ่านเว็บได้

8. การที่เว็บอนุญาตให้มีการติดต่อสื่อสารทั้งแบบเวลาเดียวและต่างเวลากัน

ลักษณะการสอนแบบออนไลน์ การจัดการสอนผ่านเว็บสามารถทำได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การจัดการสอนออนไลน์โดยไม่ต้องมีการเข้าชั้นเรียน

2. การจัดการสอนออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ในลักษณะที่มีการนัดหมายมาเข้าชั้นเรียนบ้าง

3. การจัดการสอนผ่านเว็บออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ

ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

1. ตัดสินใจเลือกลักษณะการสอนผ่านระบบ online

2. กำหนด จุดประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรที่จะจัดการเรียนการสอนผ่านระบบ Online

3. ศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียน

4. ออกแบบโครงสร้างของบทเรียนออนไลน์โดยกำหนดโครงสร้างของบทเรียน

ก่อนที่จะกำหนดรายละเอียดโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ถ้าหาความรู้และทักษะในการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น โปรแกรมในการจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ โปรแกรมในการสร้างโฮมเพจรายวิชาโปรแกรมอ่านข้อมูลบนเว็บ Web Browser โปรแกรมไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ อีเมลหรือโปรแกรมประชุมทางคอมพิวเตอร์เช่นเว็บบอร์ด เป็นต้น เพราะเตรียมเนื้อหาในรูปแบบการสอนระบบออนไลน์ซึ่งครอบคลุมเว็บเพจต่าง ๆ เช่น Home Page คือ เว็บเพจแรกของเว็บไซต์ซึ่งควรมีข้อความทักทายต้อนรับ กล่องสำหรับใส่ชื่อผู้เรียน และรหัสลับอาจจะเป็นเนื้อหาสั้น ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

- เว็บเพจแสดงภาพของหลักสูตรก่อน Overview เช่น เนื้อหาโดยสังเขป วัตถุประสงค์ เป้าหมายวิธีการเรียน

- เว็บเพจที่แสดงสิ่งจำเป็นในการเรียนเช่นเอกสารทรัพยากรการศึกษาระบบเครือข่ายออนไลน์ รีพอร์ตที่แสดงข้อมูลสำคัญ ๆ เช่น การติดต่อผู้สอน การเชื่อมโยงไปยังเว็บเพจ คำประกาศคำแนะนำ การเรียนการเชื่อมโยงไปยังการใช้ห้องสมุดหรือนโยบายของสถาบัน

- เว็บเพจแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิ่งที่คาดหวังจากผู้เรียนกำหนดการสั่งงานที่ได้รับมอบหมาย วิธีหรือเกณฑ์การประเมิน เป็นต้น

- เว็บเพจกิจกรรมที่มอบหมายให้ทำแสดงงานที่มอบหมายให้ผู้เรียน เช่น การบ้านการส่งงาน การตรวจงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม

- เว็บเพจที่แสดงกำหนดการเรียน

- เว็บเพจสนับสนุนการเรียน

- เว็บเพจการอภิปรายสำหรับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามปัญหาระหว่างการเรียน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนทั้งในรูปของเว็บเพจคำถามคำตอบที่พบบ่อย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การเรียนที่ถ่ายทอดเนื้อหาบนเว็บไซต์ ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต มีสาระเนื้อหาที่หลากหลายเป็นการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ (Interactive) กันแบบสองทาง ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความพร้อมและความสนใจ เวลาใดก็ได้

การสื่อสารในการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

สาริพันธ์ ศุภวรรณ (2558 : 9) การสื่อสารในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ สามารถทำได้ดังนี้

- อีเมล (e-mail) ติดต่อระหว่างครูหรือเพื่อนร่วมชั้นด้วยกัน จะให้ส่งการบ้านครูส่งงานที่รับมอบหมาย

- เว็บบอร์ดใช้ติดต่อระหว่างครูและนักเรียนใช้กำหนดประเด็นหรือกระทู้ตามที่ครูกำหนดหรือตามที่ผู้เรียนกำหนดเพื่อช่วยอภิปรายต่อประเด็นหรือกระทู้นั้น

- แชท (Chat) ใช้ติดต่อระหว่างผู้เรียนโดยการสนทนาแบบ Real Time ใช้สนทนาระหว่างผู้เรียนและครูในห้องเรียนหรือชั่วโมงเรียนนั้นๆ เสมือนว่ากำลังคุยกันอยู่ในห้องเรียนจริง ๆ

- ไอซีคิว (Icq) ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนโดยสนทนาแบบเรียลไทม์เหมือนกับว่ากำลังคุยกันในห้องเรียนจริง ๆ โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องอยู่ในเวลาเรียนนั้น ๆ Icq จัดเก็บข้อมูลไว้ให้และยังทราบด้วยว่าในขณะนั้นผู้เรียนอยู่หน้าอยู่หน้าเครื่องหรือไม่

- คอนเฟอร์เรนซ์ (Conference) ใช้สื่อสารระหว่างผู้เรียนครูและผู้เรียนแบบเรียลไทม์ โดยที่ผู้เรียนและครูสามารถเห็นหน้ากันได้ผ่านกล้องที่ติดอยู่กับเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งสองฝ่าย

- อิเล็กทรอนิกส์ โฮมเวิร์ก (Electronic homework) ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและครู เป็นเสมือนสมุดประจำตัวผู้เรียนโดยผู้เรียนไม่ต้องถือสมุดการบ้านจริง ๆ เป็นสมุดการบ้านที่ติดตัวตลอดเวลาใช้ส่งงานตามที่ครูกำหนด เช่น เขียนรายงาน เมื่อครูตรวจก็สามารถเปิดดูงานของผู้เรียนและเขียนบันทึกเพื่อตรวจงานและให้คะแนนได้ แต่ผู้เรียนด้วยกันจะเปิดดูไม่ได้

การสร้างบทเรียนออนไลน์

สาริพันธ์ ศุภวรรณ (2558 : 9-10) ในเบื้องต้นก่อนที่จะลงมือออกแบบและสร้างรายวิชาออนไลน์ที่จะต้องผลิตนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการการผลิตรายวิชาโดยผ่านขั้นตอนที่สำคัญหลายขั้นตอน เช่น การติดต่อประสานงานกับผู้บริหารด้านวิชาการของสถาบัน ทั้งนี้เพื่อพบปะเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนแนวคิด คำแนะนำเกี่ยวกับรายละเอียดกระบวนการในการออกแบบพัฒนาชุดวิชาศึกษาข้อบังคับที่จำเป็นต้องมีการสร้างรายวิชาทั้งเก่าและใหม่ทั้งนี้เพื่อสำรวจดูทางตลอดจนความเป็นไปได้ที่จะนำรายวิชามาเปิดสอบอีกครั้งหรือออกแบบสร้างรายวิชาใหม่ คณะทำงานของผู้ออกแบบและผลิตรายวิชา Course developer ควรได้พบปะพูดคุยกับผู้บังคับบัญชาตามลำดับนั้นเป็นเรื่องจำเป็นเนื่องจากการผลิตหรือสร้างรายวิชาออนไลน์มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณที่ต้องใช้จ่ายในการสร้างรายวิชานั้น การได้พบปะพูดคุยจะทำให้คณะทำงานได้ข้อมูลและรายละเอียดที่จะลงมือผลิตรายวิชาโดยปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายวิชาออนไลน์ในคำนี้จะครอบคลุมถึง

1. งบประมาณพอเพียงเพื่อการผลิตและสอนออนไลน์นั้นหรือไม่ หากทำได้ก็จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขและขอบเขตใดบ้าง

2. โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่จะมารองรับการสร้างรายวิชาเป็นไปได้อย่างน้อยเพียงใด นอกจากนั้นเงื่อนไขข้อจำกัดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่มีตลอดจนข้อจำกัดที่ต้องคำนึงถึงก่อนการออกแบบและสร้างรายวิชาจะทำให้คณะผู้ทำงานได้ข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปอย่างรอบคอบตรงวัตถุประสงค์ ไม่เสียเวลาและงบประมาณที่ต้องมาปรับปรุงแก้ไขในภายหลัง เมื่อทำการออกแบบและผลิตรายวิชาไปแล้ว

3. บุคลากรที่จะร่วมสร้างรายวิชาที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่คณะทำงานต้องนำมาพิจารณา ในการสร้างรายวิชาโดยปกติทีมงานหลัก (Course developer) จะประกอบด้วย เนื้อหาและนักออกแบบและนักระบบการสอน (Instructional designer) สำหรับพิมพ์งานในเชิงปฏิบัติงาน (Operation Session) จะประกอบไปด้วย Programmer Graphic designer Editor cameraman Multimedia designer การเพิ่มขีดความสามารถและความพร้อมด้านบุคลากรที่มีอยู่จะส่งเสริมความเป็นไปได้ในการออกแบบและพัฒนารายวิชาได้อย่างหลากหลายและทำให้อาจารย์ที่สอนนั้นน่าสนใจและจูงใจให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างชุมชนการเรียนรู้ได้มาก

การแบ่งระดับบทเรียนออนไลน์ (e-Learning)

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2561 : ออนไลน์) ระดับการถ่ายทอดเนื้อหาสำหรับ e-Learning แล้วการถ่ายทอดเนื้อหาสามารถแบ่งได้คร่าวๆ เป็น 3 ระดับ ด้วยกัน กล่าวคือ

1. ระดับเน้นข้อความออนไลน์ (Text Online) หมายถึง เนื้อหาของ e-Learning ในระดับนี้จะอยู่ในรูปของข้อความเป็นหลัก e-Learning ในลักษณะนี้จะเหมือนกับการสอนบนเว็บ (WBI) ซึ่งเน้นเนื้อหาที่เป็นข้อความตัวอักษรเป็นหลัก ซึ่งมีข้อดีก็คือ การประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิตเนื้อหา และการบริหารจัดการคอร์ส

2. ระดับ Low Cost Interactive Online Course หมายถึง เนื้อหาของ e-Learning ในระดับนี้จะอยู่ในรูปของตัวอักษร ภาพ เสียงและวีดิทัศน์ ที่ผลิตขึ้นมาอย่างง่ายๆ ประกอบการเรียนการสอน e-Learning ในระดับนี้จะต้องมีการพัฒนา CMS ที่ดี เพื่อช่วยผู้ใช้ในการปรับเนื้อหาให้ทันสมัยได้อย่างสะดวก

3. ระดับ High Quality Online Course หมายถึง เนื้อหาของ e-Learning ในระดับนี้จะอยู่ในรูปของมัลติมีเดียที่มีลักษณะมีสื่อภาพ กล่าวคือ การผลิตต้องใช้ทีมงานในการผลิตที่ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบการสอน (Instructional designers) และผู้เชี่ยวชาญการผลิตมัลติมีเดีย (Multi media experts) ซึ่งหมายถึง โปรแกรมเมอร์ (Programmers) นักออกแบบกราฟิก (Graphic designers) และ/หรือผู้เชี่ยวชาญในการผลิตแอนิเมชัน (Animation experts) เป็นต้น e-Learning ในลักษณะนี้จะต้องมีการใช้เครื่องมือ (Tools) เพิ่มเติมในการผลิตและเรียกดูเนื้อหาด้วย

ระดับการนำ e-Learning ไปใช้ประกอบกับการเรียนการสอน สามารถทำได้ 3 ระดับ ดังนี้

1. สื่อเสริม (Supplementary) หมายถึงการนำ e-Learning ไปใช้ในลักษณะสื่อเสริม กล่าวคือนอกจากเนื้อหาที่ปรากฏในลักษณะ e-Learning แล้ว ผู้เรียนยังสามารถศึกษาเนื้อหาเดียวกันนี้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น จากเอกสารประกอบการสอน จากวีดิทัศน์ (Videotape) ฯลฯ การใช้ e-Learning ในลักษณะนี้เท่ากับว่าผู้สอนเพียงต้องการ จัดหาทางเลือกใหม่อีกทางหนึ่งสำหรับผู้เรียนในการเข้าถึงเนื้อหาเพื่อให้ประสบการณ์พิเศษเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนเท่านั้น

2. สื่อเติม (Complementary) หมายถึงการนำ e-Learning ไปใช้ในลักษณะเพิ่มเติมจากวิธีการสอนในลักษณะอื่น ๆ เช่น นอกจากการบรรยายในห้องเรียนแล้ว ผู้สอนยังออกแบบเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจาก e-Learning ในความคิดของผู้เขียนแล้ว ในประเทศไทยหากสถาบันใดต้องการที่จะลงทุนในการนำ e-Learning ไปใช้กับการเรียนการสอนตามปกติ (ที่ไม่ใช่ทางไกล) แล้ว อย่างน้อยควร

ตั้งวัตถุประสงค์ในลักษณะของสื่อเสริม (Complementary) มากกว่าแค่เป็นสื่อเสริม (Supplementary) เช่น ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจาก e-Learning เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนในบ้านเราซึ่งยังต้องการคำแนะนำจากครู รวมทั้งการที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดการปลูกฝังให้มีความใฝ่รู้โดยธรรมชาติ

3. สื่อหลัก (Comprehensive Replacement) หมายถึงการนำ e-Learning ไปใช้ในลักษณะแทนที่การบรรยายในห้องเรียน ผู้เรียนจะต้องศึกษาเนื้อหาทั้งหมด ในออนไลน์ ปัจจุบัน e-Learning ส่วนใหญ่ในต่างประเทศ จะได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นตัวหลักสำหรับแทนครู ในการสอนทางไกล ด้วยแนวคิดที่ว่า มัลติมีเดีย ที่นำเสนอทาง e-Learning สามารถช่วยในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ใกล้เคียงกับการสอนจริงของครูผู้สอนโดยสมบูรณ์ได้

6. หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (2558 : 50-52) กล่าวว่า ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและฉับพลัน เกิดวัฒนธรรมใหม่แบบผสมผสานข้ามสังคม ข้ามยุค เป็นสังคมที่เปิดกว้าง และพยายามหาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษา อันส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาทุกระดับที่จะต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและคุณลักษณะของผู้เรียนในยุคที่การดำเนินชีวิตถูกขับเคลื่อนภายใต้ระบบสารสนเทศ ซึ่งในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้น จัดว่ายังไม่เพียงพอกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน

ดังนั้นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องค้นคว้าหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี ในปัจจุบันจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้ ฟังพอใจในการเรียนรู้ ตลอดจนจนการมีแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute :TDRI) ชี้ให้เห็นถึงการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย โดยเฉพาะการศึกษาระดับพื้นฐานยังไม่สามารถทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศดีขึ้นได้อย่างทั่วถึง ทั้งหลักสูตรและตำราเรียนของไทยยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งมีผลทำให้การเรียนการสอนตลอดจนการสอบยังคงเน้นเนื้อหามากกว่าการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง... อันเป็นสิ่งที่บั่นทอนการพัฒนาทรัพยากรในอนาคต ถือเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความมั่นคงของประเทศชาติประการหนึ่ง ซึ่งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้เสนอแนะแนวทางการปฏิรูประบบการศึกษา ด้านหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยี โดยสนับสนุนให้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21

วิวรรธน์ จันทร์เทพย์ (2555 : 1) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า

“นวัตกรรม” หมายถึงความคิด การปฏิบัติ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาตัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

“นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation)” หมายถึง นวัตกรรมที่จะช่วยให้ การศึกษา และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมี ประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมการศึกษา และประหยัดเวลาในการเรียน ได้อีกด้วย

วิวรรณ จันทรเทพย์ (2555 : 1) ให้ความหมายเทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology) ตามรูปศัพท์ เทคโนโลยี (วิธีการ) + โลยี(วิทยา) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทาง การศึกษา ครอบคลุมระบบการนำวิธีการมาปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น เทคโนโลยี การศึกษาครอบคลุม องค์ประกอบ 3 ประการ คือ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

วรรณภรณ์ บริพันธ์ (25 : 2) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง การนำเอาเทคนิค ทักษะ วิธีการ กระบวนการ หรือ ความรู้ มาใช้ในการประมวลหรือ เปลี่ยนแปลงข้อมูล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีประโยชน์ และใช้งานได้ กว้างขวางมากขึ้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545 : 12-13) อธิบายว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นแนวคิดที่ประยุกต์ หลักการทางจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และผลผลิตทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เน้นวิธีการจัดระบบ (System Approach) ที่ใช้ในการออกแบบ การวางแผน ดำเนินการตามแผน และประเมินกระบวนการทั้งหมดของการเรียนการสอน ภายใต้ วัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ด้วยการใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ การ สื่อสาร เป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นตามแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) แนวคิดนี้ถือได้ว่าเป็น Technology of Education

แนวคิดรวบยอดของเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งอาจจะพิจารณาเป็น 2 ด้าน คือ

1. ความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ตามความคิดรวบยอดนี้ เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การประยุกต์วิทยาศาสตร์กายภาพ ในรูปของสิ่งประดิษฐ์ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ ฯลฯ มาใช้สำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ การใช้เครื่องมือเหล่านี้ มักคำนึงถึงเฉพาะการควบคุมให้ เครื่องทำงาน มักไม่คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยเฉพาะเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเลือก สื่อให้ตรงกับเนื้อหาวิชา

2. ความคิดรวบยอดทางพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการนำวิธีการทางจิตวิทยา มานุษยวิทยา กระบวนการกลุ่ม ภาษา การสื่อความหมาย การบริหาร เครื่องยนต์กลไก การรับรู้มาใช้ควบคู่กับ ผลิตรวมทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เท่านั้น แต่รวมถึงวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าไป ด้วย ไม่ใช่วัสดุ หรืออุปกรณ์แต่เพียงอย่างเดียว

แนวคิดพื้นฐานของนวัตกรรมทางการศึกษา สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) แผนการศึกษาของชาติ ให้มุ่งจัด การศึกษา ตามความถนัดความสนใจ และความสามารถของแต่ละคนเป็นเกณฑ์

- การเรียนแบบไม่แบ่งชั้น (Non-Graded School)
 - แบบเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text Book)
 - เครื่องสอน (Teaching Machine)
 - การสอนเป็นคณะ (Team-teaching)
 - การจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School within School)
 - เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction)
2. ความพร้อม (Readiness) นวัตกรรมที่ตอบสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้ ได้แก่
- ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
 - การจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School within School)
 - การปรับปรุงการสอนสามขั้น (Instructional Development in 3 Phases)
3. การใช้เวลาเพื่อการศึกษา นวัตกรรมที่สนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้ เช่น
- การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น (Flexible Scheduling)
 - มหาวิทยาลัยเปิด (Open University)
 - แบบเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text Book)
 - การเรียนทางไปรษณีย์
4. ประสิทธิภาพในการเรียน นวัตกรรมในด้านนี้ที่เกิดขึ้น เช่น
- มหาวิทยาลัยเปิด
 - การเรียนทางวิทยุ การเรียนทางโทรทัศน์
 - การเรียนทางไปรษณีย์ แบบเรียนสำเร็จรูป
 - ชุดการเรียน

หลักการและทฤษฎี เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้

คาร์เพนเตอร์ และเดล (C.R. Carpenter and Edgar Dale อ้างถึงใน วิวรรณ จันทร์เทพย์. 2555 : 1) ได้ประมวลหลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 10 ประการ คือ

1. หลักการจูงใจ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาจะมีพลังจูงใจที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถปลุกใจ มีอิทธิพลต่อพลังความสนใจความต้องการ ของผู้เรียน
2. การพัฒนามโนทัศน์ (Concept) ส่วนบุคคล ช่วยส่งเสริมความคิดความเข้าใจแก่ ผู้เรียนแต่ละคน การผลิตและการใช้วัสดุการเรียนการสอน ควรจะต้องสัมพันธ์กับความสามารถของผู้สอนและผู้เรียนตลอดถึงจุดมุ่งหมายของการเรียน
3. กระบวนการเลือกและการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อจะเป็นแบบลูกโซ่ในกระบวนการเรียนการสอน
4. การจัดระเบียบประสบการณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เรียนจะเรียนได้ดีจากสื่อ เทคโนโลยีที่จัดระเบียบเป็นระบบ และมีความหมายตามความสามารถของเขา
5. การมีส่วนร่วมและการปฏิบัติ ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด
6. การฝึกซ้ำและการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าบ่อย ๆ สื่อที่สามารถส่งเสริมการฝึกซ้ำและมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าอยู่เสมอ จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ เพิ่มความคงทนในการจำ

7. อัตราการเสนอสื่อในการเรียนการสอน อัตราหรือช่วงเวลาการเสนอข้อความรู้ต่าง ๆ จะต้องมีสอดคล้องกับความสามารถอัตราการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

8. ความชัดเจน ความสอดคล้อง และความเป็นผล สื่อที่มีลักษณะชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการที่สัมพันธ์กับผลที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

9. การถ่ายโยงที่ดี โดยที่การเรียนรู้แบบเก่าไม่อาจถ่ายทอดไปสู่การเรียนรู้ใหม่ได้อย่างอัตโนมัติ จึงควรจะต้องสอนแบบถ่ายโยงเพราะผู้เรียนต้องการแนะนำในการปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

10. การให้รู้ผลการเรียนรู้จะดีขึ้น ถ้าหากสื่อเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำทันที หลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมไปแล้ว

แนวคิดของ บุกเกสกี (Bugelski. อ้างถึงใน วิวรรณ จันทรเทพย์ (2555 : 2) ได้สนับสนุนว่า การเรียนรู้จะเป็นผลจากการกระทำของผู้เรียน ไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดของผู้สอน หากแต่ผู้สอนเป็นเพียงผู้เตรียมสถานการณ์และจัดระเบียบประสบการณ์ที่ทันสมัยไว้ให้ เพื่อผู้เรียนจะได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่ได้สะดวก ซึ่งหมายถึงว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาจะเป็นตัวการประสานความรู้โดยตรงแก่ผู้เรียน

หลักการและทฤษฎี ทางจิตวิทยาการศึกษา

ทฤษฎีจากกลุ่มพฤติกรรมนิยม

นักจิตวิทยาการศึกษากลุ่มนี้ เช่น Chafe Watson Pavlov, Thorndike, Skinner ซึ่งทฤษฎีของนักจิตวิทยาการศึกษาเหล่านี้มีหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) ทฤษฎีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Connectionism Theory) ทฤษฎีการเสริมแรง (Stimulus-Response Theory)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) เจ้าของทฤษฎีนี้คือ พอฟลอบ (Pavlov) กล่าวไว้ว่า ปฏิกริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งของร่างกายของคนไม่ได้มาจากสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เพียงอย่างเดียว สิ่งเร้านั้นก็อาจจะทำให้เกิดการตอบสนองเช่นนั้นได้ ถ้าหากมีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้องเหมาะสม ทฤษฎีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Connectionism Theory) เจ้าของทฤษฎีนี้ คือ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ซึ่ง กล่าวไว้ว่า สิ่งเร้าหนึ่ง ๆ ย่อมทำให้เกิดการตอบสนองหลาย ๆ อย่าง จนพบสิ่งที่ตอบสนองที่ดีที่สุด เขาได้ค้นพบกฎการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

1. กฎแห่งการผล (Law of Effect)
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise)
3. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness)

แนวคิดของ ธอร์นไดค์ นักการศึกษาและจิตวิทยาชาวเยอรมัน ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ ได้เสนอหลักการภารกิจของการสอนของครูไว้ 2 ประการ และเสนอหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ 5 ประการดังนี้

ภารกิจของการสอนของครูไว้ 2 ประการ คือ

1. ควรจัดเรื่องหรือสิ่งที่จะสอนต่าง ๆ ที่ควรจะไปด้วยกัน ให้ได้ดำเนินไปด้วยกัน
2. ควรให้รางวัลการสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสม และไม่ควรให้ความสะดวกใด ๆ ถ้าไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เหมาะสมขึ้นมาได้

หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอน 5 ประการ คือ

1. การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Self – Activity)
2. การทำให้เกิดความสนใจด้วยการจูงใจ (Interest Motivation)
3. การเตรียมสภาพที่เหมาะสมทางจิตภาพ (Preparation and Mental set)
4. คำนึงถึงเรื่องเอกัตบุคคล (Individualization)
5. คำนึงถึงเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไข/ทฤษฎีการเสริมแรง (S-R Theory หรือ Operant Conditioning)

เจ้าของทฤษฎีนี้คือ สกินเนอร์ (Skinner) กล่าวว่า ปฏิกริยาตอบสนองหนึ่งอาจไม่ใช่เนื่องมาจากสิ่งเร้าสิ่งเดียว สิ่งเร้าอื่น ๆ ก็คงจะทำให้เกิดการตอบสนองเช่นเดียวกันได้ ถ้าได้มีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้อง แนวคิดของ สกินเนอร์ นำมาใช้ในการสอนแบบสำเร็จรูป หรือการสอนแบบโปรแกรม (Program Inattention) สกินเนอร์ เป็นผู้คิดบทเรียนโปรแกรมเป็นคนแรก การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมมาใช้กับเทคโนโลยีการศึกษานี้จะ ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนให้เข้ากับลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. การเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอน (Step by Step)
2. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Interaction)
3. การได้ทราบผลในการเรียนรู้ทันที (Feedback)
4. การได้รับการเสริมแรง (Reinforcement)

หลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบออนไลน์

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดมาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ส่งผลให้อายุไขของความรู้อันสั้นลง มีอาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพเก่าถูกลดความสำคัญหรือกำลังสูญหายไป คนหลายอาชีพต้องปรับตัวและพร้อมเรียนรู้อยู่เสมอซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสาร คือรูปแบบที่นำเทคโนโลยี เข้ามาใช้ประโยชน์เพื่อดึงข้อดีของการศึกษาในยุคเกษตรกรรม

ยีน กูว์รเวอร์ธ (2561 : ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจุบันโลกได้เข้าสู่ยุคดิจิทัล ยุคของข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ซึ่งพฤติกรรมและวิถีชีวิตของคน รวมทั้งลักษณะการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ส่งผลให้รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ การใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปด้วย อาชีพใหม่เกิดขึ้น อาชีพเก่าบางอาชีพจะลดความสำคัญลง ส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่ชัดเจนเกี่ยวกับความจำเป็นของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งรูปแบบการศึกษาแบบเก่าอาจไม่สามารถรองรับการสร้างอาชีพให้กับคนรุ่นใหม่ตลอดชีวิตได้อีกต่อไป ... รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสารนั้นน่าจะเป็นรูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ซึ่งมวลชนหมู่มากสามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ใหม่ๆ อาทิ หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOCs) ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตลอดชีวิต โดย MOOCs นั้นมีการเติบโตไปอย่างก้าวกระโดด หรือช่องทางการเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพเสียง วิดีทัศน์ สื่อสังคม เกม จึงนับเป็นโอกาสดีของคนรุ่นใหม่ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ นอกจากนี้การบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างรูป

รูปแบบการเรียนรู้ใหม่

รูปแบบการเรียนรู้ใหม่อย่างหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชนแมสซีฟ (Massive Open Online Courses หรือ MOOCs) ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกันการเติบโต ของ MOOCs นับว่าเป็นความสำเร็จในการเผยแพร่ความรู้สู่มวลชนที่ส่งผลให้สถาบันการศึกษาหันมาให้ความสำคัญกับ MOOCs และการเรียนรู้แบบออนไลน์อื่น ๆ ไม่ว่าจะเสี่ยง วิดิต์คนสื่อสังคมหรือเกม จึงนับว่าเป็นโอกาสของคนรุ่นใหม่ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน ทั้งในแง่ของเนื้อหา และวิธีการเรียนรู้

การมีส่วนร่วมจากประชาชนทั่วไปจะไม่ได้จำกัดอยู่แค่นายจ้างหรือคนในชุมชนอีกต่อไป แต่จะรวมถึงผู้คนในทั่วทุกมุมโลกไม่จำกัดสาขาอาชีพและสถานะทางสังคมทำให้เกิดช่องทางการเรียนรู้หลายแห่งที่เนื้อหามาจากชุมชน (Crowd sourcing) วัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของคนทั่วไปยังผลักดันให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบแบ่งปัน (Sharing economy) ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา มีความคุ้มค่ามากขึ้น เช่น ห้องทดลองหรือศูนย์การสอบที่อาจใช้ร่วมกันจากหลายสำนัก

การเรียนรู้แบบออฟไลน์และแบบออนไลน์

การเรียนรู้แบบออฟไลน์

การเรียนรู้แบบ offline ไม่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วม ยกตัวอย่างเช่น การเรียนในห้องเรียน การเรียนจากหนังสือ การพบปะและแลกเปลี่ยน การหาข้อมูลจากห้องสมุดพิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ และการเรียนรู้จากการฝึกงาน เป็นต้น

การเรียนรู้แบบออนไลน์

การเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการเรียนรู้ที่มีอินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลางในการส่งผ่าน ข้อมูลจากแหล่งความรู้สู่ผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น MOOCs หลักสูตรการเรียนออนไลน์แบบเปิด e-book การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ การเรียนรู้ผ่านเกม เป็นต้น

คนรุ่นใหม่กับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

ยีน ภู่วรรณ (2561: 40) ในโลกยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีก้าวหน้าและมีบทบาทต่อพฤติกรรมรวมไปถึงวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบเดิมของคนรุ่นเก่าทำให้เกิดช่องว่างแห่งความไม่เข้าใจ ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมให้คำแนะนำเพื่อให้คนรุ่นใหม่อยู่ร่วมกับคนรุ่นเก่าด้วยความเข้าใจทั้งบอกเล่าถึงทักษะจำเป็นที่คนรุ่นใหม่ต้องเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

มีผู้คนจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางดิจิทัล กล่าวคือผู้ที่เกิดหลังปี 1994 ปีที่เริ่มมี www. ทำให้อินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญมาก การสื่อสารการเข้าถึงข่าวสารที่รวดเร็วทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลง และหลังปี 2007 ปีที่ สตีฟจ๊อบสร้างสมาร์ตโฟน และมาร์คซัคเคอร์เบิร์กนำ Facebook มาให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ Mobile Smartphone ในปี 2017 Google ได้แสดงให้เห็นขีดความสามารถของ Artificial intelligence นับเป็นยุคที่ 90 AI มีผลให้สิ่งแวดล้อมที่เรียกอีกอย่างว่านิเวศทางดิจิทัล Digital Eco System เปลี่ยนแปลงเป็นแรงผลักดัน ทำให้คนรุ่นที่เกิขึ้นในยุคนี้ มีความเป็นชาวพื้นเมืองดิจิทัล Digital native มากขึ้นเพราะเกิดมาบนสิ่งแวดล้อมดิจิทัล ลักษณะพิเศษของชาวดิจิทัลที่เด่นชัดคือชอบทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกันมีความคิดแบบ จุดใด จุดหนึ่งเพราะมีตัวเบี่ยงเบนความสนใจได้ง่าย

หากเข้าใจลักษณะที่สำคัญของชาวพื้นเมืองดิจิทัลแล้วก็จะทำให้รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงของวิธีการเรียนรู้ ดังนั้น การทำอะไรต่าง ๆ จะต้องปรับตามสภาพที่คนรุ่นใหม่ ไม่ใช่พยายามดึงผู้คนเหล่านี้ย้อนยุค มักมีคำถามว่าทำไมคนรุ่นใหม่ไม่ทำอย่างนั้น อย่างนี้ นั่นเป็นการเอาความรู้สึกของเราไปตัดสินไม่ให้คนรุ่นใหม่เป็นที่ตั้งซึ่งการตัดสินใจในวิธีนั้น ไม่เกิดผลเพราะชาวพื้นเมืองดิจิทัลไม่สามารถหลุดออกจากสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ได้ การเรียนรู้ การรับรู้ต่าง ๆ จึงต้องเปลี่ยนไป

การสร้างรูปแบบที่เหมาะสม

เราต้องพยายามให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่มีข้อดีข้อเสียในขณะเดียวกันก็ต้องเข้าใจว่าโลกที่มีชีวิตอยู่ตอนนี้เป็นของเป็นสองโลก โลก 1 คือโลกที่เป็นกายภาพ ฟิสิกส์ ก็คือเด็กต้องอยู่กับพ่อแม่ทุกคนต้องมีเพื่อนมีสังคมในขณะเดียวกันอีกโลกหนึ่งไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากันเราเรียกว่าไซเบอร์สเปซ cyberspace ซึ่งชีวิตเป็นจริงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสองโลกนี้โลกที่มีรายละเอียดเนื้อหาอยู่ใน Cyber เยอะแล้ว แต่ในอีกโลกที่กำลังจะเรียนรู้ชีวิตเรียนรู้สมรรถนะเรียนรู้ทักษะอีกหลายอย่าง เพราะฉะนั้นรูปแบบการเรียนรู้จึงต้องเป็นลักษณะที่รวมสองโลกไว้ด้วยกัน และดึงให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ถ้ามองอย่างนี้แล้วการมีความสุขของคนรุ่นใหม่ก็คือการผสมผสาน 2 โลกนี้ที่สมดุลกันพอดี

ส่วนองค์กรอย่างสถาบันการศึกษา โรงเรียน พิพิธภัณฑสถาน หอสมุดหรืออื่น ๆ ก็ต้องปรับตัวโดยให้ดูว่าหน้าที่ของตัวเองคืออะไร หลังจากนั้นดูว่าใครเป็นคนเข้ามาใช้บริการ แล้วสิ่งที่เราให้บริการตรงกับความต้องการของเขาไหม มองย้อนออกมาว่าสิ่งที่เราบริการไปนั้นตอบสนองความต้องการของเขาไหม โดยเฉพาะเขามีความต้องการใหม่ ๆ หลายอย่างและเป็นสิ่งที่คนอื่นทำไม่ได้ เพราะถ้าคนอื่นทำได้ก็ต้องเหมือนเราไปทำหน้าที่ซ้ำกับคนอื่น ถ้าเราทำได้ตรงที่เราต้องการเขาจึงจะหันมาหาเรา

คนรุ่นใหม่กับทักษะที่จำเป็น

เรารู้ว่าวันนี้แนวโน้มโลกเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมหรือชีวิตก็เปลี่ยนวิธีไป เราก็ผสมโลกเข้าด้วยกันเป็น Cyber physical model เมื่อทุกอย่างเปลี่ยนไปอนาคตการทำงานก็เลยไปอยู่กับเรื่องของทักษะที่คนรุ่นใหม่จะต้องคิดทำ และวิเคราะห์ด้วยตนเองมีทักษะในชีวิตอีกแบบมากกว่าจะเป็นการใช้แรงงานอย่างเดียวเพราะเขาต้องดำเนินวิถีชีวิตใน 2 โลก เพราะฉะนั้นถ้าเราถามว่าทักษะแรงงานในยุคนี้เป็นอย่างไรก็ต้องเป็นลักษณะของทักษะที่ไม่ใช่แรงงานแบบเดิมเพราะอะไรก็ตามแต่ที่จะเป็นแรงงานมีเครื่องจักรมาแทนที่เราต้องสร้างคนรุ่นใหม่ให้คิดให้ทำให้เห็นสมรรถนะที่ต้องการ เช่น เขาต้องการเรียนรู้เร็วและเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถประยุกต์หรือคิดอะไรออกมาต่าง ๆ ได้ดี ก็สามารถระบุได้ชัดเจนว่าอาชีพที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะมีอะไรบ้าง แต่กระบวนการทำงานทุกอย่างจะต้องผสมผสานทางกายภาพและไซเบอร์สเปซเข้าด้วยกัน

การศึกษาทางไกล DLIT และ DLTV

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (2559: 1) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระปณิธานอันแน่วแน่ในการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชน ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหลายรูปแบบในการพัฒนาประเทศ เพื่อนำความร่มเย็นเป็นสุขให้เกิดแก่ประชาชนชาวไทย สำหรับในด้านการจัดการศึกษาทรงเน้นให้นักเรียนได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง ยึดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก้ปัญหา

การขาดแคลนครูและยกระดับความเสมอภาคของผู้เรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ใกล้เคียงกัน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการขยายโอกาสเพิ่ม ประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2559 : 8-10) DLIT คือ เครื่องมือที่มีเนื้อหาและเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครบวงจร ตั้งแต่ การวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาฯ การจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม การสอบที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืน

ในด้านเนื้อหา DLIT มีเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการและการใช้งานในชีวิตของครูและ นักเรียนทุกคน ในด้านเทคโนโลยี DLIT มีเทคโนโลยียุคใหม่ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย DLIT เป็นสื่อที่เปิดสำหรับทุกคน (Open Resources) ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป เข้าถึง DLIT ได้ทุกที่ทุกเวลา และบน เครื่องมือทุกชนิด ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปใช้ประกอบการสอนนักเรียนได้ ยกเว้นคลังข้อสอบที่อนุญาตเฉพาะกลุ่ม และเทคโนโลยีบาง ประเภทที่สนับสนุนเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา

DLIT มีเป้าหมายเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดการพัฒนางานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการศึกษา ไทยก้าวไปข้างหน้าอย่างแท้จริง

DLIT มี 5 รูปแบบ

1. DLIT Classroom

ห้องเรียน DLIT การถ่ายทอดการจัดการเรียนรู้หัวข้อเรื่องที่ยาก จากครูต้นแบบของ โรงเรียนชั้นนำไปยังห้องเรียนปลายทาง เพื่อช่วยครูในห้องเรียนปลายทาง โดยเฉพาะกรณีที่ครู ปลายทางไม่ใช่ครูตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูประสบปัญหาการสอนหัวข้อเรื่องที่ยากมาโดยตลอด

2. DLIT Resources

คลังสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. DLIT Digital Library

ห้องสมุดดิจิทัล เพื่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้สนใจทั่วไป มีเนื้อหาถูกต้อง ตอบสนองความต้องการและความสนใจเรียนรู้

4. DLIT PLC (Professional Learning Community)

การพัฒนางานวิชาชีพครู เครื่องมือในการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู พร้อมพื้นที่แห่งการแบ่งปันและเรียนรู้หรือ Share and Learn

5. DLIT Assessment

คลังข้อสอบที่รวบรวมข้อสอบมากมาย ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผานดาวเทียมสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จัดทำระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผานดาวเทียม (ระบบ eDLTV)

eDLTV คือระบบ e-Learning ของการศึกษาทางไกลผานดาวเทียม ที่มีเนื้อหาสายสามัญ

ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนวังไกลกังวลและเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพจากวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย วิชาทัศน สไลด์บรรยายใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น แลเผยแพร่ที่ <http://edltv.net/>

eDLTV ระดับประถมศึกษา

ใน 8 สารการเรียนรู้ออนไลน์ วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์) สุขศึกษา สังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

eDLTV ระดับมัธยมศึกษา

ใน 6 สารการเรียนรู้ออนไลน์ วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา สังคมศึกษา

eDLTV เพื่อพัฒนาอาชีพ

มีเนื้อหาครอบคลุม 70 อาชีพ รวม 1,365 เรื่อง เช่น ครัวอาชีพ วังไกลกังวล เสื้อ สมัยนิยม ปกสวยด้วยมือ และการนวดแผนไทย ฯลฯ

สรุปได้ว่า การศึกษาทางไกล DLIT และ DLTV เป็นสื่อการศึกษาทางไกลแบบเปิดกว้างสำหรับทุกคน มีเนื้อหาและเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างครบวงจร ครอบคลุมทุกระดับ การศึกษา

7. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเชียรมาตุ 3 กลุ่มการศึกษาทางเลือก

ที่ตั้งและระดับจัดการศึกษา

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ตั้งอยู่เลขที่ 15 หมู่ที่ 4 ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง รหัสไปรษณีย์ 92000 โทรศัพท์ 075-5011190 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 13 ตั้งอยู่ในชุมชนชานเมือง มีชุมชน 12 ชุมชน

เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเมื่อปีการศึกษา 2538 โดยได้รับมอบที่ดินสาธารณประโยชน์ บ้านโคกชะแง้ หมู่ที่ 4 ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เนื้อที่ประมาณ 231 ไร่ จากสภาตำบล นาบินหลา เพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้เยาวชนพื้นที่ ตำบลนาบินหลา และละแวกใกล้เคียงได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ในปีการศึกษา 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 ได้มีมาตรการแก้ไขปัญหา นักเรียน ออกกลางคัน โดยจัดให้โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนที่รองรับนักเรียนที่ออกกลางคันทุกกรณี จาก โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอื่น ๆ ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 และพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาเรียน โดยมีฐานความคิดจากหลักการและปรัชญาการศึกษาที่ว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ มีความยืดหยุ่น ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เป็นการบูรณาการกับชีวิต ทั้งด้าน สังคม การเมือง เศรษฐกิจในชุมชน สังคมและประเทศ โดยมีมาตรฐานเป็นกรอบในการพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสนอง ความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการแก้ไข ปัญหาของโรงเรียนระดับมัธยมโดยรวม

จากการใช้มาตรการแก้ไขปัญหา ปีการศึกษา 2547-2560 พบว่า การรับนักเรียนที่ออกกลางคัน จากโรงเรียนอื่นเข้ามาเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ก่อให้เกิดปัญหากับนักเรียนโดยรวมมากขึ้น ส่งผล ให้โรงเรียนมีภาพลักษณ์ เป็นที่รวมของนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้ปกครองไม่มั่นใจกับการจัด การศึกษาของโรงเรียน พากันไปเรียนโรงเรียนอื่น ทำให้จำนวนนักเรียนลดลง

ในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จึงได้แยกจัดการศึกษาในระบบเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม การศึกษาปกติ และกลุ่มการศึกษาทางเลือก โดยแยกนักเรียนที่มีปัญหาหรือออกกลางคันจากโรงเรียนอื่นที่มา เข้าเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จัดให้เข้าเรียนในกลุ่มการศึกษาทางเลือก โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้น พื้นฐานของโรงเรียน มาปรับวิธีการเรียนให้ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก ซึ่ง นักเรียนกลุ่มที่แยกออกมาเป็นการศึกษาทางเลือก โดยจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 – 6 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นความแตกต่างรายบุคคลเป็นสำคัญ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีปัญหาออกกลางคันทุกกรณีได้รับการศึกษาและสามารถ จบการศึกษาได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2553 มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

การจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนได้กำหนดวิธีการโดยนักเรียนไม่ต้องมาเข้า ชั้นเรียน แต่ใช้การพบกลุ่ม และพบครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชาตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งในระยะแรก การบริหารจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาทางเลือก พบว่ามีปัญหาหลายประการ เช่น ด้านนักเรียน ไม่มาเรียน ตามกำหนดนัดหมาย ไม่ส่งงานหรือไม่มาสอบ มีพฤติกรรมก้าวร้าว การติดตามค่อนข้างยากลำบาก ด้านครูมี เจตคติที่ไม่ดีและไม่เต็มใจในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก ส่งผลให้คุณภาพ ผู้เรียนบรรลุผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดอยู่ในระดับต่ำ

ในปีการศึกษา 2557 ได้นำ DLIT เข้ามาใช้จัดการเรียนรู้ออกกับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และมีการวัดและประเมินผลโดยใช้โปรแกรม ทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam online) และได้นำ DLIT เข้ามาใช้จัดการเรียนรู้ออกกับทุกระดับชั้น ในปีการศึกษา 2559

ปีการศึกษา 2559-2560 ได้ทดลองใช้ระบบจัดการเรียนการสอนห้องเรียนออนไลน์บนเว็บไซต์ ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานชื่อว่า Obeclms (Office of The Base Education Commission Learning Management System) กับ นั ก เรี ย น ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ในบางรายวิชา โดยใช้คอมพิวเตอร์ของการศึกษาทางเลือก และนักเรียนบางคนที่มีความพร้อมสามารถใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือสมาร์ตโฟนของตนเองได้ พบว่า สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนอยู่ที่บ้านและทำงานช่วยผู้ปกครองได้ และลดเวลาการมาพบครู ทำให้ครูลดภาระงานได้ แต่ พบปัญหาว่าการที่นักเรียนเข้าไปเรียนในระบบไม่สามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนได้เรียนจริงหรือไม่ ส่วนการใช้โปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam Online) พบว่าสามารถช่วยดำเนินการสอบได้

ดี แต่เป็นการทดสอบภาคความรู้เป็นหลัก จากผลการทดลองใช้ห้องเรียนออนไลน์ข้างต้น จึงได้นำมาสู่แนวคิดในการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือกที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้บทเรียน Active Online

การรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แยกจัดการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม การรับนักเรียนจึงมีความแตกต่างกันดังนี้

1. การรับนักเรียนปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชุมชนโดยรอบโรงเรียน ที่ผู้ปกครองไม่มีศักยภาพที่จะส่งไปเรียนในตัวเมืองได้ ระดับผลสัมฤทธิ์นักเรียนที่เข้ามาเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะอยู่ในกลุ่มต่ำเป็นส่วนใหญ่
2. การรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทุพภิกขภัยและออกกลางคันจากโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 ทำให้นักเรียนการศึกษาทางเลือกมีจำนวนไม่คงที่ ซึ่งจะเพิ่มขึ้นอีกหลังจาก 10 มิถุนายน หรือ 10 พฤศจิกายน ที่เป็นเวลากำหนดสรุปยอดนักเรียน

การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ดำเนินการประชุมปฏิบัติการ สร้างเครื่องมือ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้วยเทคนิค SWOT Analysis เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2560 มีผลการแปลความหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SO Strategies เป็นสถานการณ์ที่ได้เปรียบมากที่สุดเพราะประกอบไปด้วยโอกาสจากปัจจัยภายนอกและจุดอ่อนขององค์กร หรืออาจใช้คำย่อว่า กลยุทธ์ “ภายนอกเอื้อและภายในเด่น” ถือเป็นสถานการณ์ดาวรุ่ง (Public sector star)

สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่ดี เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีจุดแข็งและโอกาสหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรจึงกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive –Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้ โดยการ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การบริหารจัดการโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) ตามรูปแบบ 2A to Goal โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาใช้พัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School)

ทิศทางของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ (VISION)

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2563

พันธกิจ (MISSION)

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 บน

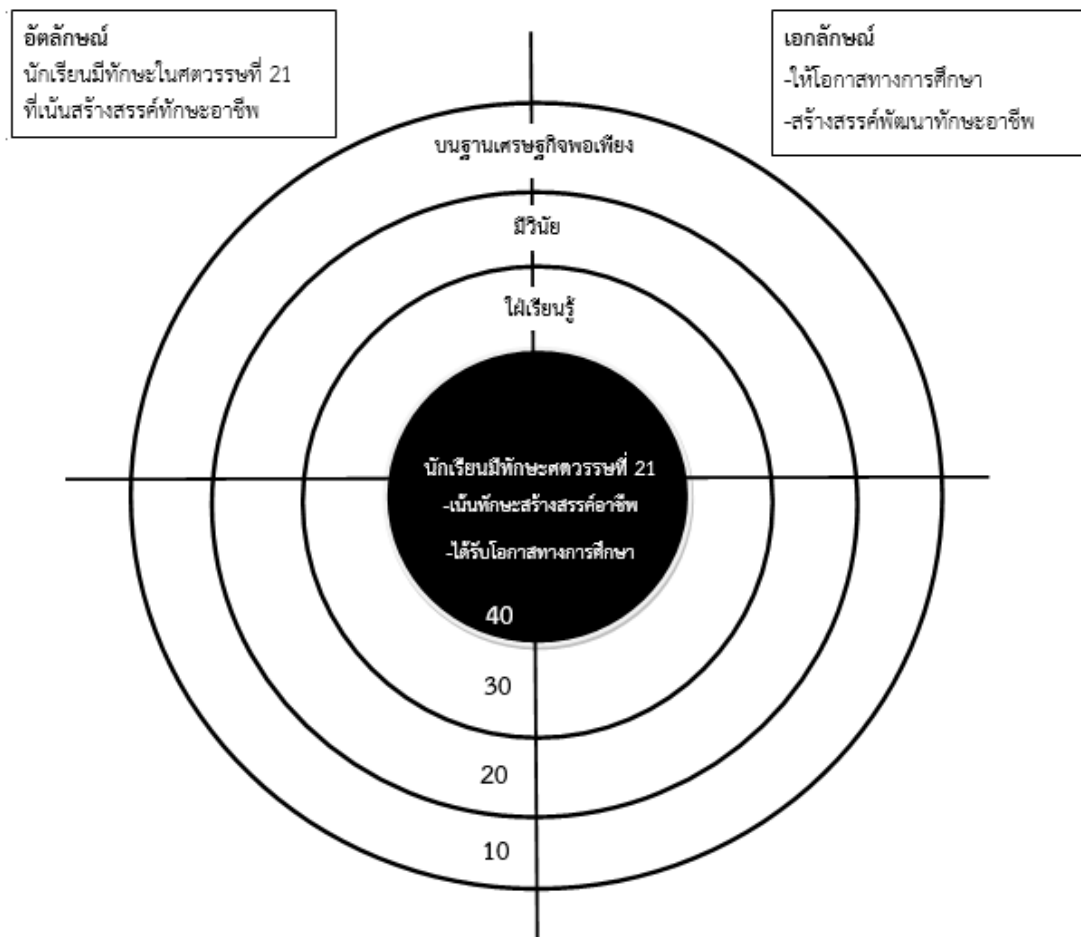
พื้นฐานความพอเพียง

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ที่มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์
4. พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ และให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการศึกษา
เป้าประสงค์
 1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน บริบทชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
 2. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ มีวินัย และใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง
 3. มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์
 4. ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ และให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ
 5. มีแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

อัตลักษณ์ : ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสร้างสรรค์ทักษะอาชีพ

เอกลักษณ์ : ให้โอกาสทางการศึกษา สร้างสรรค์พัฒนาทักษะอาชีพ

แผนภาพแสดงวิสัยทัศน์ เป้าหมายของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

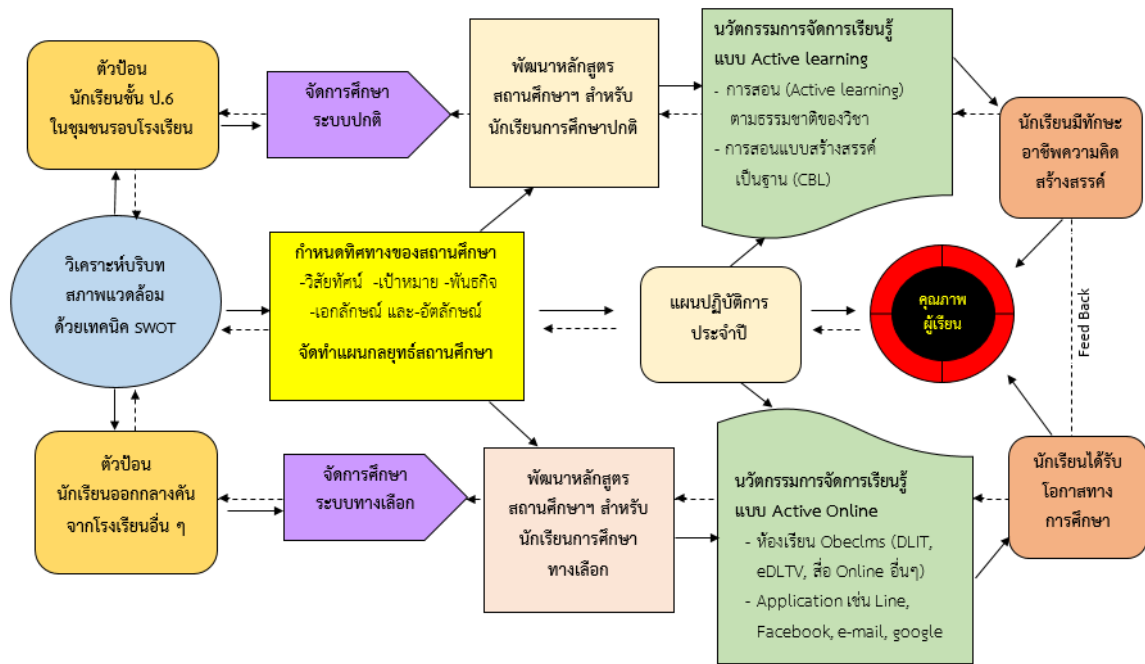
วิสัยทัศน์ (VISION) โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีวินัย ได้เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2563

การบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) ตามกระบวนการ 2A to Goal Model

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input)	ผลผลิต (Output)
1. วิเคราะห์ บริบท สภาพแวดล้อม ด้วยเทคนิค SWOT	จัดประชุม ปฏิบัติการ 1.สร้างเครื่องมือ วิเคราะห์ตาม แนวทาง เทคนิค SWOT 2. ร่วมกัน วิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ด้วยเครื่องมือ	ค้นพบภาพ แวดล้อมและ บริบทที่จำเป็นใน การตัดสินใจ ดำเนินการพัฒนา การศึกษาของ โรงเรียน S - จุดแข็ง W - จุดอ่อน O - โอกาส T - ปัญหา อุปสรรค	1. เครื่องมือ วิเคราะห์ตาม แนวทาง เทคนิค SWOT 2. กระบวนการมี ส่วนร่วม ของกลุ่ม	1.ตารางวิเคราะห์ คะแนน SWOT matrix 2.ผลการวิเคราะห์ SWOT โรงเรียน วิเชียรมาตุ ๓
2. จัดการศึกษา 2 กลุ่ม	1. กลุ่มการศึกษา ปกติ สำหรับ นักเรียนกลุ่มทั่วไป ที่มาโรงเรียนทุกวัน รับนักเรียนชั้น ม.1 – ม.6 2. กลุ่มการศึกษา ทางเลือกสำหรับ นักเรียนที่ปฏิเสธ ห้องเรียนนักเรียน ที่ออกกลางคันจาก โรงเรียนอื่น ๆ รับ นักเรียนชั้น ม.2 – ม.6	จัดการศึกษา 2 กลุ่ม ตอบสนอง ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของ นักเรียนทุกกลุ่ม ทำให้ง่ายต่อการ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน และเกิด ประสิทธิภาพ สูงสุด	1. นักเรียนกลุ่ม ปกติ 2. นักเรียนที่ ปัญหาปฏิเสธ ห้องเรียน และ ออกกลางคันจาก โรงเรียน มัธยมศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 และใกล้เคียง 3. นวัตกรรม จัดการเรียนรู้ ของครู 2 A to Goal (Active Learning และ Active Online)	1. นักเรียนกลุ่ม ปกตินักเรียนมี ทักษะอาชีพ อย่าง สร้างสรรค์ 2. นักเรียนกลุ่ม การศึกษาทางเลือก นักเรียนมีโอกาส จบการศึกษา มากขึ้น
3. กำหนด ทิศทางของ	1. จัดประชุมเพื่อ กำหนดทิศทางของ	โรงเรียนมี ทิศทาง เป้าหมายและ	1. ผลการ วิเคราะห์	โรงเรียนมีทิศ ทางการพัฒนาที่

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input)	ผลผลิต (Output)
สถานศึกษา	โรงเรียน -วิสัยทัศน์ -เป้าหมาย -พันธกิจ -เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ 2. สรุปและจัดทำ เป็นสารสนเทศใน การวางแผนต่อไป	ภาระงานที่ชัดเจน ทำให้การ บริหารงานเป็นไป ในทางเดียวกัน	สภาพแวดล้อม (SWOT) 2.นโยบายของ หน่วยงานต้น สังกัด 3. ปัจจัยประกอบ อื่น ๆ	ชัดเจน -วิสัยทัศน์ -เป้าหมาย -พันธกิจ -เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์
4. จัดทำแผนกลยุทธ์ สถานศึกษา	1. จัดประชุมครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบ แผนกลยุทธ์ (แผนพัฒนาระยะ ปานกลาง 3 ปี) 2. จัดทำแผนกลยุทธ์ ที่สอดคล้อง กับทิศทางของ โรงเรียน	โรงเรียนมีแผนกลยุทธ์ (แผนพัฒนา ระยะปานกลาง 3 ปี) เป็นแนวทาง ในการพัฒนา โรงเรียนให้ไปใน ทิศทางที่กำหนด	1. ทิศทางการ พัฒนาของ โรงเรียน -วิสัยทัศน์ -เป้าหมาย -พันธกิจ -เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ 2. ทรัพยากรและ งบประมาณ	แผนกลยุทธ์ในการ พัฒนาโรงเรียน (แผนพัฒนาระยะ ปานกลาง 3 ปี) มุ่ง สู่โรงเรียน สร้างสรรค์ นวัตกรรม (Innovative School)
5. พัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา สำหรับ นักเรียน การศึกษา ปกติ- ทางเลือก	จัดประชุม ปฏิบัติการ พัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา สำหรับ 1. ระบบการศึกษา ปกติ 2. ระบบการศึกษา ทางเลือก	การมีหลักสูตร 2 หลักสูตร สำหรับ นักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ แตกต่างกัน และ วิธีการเรียนที่ แตกต่างกัน ทำให้ จัดการเรียนได้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น	1. หลักสูตรแกน กลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง 2560 2. กรอบหลักสูตร ท้องถิ่นของ โรงเรียน วิเชียร มาตุ 3	หลักสูตร สถานศึกษาที่ ตอบสนองความ แตกต่างระหว่าง บุคคล สำหรับ นักเรียน 1. กลุ่มการศึกษา ปกติ 2. กลุ่มการศึกษา ทางเลือก
6. สร้าง นวัตกรรม และจัดการ เรียนรู้ -แบบ Active	1. จัดประชุม ปฏิบัติการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ และประชุม PLC เพื่อการแก้ปัญหา	1. ประชุม ปฏิบัติการ เพื่อให้ หลักการแนวคิด แก่ครูในการ ปฏิบัติเป็นไปใน	1. หลักสูตร สถานศึกษา 2. แผนปฏิบัติการ ของโรงเรียน3. กระบวนการ	1. นวัตกรรม จัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ ของครู การศึกษาปกติ ที่มี ความหลากหลาย

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input)	ผลผลิต (Output)
learning และ -แบบ Active Online	นักเรียน และการ สร้างนวัตกรรมการ เรียนรู้ Active learning เพื่อ พัฒนานักเรียนให้ มีความความคิด สร้างสรรค์ และ Active Online เพื่อให้นักเรียนมี โอกาสจบการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น 2. ครูดำเนินการ วิจัยพัฒนา นวัตกรรมการ จัดการเรียนรู้ 3. ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และ วัดผลประเมินผล	ทิศทางเดียวกัน กันแต่ครูมี หลากหลาย นวัตกรรมการ เรียนรู้ 2. การประชุม PLC เพื่อ แก้ปัญหานักเรียน และค้นหา นวัตกรรมการ เรียนรู้ที่เหมาะสม 3. การวิจัยพัฒนา นวัตกรรมการ เรียนรู้ของครูช่วย ให้ค้นพบคำตอบ การพัฒนาผู้เรียน ที่ดี	ประชุมปฏิบัติการ และกระบวนการ PLC 4. กระบวนการ วิจัยพัฒนา นวัตกรรมของครู 5.กระบวนการ จัดการเรียนรู้ใน รายวิชา	ครู 1 คน 1 นวัตกรรม (1 รายวิชา) 2. นวัตกรรมการ การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับการศึกษา ทางเลือก 3.ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของ นักเรียน
7. สรุปผล/ รายงานผล การพัฒนา คุณภาพการ จัดการได้จาก การวัดผล ประเมินผล กระบวนการ จัดการเรียนรู้ ของหลักสูตร	1.สรุปผลการ ประเมินหลักสูตร และกระบวนการ จัดการเรียนรู้ 2. สรุปผลสัมฤทธิ์ ทางเรียนของ นักเรียน	ผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายได้รับทราบ ข้อมูล ความก้าวหน้าและ ความสำเร็จ ของ การพัฒนา โรงเรียน	1.ผลประเมินผล การใช้หลักสูตร สถานศึกษาฯ ทั้ง 2 หลักสูตร 2. ผลประเมินผล กระบวนการ จัดการเรียนรู้ของ ครู 3.สรุปผลสัมฤทธิ์ ทางเรียนของ นักเรียน	รายงานข้อมูล สารสนเทศ ความก้าวหน้าและ ความสำเร็จ เพื่อ การพัฒนา โรงเรียนต่อไป

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามกระบวนการ 2A to Goal Model: Innovative School

การกำหนดกลยุทธ์โรงเรียน

แผนกลยุทธ์ ปีการศึกษา 2561-2563

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 เร่งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความก้าวหน้า
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา

ถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

การนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาระยะ 3 ปี เพื่อดำเนินการ ตามทิศทางให้ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด ดังนี้

แผนพัฒนาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561-2563

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เร่งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์ย่อย (กิจกรรม/โครงการ)		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ให้มี <u>ความทันสมัย</u> สอดคล้องกับผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความ เปลี่ยนแปลงของ สังคมไทยในยุค 4.0	1. พัฒนาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัดใหม่ ในวิชาเพิ่มเติมที่มุ่ง พัฒนานักเรียนด้าน อาชีพ และยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน 2. จัดทำแนวทางการ จัดการเรียนรู้แบบ Active learning	1. ปรับปรุงวิชา เพิ่มเติมที่มุ่งพัฒนา นักเรียนด้านอาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน 2. จัดทำแนวทางการ จัดการเรียนรู้แบบ Active learning 3. จัดทำแนวทางการ วัดผลประเมินที่เน้น การวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง 90 : 10 (คะแนนระหว่างภาค : สอบปลายภาค)	1. พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ให้มี <u>ความ ทันสมัย</u> สอดคล้องกับ ผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความ เปลี่ยนแปลงของ สังคมไทยในยุค 4.0 2. จัดทำแนวทางการ จัดการเรียนรู้แบบ Active learning ทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก
2. พัฒนาหลักสูตร การศึกษาทางเลือก ให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับผู้เรียน และสภาพความ เปลี่ยนแปลงของ สังคมไทยในยุค 4.0	1. พัฒนาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัด 2. จัดทำรายวิชา เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา คุณภาพนักเรียน ด้วย วิชากลุ่มความดี และ วิชากลุ่มกลุ่มอาชีพ ตามความสนใจของ นักเรียน 3. จัดทำแนวทางการเรียนรู้ แบบ Active Online ทุกรายวิชา	1. ปรับปรุง/เพิ่ม รายวิชาเพิ่มเติมเพื่อ พัฒนาคุณภาพนักเรียน ด้วยวิชากลุ่มความดี และวิชากลุ่มกลุ่มอาชีพ ตามความสนใจของ นักเรียน 2. พัฒนาแนวทางการ จัดการเรียนรู้ แบบ Active Online ทุก รายวิชาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 3. ประเมินและพัฒนา หลักสูตรฯ	1. ปรับปรุงรายวิชา เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา คุณภาพนักเรียน ด้วย วิชากลุ่มความดี และวิชา กลุ่มกลุ่มอาชีพตาม ความสนใจของนักเรียน และเพิ่มความ หลากหลายของวิชากลุ่ม อาชีพสอดคล้องกับ สภาพของสังคมไทยใน ยุค 4.0 2. ประเมินและพัฒนา หลักสูตรฯ

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์ย่อย (กิจกรรม/โครงการ)		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
3. ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1. ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	1. ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	1. ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. พัฒนา กระบวนการจัดการ เรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย ให้ ผู้เรียนมีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ชาติ มีทักษะใน ศตวรรษที่ 21 1.1 กลุ่มนักเรียน ปกติ	1. ครูวางแผนการ จัดการเรียนรู้โดย วิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบหน่วยการ เรียนรู้แบบ Active learning ใช้รูปแบบ การสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (CBL) และ รูปแบบตามธรรมชาติ ของรายวิชา 1 รายวิชา ครูมีกระบวนการวิจัย นวัตกรรม 2. วัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตร สถานศึกษา เน้นการมี ส่วนร่วมในการ ประเมิน 3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อ	1. ครูพัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนรู้โดย วิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบหน่วยการ เรียนรู้แบบ Active learning ใช้รูปแบบการ สอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) และรูปแบบตาม ธรรมชาติของรายวิชา ครูมีกระบวนการวิจัย นวัตกรรม ร้อยละ 80 ของรายวิชาเปิดสอน 2. วัดผลประเมินผล รูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัดของ หลักสูตรสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมในการ ประเมิน ปรับอัตราส่วนคะแนน วัดผล 90 : 10 (คะแนน ระหว่างภาค : สอบ	1. พัฒนาระบบการ จัดการเรียนรู้ที่ หลากหลาย ทันสมัย ยิ่งขึ้น ให้ผู้เรียนมี คุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาชาติ มี ทักษะในศตวรรษที่ 21 2. วัดผลประเมินผล รูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัดของ หลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาการสอบ ด้วยระบบ Exam Online 3. คัดเลือกภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่ดีมาเป็น ต้นแบบในการจัดการ เรียนรู้ 4. กิจกรรมศึกษาแหล่ง เรียนรู้นอกสถานศึกษา ตามความสนใจของ

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
	<p>พัฒนาสร้างสรรค์ต่อยอด เพิ่มมูลค่า</p> <p>4. กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาแบบดาวกระจาย (กลุ่มย่อย) ตามความสนใจของกลุ่มกิจกรรมเพิ่มเวลารู้</p> <p>5. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ (สืบค้นสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงาน)</p>	<p>ปลายภาค)</p> <p>3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น</p> <p>4. กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาตามความสนใจ</p> <p>5. พัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้</p>	<p>นักเรียนรายบุคคล</p> <p>5. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย 4.0</p>
1.2 นักเรียนกลุ่ม ทางเลือก	<p>1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผ่านระบบออนไลน์ แบบ Active Online ร้อยละ 80</p> <p>2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนรายบุคคล</p> <p>3. วัดผลประเมินผลด้วยระบบ Exam Online</p>	<p>1. ปรับปรุงแนวจัดการเรียนรู้ โดยทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผ่านระบบออนไลน์ แบบ Active Online ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนรายกลุ่มและรายบุคคล</p> <p>3. วัดผลประเมินผลด้วยระบบ Exam Online ร้อยละ 100</p>	<p>1. เพิ่มจำนวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผ่านระบบออนไลน์ แบบ Active Online เป็นร้อยละ 100</p> <p>2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนรายบุคคล</p> <p>3. วัดผลประเมินผลด้วยระบบ Exam Online ร้อยละ 100</p>
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (ที่เน้นทักษะทาง	<p>1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ใฝ่เรียนรู้ ควบคู่ระบบดูแลช่วยเหลือ</p>	<p>1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ใฝ่เรียนรู้ ควบคู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>	<p>1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ทักษะทางสังคม ใฝ่เรียนรู้ อย่าง</p>

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
ปัญญา คือความคิด สร้างสรรค์และทักษะ ทางสังคม) โดยเน้น ทักษะอาชีพ บน พื้นฐานความพอเพียง	<p>นักเรียน</p> <p>2. ส่งเสริมศักยภาพของ ผู้เรียนด้านทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา และ ศิลปวัฒนธรรมของ ผู้เรียน</p> <p>3. ส่งเสริมการฝึก ประสบการณ์ทักษะ อาชีพในสถานศึกษา เพื่อการมีรายได้ ระหว่างเรียน และจัด กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามแนวทางการสอน แบบสร้างสรรค์เป็น ฐาน (CBL)</p> <p>4. พัฒนารูปแบบการ จัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามหลักสูตร สถานศึกษา (ลูกเสือ เนตรนารี, เนาะแนว, ชุมนุมและกิจกรรม สาธารณประโยชน์)</p> <p>5. ส่งเสริมการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ วันสำคัญต่าง ๆ</p> <p>6. พัฒนาศักยภาพ ความถนัดของผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการและ วิชาชีพ</p>	<p>2. ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนด้าน ทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา และศิลปวัฒนธรรมของ ผู้เรียน</p> <p>3. ส่งเสริมและ พัฒนาการฝึก ประสบการณ์อาชีพใน สถานศึกษาเพื่อการมี รายได้ระหว่างเรียนและ จัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามแนวทางการสอน แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)</p> <p>4. ปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรสถานศึกษา (ลูกเสือเนตรนารี, เนาะ แนว, ชุมนุมและกิจกรรม สาธารณประโยชน์)</p> <p>5. ส่งเสริมการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัน สำคัญต่าง ๆ</p> <p>6. ส่งเสริมศักยภาพ ความถนัดของผู้เรียนทั้ง ด้านวิชาการและวิชาชีพ</p> <p>7. ส่งเสริมและ พัฒนาการนำปรัชญา</p>	<p>สร้างสรรค์ ควบคู่ ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน</p> <p>2. ส่งเสริมอัจฉริยภาพ ผู้เรียนด้านทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา และ ศิลปวัฒนธรรมของ ผู้เรียน</p> <p>3. ส่งเสริมความร่วมมือ ในการฝึกประสบการณ์ อาชีพกับสถาน ประกอบการและ หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อ การมีรายได้ระหว่างเรียน</p> <p>4. ส่งเสริมรูปแบบการ จัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามหลักสูตร สถานศึกษาที่ประสบ ความสำเร็จ (ลูกเสือ เนตรนารี, เนาะแนว, ชุมนุมและกิจกรรม สาธารณประโยชน์)</p> <p>5. ส่งเสริมการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ วันสำคัญต่าง ๆ</p> <p>6. ส่งเสริมความเป็น เลิศตามความถนัดด้าน วิชาการและวิชาชีพ ของผู้เรียน</p> <p>7. ส่งเสริมการนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจ</p>

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
	<p>7. ส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>8. ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน</p>	<p>ของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>8. พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูงขึ้น เพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน</p>	<p>พอเพียง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน8.</p> <p>ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูงขึ้น เพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง</p>
<p>3. ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ใช้กระบวนการ PLC ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน</p>	<p>1. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียน คนละ 1 เรื่องต่อปี</p> <p>2. จัดกระบวนการ PLC เพื่อแก้ปัญหาคือเรียนตามแผนการดำเนินการ PLC โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3</p>	<p>1. ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาคือเรียนของผู้เรียน คนละ 1 เรื่องต่อปี</p> <p>2. พัฒนาการจัดกระบวนการ PLC เพื่อแก้ปัญหาคือเรียนตามแผนการดำเนินการ PLC โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3</p>	<p>1. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาคือเรียนของผู้เรียน คนละ 1 เรื่องต่อภาคเรียน</p> <p>2. พัฒนารูปแบบจัดกระบวนการ PLC เพื่อแก้ปัญหาคือเรียนตามแผนการดำเนินการ PLC โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3</p>
<p>4. จัดระบบการนิเทศภายใน</p>	<p>1. จัดระบบนิเทศภายในเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยครูทุกคนได้รับการนิเทศ</p>	<p>1. ปรับปรุงระบบนิเทศภายในเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยครูทุกคนได้รับการนิเทศ</p>	<p>1. ส่งเสริมการนิเทศภายในเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร</p>

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. เร่งสร้าง <u>ความสัมพันธ์</u> ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ให้มีส่วน ร่วมในการพัฒนา การศึกษา	1. จัดกิจกรรมที่สร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน ชุมชนและ หน่วยงานอื่น ๆ อย่าง สร้างสรรค์	1. จัดกิจกรรมที่ หลากหลายเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน ชุมชนและ หน่วยงานอื่น ๆ อย่าง สร้างสรรค์	1. จัดกิจกรรมที่ หลากหลายเพิ่มขึ้นเพื่อ สร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงาน อื่น ๆ
2. ส่งเสริมการ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความเคลื่อนไหว ของการดำเนินงาน ของโรงเรียน	1. ส่งเสริมการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความ เคลื่อนไหวของการ ดำเนินงานของโรงเรียน ด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย	1. ส่งเสริมการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความ เคลื่อนไหวของการ ดำเนินงานของโรงเรียน ด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย	1. ส่งเสริมการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความ เคลื่อนไหวของการ ดำเนินงานของ โรงเรียนด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย
3. พัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ	1. พัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาให้สอดคล้อง กับวิธีการและมาตรฐาน ของการประกันคุณภาพ ภายนอก	1. ปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาให้สอดคล้อง กับวิธีการและมาตรฐาน ของการประกันคุณภาพ ภายนอก	1. ส่งเสริมการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายในสถาน ศึกษาให้สอดคล้องกับ วิธีการและมาตรฐาน ของการประกัน คุณภาพภายนอก
4. พัฒนาโครงสร้าง ระบบบริหาร จัดการภายใน	1. พัฒนาระบบบริหาร จัดการโดยการจัดวางตัว บุคคลให้เหมาะสมกับ ภาระงาน 2. พัฒนารูปแบบการ บริหารจัดการ สถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ	1. พัฒนาระบบบริหาร จัดการโดยการจัดวางตัว บุคคลให้เหมาะสมกับ ภาระงาน 2. วิจัยเพื่อปรับปรุง รูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ	1. พัฒนาระบบบริหาร จัดการโดยการจัด วางตัวบุคคลให้ เหมาะสมกับภาระงาน 2. พัฒนารูปแบบการ บริหารจัดการ สถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความก้าวหน้า

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. พัฒนา <u>ทักษะ</u> กระบวนการจัดการเรียนรู้และวัดผลประเมินผลของครูให้มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้	1. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และวัดผลประเมินผลของครู ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง 2. ครูมีนวัตกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ทุกคน	2. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และวัดผลประเมินผลของครู ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ครูมีการวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ทุกคน	1. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลของครู ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความทันสมัย 2. ครูมีการวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ทุกคน ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
3. ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. สนับสนุนด้าน แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และทรัพยากรการจัด การศึกษา	1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนรู้ 2. พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อจัดการศึกษา 3. จัดหาทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา *1,2,3 ที่เอื้อต่อ การการเรียนรู้แบบ นวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School)	1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับความ ต้องการ 2. พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อจัด การศึกษา 3. จัดหาทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา	1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ 2. พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อจัดการศึกษา ให้ ทันสมัย 3. จัดหาทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษาให้ เพียงพอ
2. ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภค และ การบริการ	1. ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภคภายใน โรงเรียนได้แก่ ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต 2. ปรับปรุงการบริการ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องน้ำโรงอาหาร เป็น ต้น 3. บริการชุมชนในด้าน ต่าง ๆ	1. ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภคภายใน โรงเรียนได้แก่ ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต 2. ปรับปรุงการบริการ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องน้ำ โรงอาหาร เป็น ต้น 3. บริการชุมชนในด้าน ต่าง ๆ	1. ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภคภายใน โรงเรียนได้แก่ ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต 2. ปรับปรุงการบริการ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องน้ำ โรงอาหาร 3. บริการชุมชนในด้าน ต่าง ๆ
3. บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิด รายได้	1. บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิด รายได้ - สวนปาล์มน้ำมัน - ค่ายลูกเสือ -นศท.	1. บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิด รายได้	1. บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิด รายได้
4. พัฒนา	1. พัฒนา	1. พัฒนาสภาพแวดล้อม	1. พัฒนา

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่	สภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการ เรียนรู้และสวयงาม สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย	อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อ การเรียนรู้และสวयงาม สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย	สภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการ เรียนรู้และสวयงาม สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย

การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการประจำปี

การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการประจำปี ดำเนินตามปฏิทินของโรงเรียน
สรุปรายงานผลในรูปแบบ SAR ปีการศึกษา (โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3. 2562 : 2-18)

8. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองด้านพื้นฐานของมนุษย์คือ
ได้รับการตอบสนองด้านร่างกาย จิตใจ ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม
ถ้าบุคคลทุกคนปราศจากความพึงพอใจต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดความเครียดและความขัดแย้งในตนเอง ทำให้
สังคมขาดความสงบสุข สำหรับการปฏิบัติงานจะมีผลทำให้ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ทำให้งาน
ล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ

ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน ให้คำจำกัดความหรือความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้
ไชยวัฒน์ ชาญปริชาธน์ (2543 : 52) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกที่ดี
ของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติในทางบวก คือ รู้สึกชอบ รัก พอใจ หรือเจตคติที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากการ
ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกที่มี ความสุข เมื่อได้รับ
ความสำเร็จตามความต้องการหรือแรงจูงใจ

สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์ (2542 : 66) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกที่ดีของ
บุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดีที่เกิดจากการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจจนทำให้เกิด
ความพึงพอใจ

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542 : 161) ได้กล่าวว่า มีผู้ให้คำอธิบายความหมาย
ของความพึงพอใจไว้หลายประการดังนี้

1. ความพึงพอใจ เป็นผลรวมของความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อ
สภาพต่าง ๆ ในงานคือ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้น
ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร คนจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้ง

ด้านวัตถุและจิตใจ ซึ่งสามารถสนองความต้องการพื้นฐาน

2. ความพึงพอใจในงาน เป็นผลของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของงานและการมีส่วนร่วมในการบริหาร เช่น ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจถ้าบุคคลมีความพึงพอใจในการทำงานเขาจะมีขวัญและกำลังใจที่ดี

3. ความพึงพอใจในการทำงาน เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานที่ดีและผลการปฏิบัติจะทำให้เกิดความรู้สึกสำเร็จ การได้รับผลตอบแทนในรูปต่าง ๆ ที่ตรงตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะกลับมาเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ช่วยลดความเครียดของพนักงานให้น้อยลง อันเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

3.1 ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการหรือผู้ปฏิบัติงาน จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การจะต้อง มีปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ความมั่นคงปลอดภัย เป็นความมั่นคงในการทำงาน ความมั่นคงที่หน่วยงานทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อถือไว้นื้อเชื่อใจแก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งชายและหญิง มักจะมีความรู้สึกว่าการมั่นคงปลอดภัยนี้เป็นองค์ประกอบแรก ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจะมีเพิ่มมากขึ้นตามอายุของผู้ปฏิบัติงานโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน จากผลการวิจัยหลายเรื่อง การไม่มีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานจะก่อให้เกิดความไม่ชอบงาน และผู้ชายจะมีความต้องการโอกาสก้าวหน้าในการทำงานสูงกว่าหญิง ความต้องการเรื่องนี้จะลดลงเมื่ออายุมากขึ้นค่าจ้างหรือรายได้ และโอกาสก้าวหน้าในการทำงานจะมีความสัมพันธ์กับเงิน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานมักจะจัดอันดับค่าจ้างไว้ในอันดับสูง แต่ย้งน้อยกว่าโอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน และความมั่นคงปลอดภัย องค์ประกอบนี้มักจะมีผลให้เกิดความไม่พึงพอใจมากกว่าความพึงพอใจในสภาพการทำงาน การควบคุมดูแลของผู้บังคับบัญชาเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พอใจต่องานได้ ลักษณะที่แท้จริงของงานที่ทำ ตรงกับความรู้อุณหภูมิความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน หากได้ทำตามที่เขาถนัดเขาก็จะเกิดความพึงพอใจผลประโยชน์ตอบแทน ได้แก่ เงินบำเหน็จ บำนาญ ค่ารักษาพยาบาล เงินสวัสดิการ วันหยุด วันพักผ่อนต่าง ๆ ลักษณะทางสังคม การเป็นที่ยอมรับในสังคมในงานที่ทำ การให้สังคมยอมรับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ทัศนคติ ระดับการศึกษา บุคลิกส่วนตัว ความเฉลียวฉลาด คำชมเชยก่องพุดจาอย่างสุภาพ มีผลในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ

3.2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

เป็นความนึกคิด ทัศนคติของผู้ที่ได้รับการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการว่า มีความพึงพอใจอะไรบ้าง โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ดังนี้คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สภาพการทำงาน มีผลต่อความคิด ทัศนคติ ในการรับบริการอย่างมาก ความรวดเร็วในการให้บริการ มีความสำคัญอย่างมากในการทำให้เกิดความพึงพอใจ เพราะผู้รับบริการทุกคนต้องการได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน การประชาสัมพันธ์ในงานที่ให้บริการ เพื่อให้ทราบขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติ หลักฐาน เอกสารที่ต้องการใช้มีอะไร มีการกำหนดขั้นตอนอย่างไร รู้ว่าจะได้รับการบริการอย่างช้าเมื่อไร ชี้แจงเหตุผลผลการดำเนินงานติดต่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานระบบการทำงาน หน่วยงานมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติอย่างไร

ผู้รับบริการมีความเข้าใจในการบริหารงานขององค์การมาน้อยเพียงใด ถ้ามีความเข้าใจมากก็จะมีเหตุผลเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติทำให้เกิดความพอใจมากกว่าผู้ที่ไม่รู้จัก ระเบียบความยุติธรรมในการให้บริการ ผู้รับบริการชอบให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้รับบริการเสมอกันหมด มิใช่เลือกปฏิบัติ มีความเท่าเทียมกัน ในการให้บริการ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่ปฏิบัติงานการพูดจาที่ดีของเจ้าหน้าที่ให้บริการ ช่วยแนะนำ ชี้แจงในการให้บริการมีความสัมพันธ์ในแง่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีของผู้รับบริการนั้น ๆ ลดความพึงพอใจในการให้บริการคุณภาพของการให้บริการความถูกต้องของผลการบริการว่าดำเนินการไปได้ถูกต้องตรงตามความต้องการหรือไม่เพียงใด หากการให้บริการมีความถูกต้อง ก็จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจมาก ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไป ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียน จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ ไว้ดังนี้ ศุภสิริ โสมาเกต (2544 : 52) ได้ให้แนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก หรือให้คำแนะนำ ปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนหรือการปฏิบัติงาน มีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง จากแนวคิดนี้ ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic rewards) โดยผ่านการรับรู้ เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงาน จะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน

ที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

แนวคิดนี้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผลตอบแทนหรือรางวัลภายใน ซึ่งเป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดขึ้น เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่ได้รับจากการเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ยุ่งยากได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีความมั่นใจ และได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่งผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ได้จากผู้อื่น เช่น ได้รับการยกย่องชมเชยจากครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้กระทั่งการได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 69-80) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการว่ามนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างหนึ่งแล้ว ก็จะมีความต้องการอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน คือ ความต้องการอย่างหนึ่งยังไม่หมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็อาจเกิดขึ้นได้ ลักษณะเฉพาะของมนุษย์คือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ปรารถนานั้นคือ เมื่อใดมีความปรารถนาเกิดขึ้น ก็จะมีแรงขับและการกระทำที่จะถูกปลุกเร้าแล้วก็เกิดความพึงพอใจขึ้น มาสโลว์ มีความเชื่อว่าการที่คนเราจะพัฒนาให้ตนเองได้บรรลุถึงศักยภาพแห่งตนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสามารถสนองตอบต่อความต้องการในระดับต้นเสียก่อน ซึ่งตราบใดที่ความต้องการในระดับต้นนั้นยังไม่ได้รับการตอบสนอง การที่จะบรรลุศักยภาพแห่งตนก็ย่อมจะเป็นไปไม่ได้ มาสโลว์ ได้เสนอแนวคิดของการจัดลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ เป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการระดับพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค
2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security needs) ได้แก่ ความต้องการในสิ่งที่ทำให้รู้สึกมั่นคงคาดการณ์ได้และมีขั้นตอนที่แน่นอน เมื่อใดที่เด็กรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย หรือไม่แน่ใจในสิ่งที่เกิดขึ้นจะเกิดความกลัวและถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นบ่อย ๆ เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดความมั่นคงทางจิตใจ ไม่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม
3. ความต้องการความรักและความเป็นพวกเดียวกัน (love and Belongingness needs) ได้แก่ ต้องการความรัก ความอบอุ่น การได้รับการยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
4. ความต้องการการรู้จักคุณค่าของตนเอง (Need for Self-esteem) ได้แก่ ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นชื่นชม และมีความภาคภูมิใจในตนเอง
5. ความต้องการการบรรลุถึงศักยภาพแห่งตน (Need for Self actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการประสบผลสำเร็จในทุกอย่างตามความคาดหวัง เพื่อพัฒนาตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีอารมณ์ขั้นในระดับที่สูง

จากแนวคิดของ มาสโลว์ (Maslow) ซึ่งประภาพรรณ เอี่ยมสุภษิต (2543 : 102-105) สรุปไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความต้องการ ที่จะบรรลุถึงศักยภาพแห่งตนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนในระดับต้นเสียก่อน โดยเริ่มจากทางกายภาพ ให้ผู้เรียนได้รู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ไม่รู้สึกว่าถูกข่มขู่ ทำให้เกิดความกลัว ท้อแท้ หรือทำให้รู้สึกว่าตนถูกลดคุณค่าลง ครูควรจัดบรรยากาศ

ในการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ลดแรงกดดันลง ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการล้มเหลวเป็นสิ่งที่น่าละอายใจ ผู้เรียนก็จะอยากเรียนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็จะจัดให้มีการเรียนรู้ที่จะร่วมมือกันเรียน ทำงานร่วมกัน เพื่อสนองต่อความต้องการเป็นพวกเดียวกัน ให้ยอมรับซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเมื่อรู้ว่าตนเองมีคุณค่าแล้ว ต่อมาก็จะเกิดความต้องการที่จะบรรลุถึงศักยภาพของตน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยอาศัยความต้องการของมนุษย์ 1. ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ความต้องการความรักและความเป็นพวกเดียวกัน ความต้องการการรู้จักคุณค่าของตนเอง และความต้องการการบรรลุถึงศักยภาพของตน

การวัดความพึงพอใจ

สรชัย พิศาลบุตร (2549 : 8) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ วัดได้ 2 วิธี คือ

1. วัดความพึงพอใจจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ โดยวัดจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่เลือกมาเป็นตัวอย่างจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับการบริการในแต่ละด้าน

2. วัดความพึงพอใจจากข้อมูลที่สามารถสะท้อนระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยวัดจากเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นสำหรับวัดระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ใช้มาตรการประเมิน (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งแสดงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในระดับต่าง ๆ เช่น พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และ พอใจน้อยที่สุดในกรณีผู้รับบริการมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การกำหนดระดับความพึงพอใจ นิยมเปลี่ยนระดับความพึงพอใจที่อยู่ในรูปข้อความมาเป็นตัวเลขแทนระดับความพึงพอใจเสียก่อน เช่น

5 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ มาก

3 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ น้อย

1 หมายถึง ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์ (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิทยาการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิทยาการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร 2) เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิทยาการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะสัตวศาสตร์และ เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิทยาการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร แบบประเมินความเหมาะสม แบบประเมินความสอดคล้อง แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังฝึกอบรม ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนา หลักสูตร

ฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร มีหลักสูตรมีความสอดคล้องกันและมีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร อยู่ในระดับมาก

ลาวัญญ์ ดุลยชาติ และคณะ (2558 : บทคัดย่อ) การศึกษาการพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียน e-Learning และ 2) ศึกษา ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คน โรงเรียนกุฉินารายณ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน แบบประเมินคุณภาพบทเรียน e-Learning และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงานสำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 ที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย บทเรียน e-Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ดุขฎี สิวังคำ (2561 : บทคัดย่อ) อาจารย์มหาวิทยาลัยสยามได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดุขฎีนิพนธ์ระดับปริญญาเอกหลักสูตร Ph.D. Technical Education Technology หรือ ปรด. เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ การศึกษานี้เป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาทางไกลตามประกาศของ สกอ. และได้วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นในหลายด้าน ในด้านหนึ่งของการศึกษานี้พบว่า ประสิทธิภาพของระบบการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า ถ้าผู้เรียนมีความรับผิดชอบสูงระบบการศึกษาทางไกลก็จะมีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้มาก และเป็นเช่นเดียวกันในทางกลับกัน

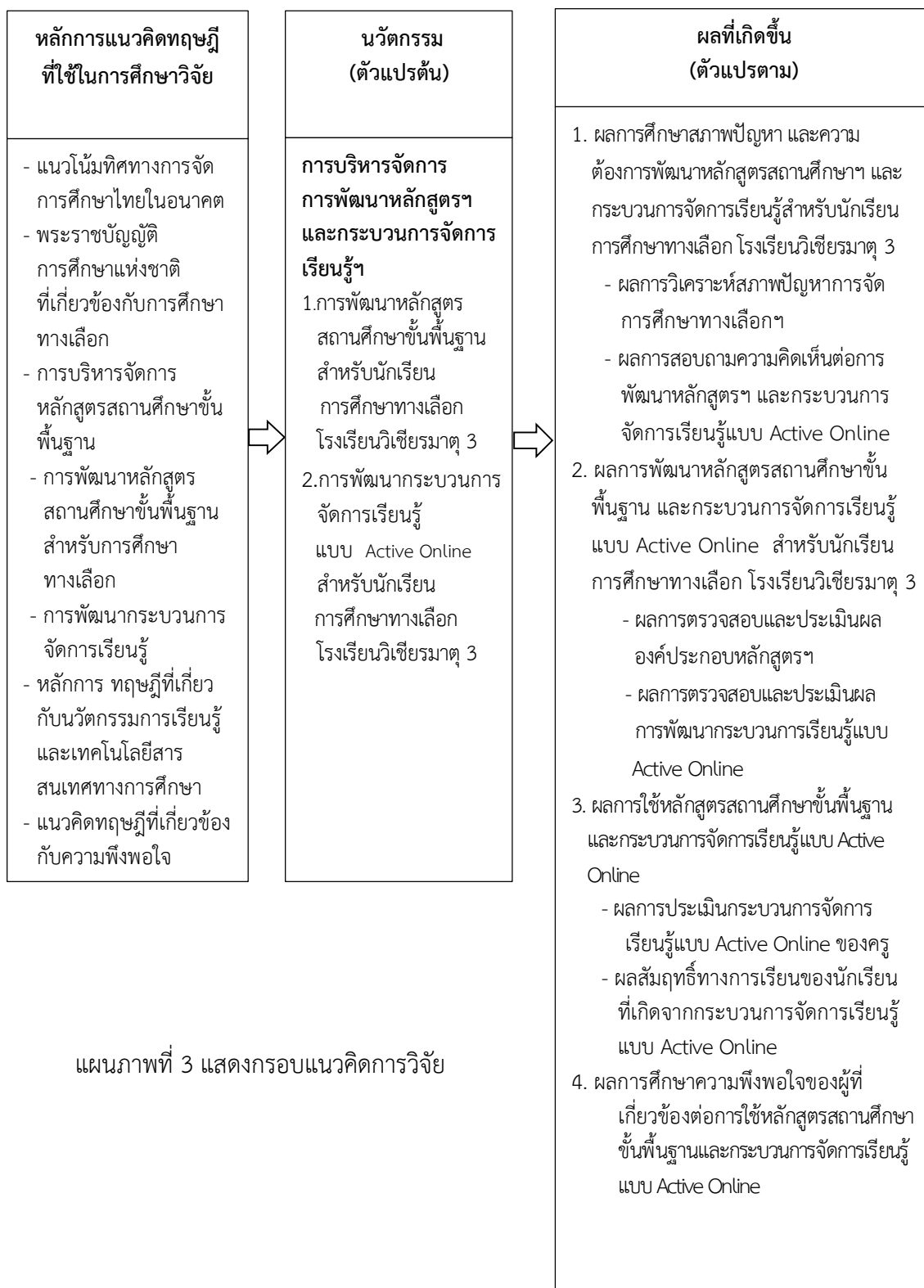
พรใจ ลีทองอิน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ต งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ต สำหรับ มหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยแบบจำลอง และการเรียนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ผู้บริหาร 5 คน อาจารย์ 5 คน และนักศึกษา 250 คนจากมหาวิทยาลัยเอกชนเลือกโดยวิธีการกำหนดคุณสมบัติตามประสงค์ (Purposive Sampling) ในปีการศึกษา 2553 การทดสอบแบบจำลองโดยใช้วิธีการทดสอบ แบบ Black Box Testing การทดสอบหาประสิทธิภาพการเรียนจากการใช้แบบจำลองคำนวณด้วย สูตร KW-CAI การทดสอบค่า t (t-test Statistics) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการประเมินประสิทธิภาพแบบจำลองโดยผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์และนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก การประเมินความคุ้มค่าโดยผู้บริหารอยู่ในระดับดีมาก เช่นกัน ปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษามีความสำคัญในการทำนายประสิทธิภาพของแบบจำลองได้ 3.8 เปอร์เซนต์ นอกจากนี้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้ที่เรียนด้วยแบบจำลองสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยแบบจำลอง พบว่า มีประสิทธิภาพ 82.00 เปอร์เซนต์ แบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับ มหาวิทยาลัยเอกชนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้

กรณีการ ปัญญาติ (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1 เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและ 2 เปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ก่อนและหลังการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักสูตร เว็บช่วยสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คำนวนดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกค่าความเที่ยงสูตรที่ 20 v (KR 20) คะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากบทสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

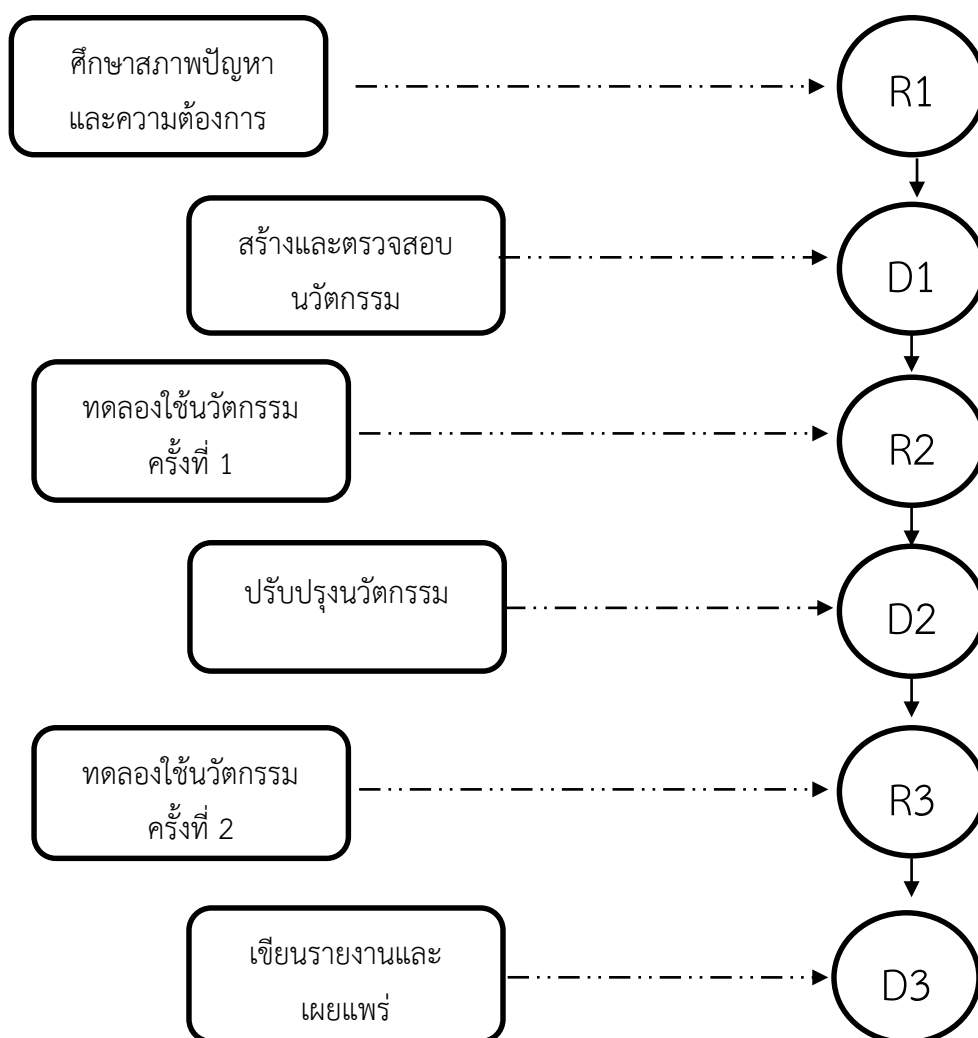
วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นการวิจัยและพัฒนา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multi – Instrument Approach) มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D as a Paradigm of Innovation) ที่ใช้กระบวนการแบบพหุวิธี (Multimethods) โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้กับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เก็บข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารและ การพูดคุยกับครูผู้สอนการศึกษาทางเลือกเป็นรายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ 2) จัดการประชุมเฉพาะกิจ (Topic - ocused meeting) เก็บข้อมูลจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือกของโรงเรียน 3) การสอบถามความคิดเห็นครูและผู้บริหารต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก (R1) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ในดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เก็บข้อมูลจากการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก และการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก (D1) นำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับกลุ่มครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เก็บข้อมูลจากการประเมินผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก การสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการ

จัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล และการสอบถามความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (R2) นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนา (D2) นำไปทดลองใช้ ครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลจากการประเมินผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 การสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล และการสอบถามความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล (R3) สรุปรายงานผลการวิจัยและเผยแพร่ (D3) ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D as a Paradigm of Innovation)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนี้ ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ ครูประจำการ 18 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน รวมจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 94 คน ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 92 คน และในปีการศึกษา 2562 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 100 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 100 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

2.1 ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.2 ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

3.1 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. แบบตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปรับปรุงมาจากแบบประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 10-16)

3. แบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปรับปรุงมาจากแบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 17)

4. แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

5. แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

การพัฒนาเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีขั้นตอน ได้แก่

1.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ และข้อมูลสรุปจากการประชุมเฉพาะกิจ (Topic - Focused meeting) ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert (อ้างถึงใน พรรณี ลีกิจวัฒน์.2553 : 179-180) มีประเด็นคำถาม จำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

1.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
- 2) ดร.มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษาฯ สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
- 5) นางสาวประภาพรณ เส็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

สอดคล้องกับเนื้อหา

1.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. พัฒนาแบบตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้จากแบบตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3. พัฒนาแบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้จากแบบตรวจสอบการใช้หลักสูตร

ในระดับชั้นเรียน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4. สร้างแบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก
โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู มีประเด็นหลักของ
การประเมิน 5 ประเด็น และการบันทึกข้อเสนอแนะของแต่ละประเด็น มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง
แบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ โดยใช้รูปแบบ
ของ กลlickแมน และคณะ (Glickman and Others) แบบเครื่องมือตรวจสอบและประเมินการออกแบบ
กระบวนการสอนแบบต่าง ๆ (Performance Indicator Instrument) (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556 : 173)

4.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ
มีรายการประเมินหลัก 5 ประเด็น และในแต่ละประเด็นจะมีรายการย่อย จำนวน 4 รายการ โดยมี
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติทุกรายการย่อย และถูกต้องชัดเจน ทุกรายการ
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติทุกรายการย่อย และถูกต้องชัดเจน 3 รายการ
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติทุกรายการย่อย และถูกต้องชัดเจน 2 รายการ
- 1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติทุกรายการย่อย และถูกต้องชัดเจน 1 รายการ

4.3 สร้างแบบประเมินฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบ
ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบประเมินฉบับร่าง
มาปรับปรุงแก้ไข

4.4 นำแบบประเมินผล เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
- 2) ดร.มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษาฯ สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

5) นางสาวประภาพรธรรม เส็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และ
สอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และ
สอดคล้องกับเนื้อหา
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่
สอดคล้องกับเนื้อหา

4.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.6 จัดทำแบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. พัฒนาแบบสรุปลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษา โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้จากแบบสรุปลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำปีการศึกษา ของกลุ่มงานบริหารวิชาการ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

6. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีขั้นตอน ได้แก่

6.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ

6.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert (อ้างถึงใน พรหมณี ลีกิจวัฒน์.2553 : 179-180) มีประเด็นคำถาม จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ระดับความคิดเห็น ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

6.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างมาปรับปรุงแก้ไข

6.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
 - 2) ดร.มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
 - 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
 - 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษาฯ สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
 - 5) นางสาวประภาพรพรณ เล็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
- ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

6.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6.6 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการดำเนินการ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2561 ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิดทฤษฎี และเอกสารข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และศึกษาข้อมูลตามสภาพจริงที่เป็นอยู่จริงโดยการพูดคุยกับครูผู้สอนการศึกษาทางเลือกเป็นรายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ เก็บข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่จะได้จากการประชุมเฉพาะกิจต่อไป

2. จัดการประชุมเฉพาะกิจ (Topic - Focused meeting) บุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยใช้การบันทึกข้อมูลภาคสนาม (File note) นำเสนอขึ้นบนจอภาพโปรเจคเตอร์ จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์สรุปผลได้ 6 ประเด็น ได้แก่ นักเรียน ครู หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนและการบริหารจัดการ

3. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 2) แบบตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 3) แบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 4) แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ

Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 5) แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

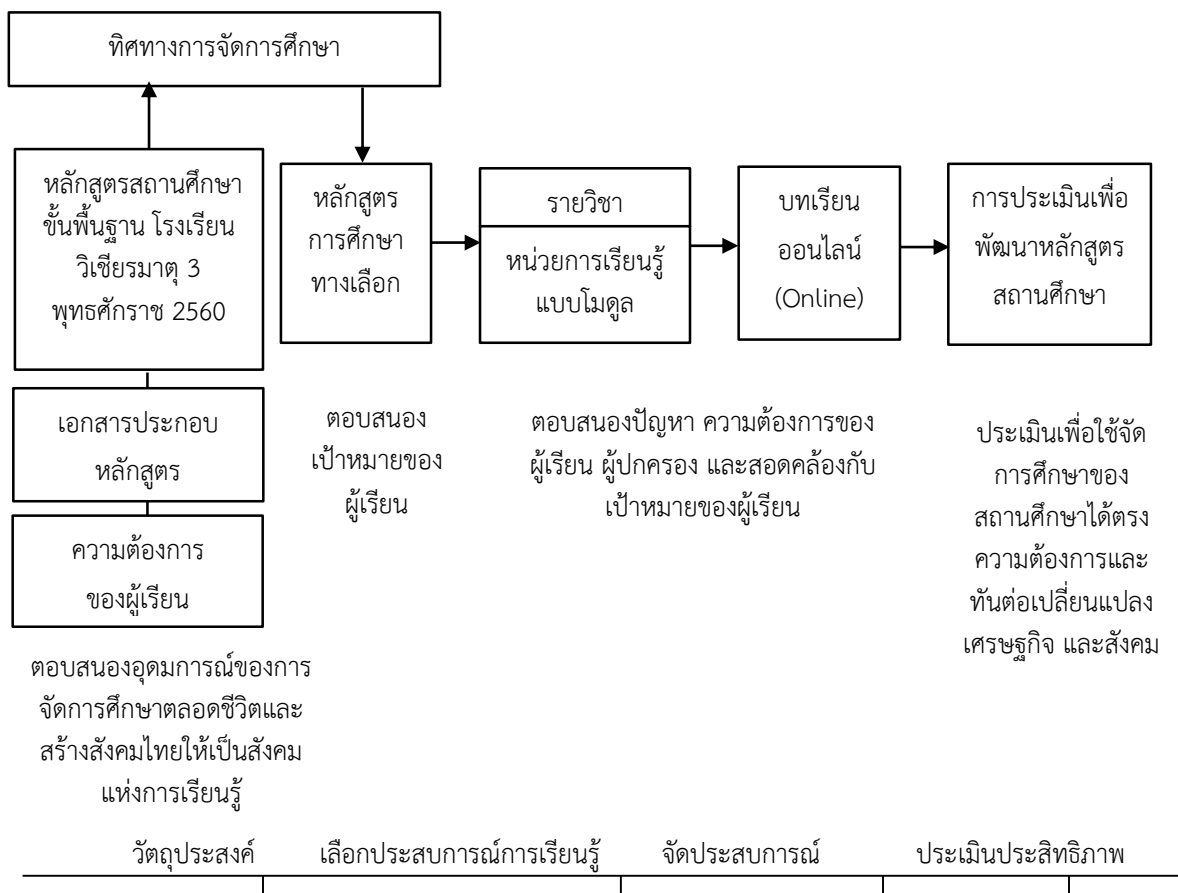
4. ประเมินตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขปรับปรุง ก่อนนำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริง

5. สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งได้ดำเนินการโดยจัดประชุมปฏิบัติการให้ครูในโรงเรียนทุกคน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วม ได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 16 มกราคม 2561- 31 มีนาคม 2561 ได้แก่

1.1 ทบทวนขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ในทุกองค์ประกอบโดยเทียบเคียงกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของนักเรียนในระบบการศึกษาปกติ ซึ่งได้แต่งตั้งครูทุกคนเป็นคณะทำงานดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ซึ่งดำเนินการตามแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler.1949.วิจัย วงษ์ใหญ่. 2554 : 43) ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 กรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

1.2 ปฏิบัติการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาพื้นฐานที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนการศึกษาทางเลือก และปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแบบ Active Online อยู่ในคำอธิบายรายวิชาในทุกรายวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยครูทุกคนเป็นผู้ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ

1.3 รวบรวมเรียบเรียงลำดับเนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยหัวหน้างานวิชาการร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

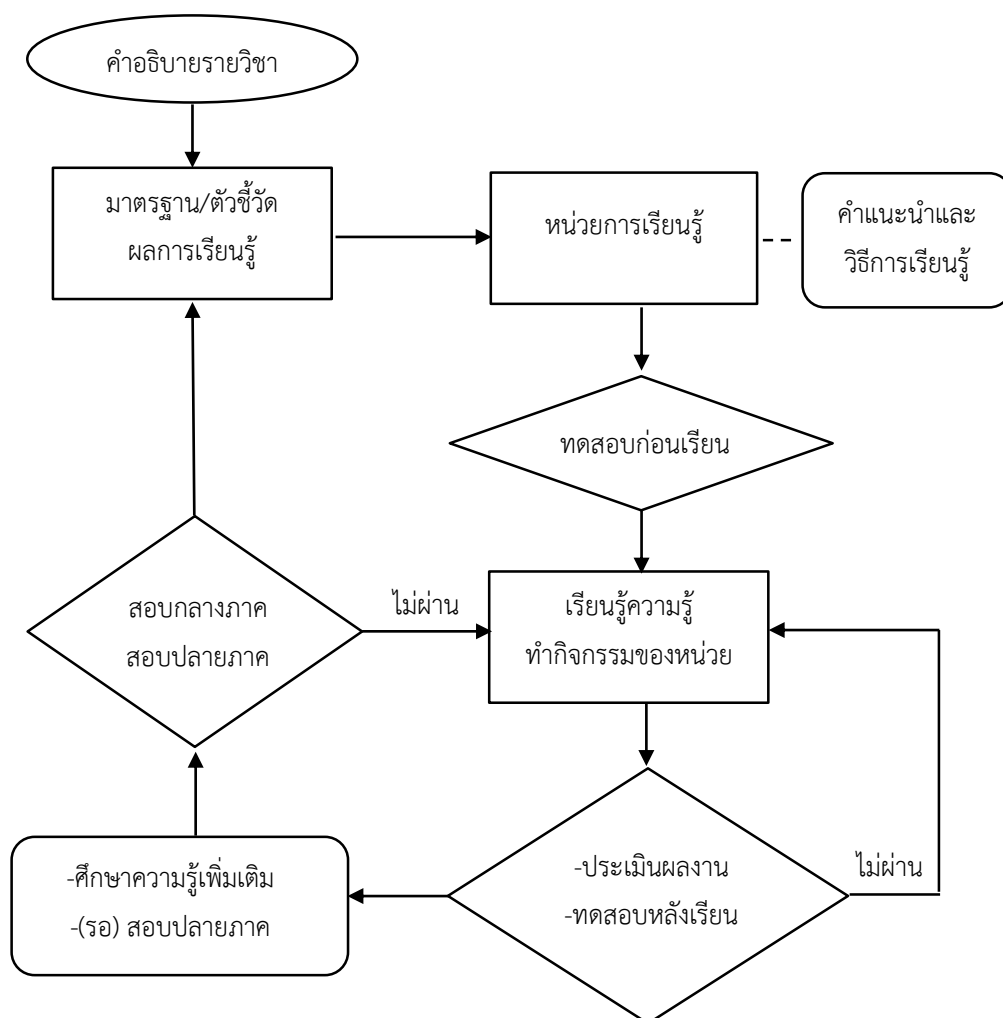
1.4 ตรวจสอบและประเมินองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยใช้แบบตรวจสอบและประเมินองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากหัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

1.5 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 เมษายน -31ตุลาคม 2561 ได้แก่

2.1 จัดประชุมปฏิบัติการจัดทำโครงสร้างรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล (Module) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online การวัดและประเมินผลรายวิชา โดยครูทุกคน ดำเนินการจัดทำในรายวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อจะนำไปสร้างเป็นบทเรียนในห้องเรียนออนไลน์

2.2 ปฏิบัติการจัดทำบทเรียนออนไลน์ โดยนำรายวิชาที่ได้จัดหน่วยการเรียนรู้แบบบทเรียนโมดูล (Module) มาสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์ ดังแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโมดูล (Module)

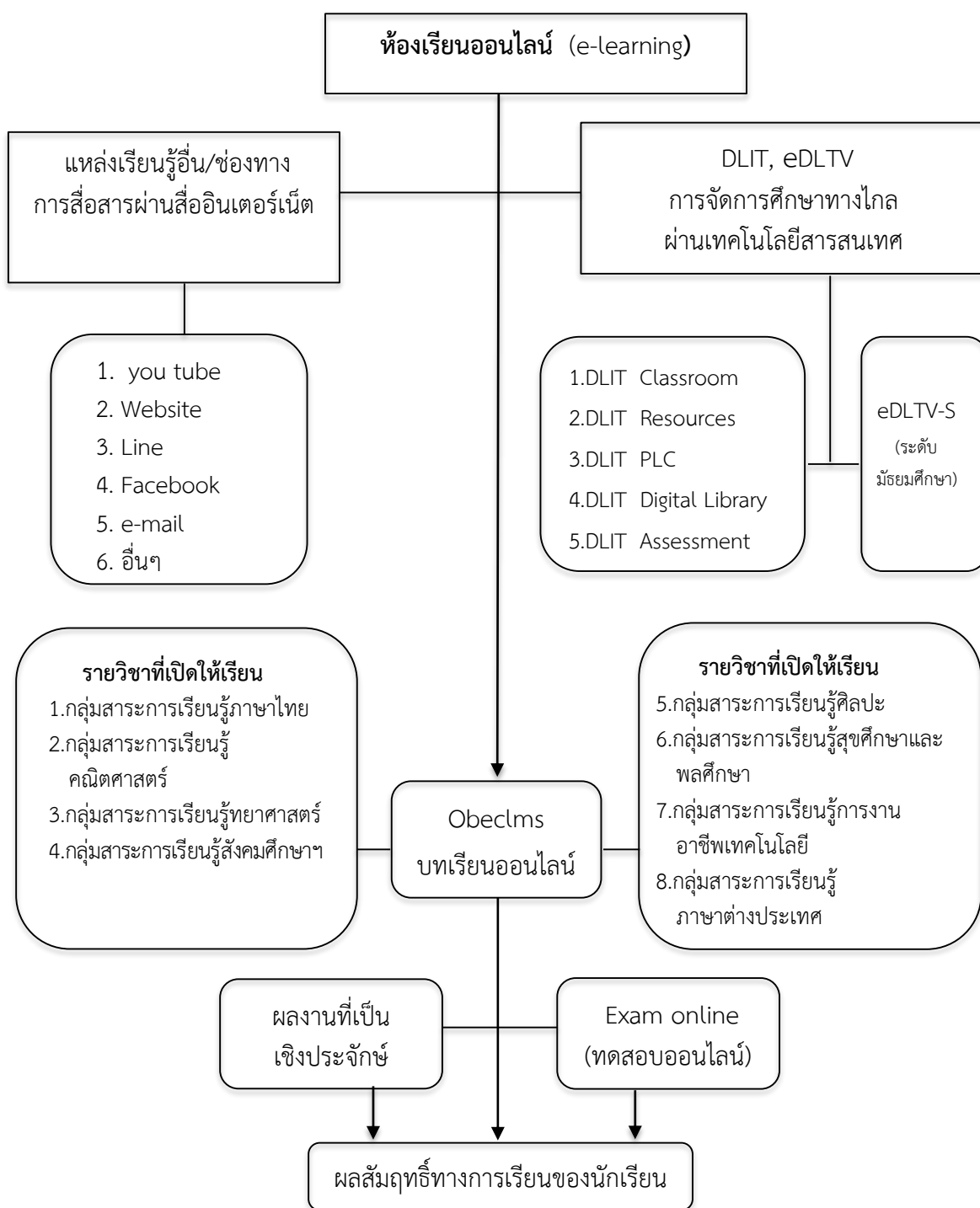
การสร้างห้องเรียนออนไลน์ (e-Learning) ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สร้างโดยใช้โปรแกรม Open source เป็นเว็บไซต์สำเร็จรูป ObecLms (Office of The Base Education Commission Learning Management System) ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning) ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอักษรย่อ Obec = Office of The Basic Education Commission หมายถึง คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอักษรย่อ LMS = Learning Management System เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ ที่นำเอา เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ต่าง ๆ มาจัดไว้ในห้องเรียนออนไลน์

การสร้างบทเรียนในห้องเรียนออนไลน์ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้จัดทำในทุกรายวิชาของระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2- 6 โดยนำบทเรียนโมดูล (Module) ที่ครูประจำวิชาได้ออกแบบไว้นำมาสร้างเป็นบทเรียนออนไลน์ในห้องเรียนออนไลน์ (e-Learning) ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ประกอบด้วย

1. แหล่งเรียนรู้ / ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ได้แก่
 - 1.1 สื่อแหล่งเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้น เช่น ไฟล์เอกสาร (Document หรือ Pdf), ไฟล์ภาพ, ไฟล์นำเสนอ (PowerPoint) และไฟล์วิดีโอ เป็นต้น
 - 1.2 สื่อสังคมออนไลน์ (Online) เช่น เว็บไซต์ (Website), ยูทูป (you tube), ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), อีเมล (e-mail) และสื่ออื่น ๆ เป็นต้น
2. การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT (Distance Learning Information Technology) และ DLTV (Distance Learning Television) ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษา สพฐ. กระทรวง ศึกษาธิการ
 - 2.1 การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT ได้แก่ DLIT Classroom, DLIT Resources, DLIT PLC, DLIT Digital Library, DLIT Assessment
 - 2.2 การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบบ eDLTV ได้แก่ eDLTV-S (มัธยมศึกษา)
3. ObecLms บทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วยรายวิชาที่เปิดเรียน ประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา, กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา, กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และรายวิชาเพิ่มเติม
4. ผลงานที่เป็นเชิงประจักษ์ของนักเรียน ได้แก่ ผลงานหรือชิ้นงานที่นักเรียนได้ปฏิบัติจากการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยของรายวิชา ซึ่งเก็บเป็นคะแนนก่อนและหลังระหว่างภาคเรียน
5. Exam Online (ทดสอบออนไลน์) การวัดผลประเมินผลระหว่างภาค และปลายภาค ด้วยแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก ด้วยโปรแกรมทดสอบผ่านระบบออนไลน์ (Exam Online) ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องมาสอบที่โรงเรียน ผ่านคอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ได้แก่
 - 6.1 ผลการประเมินชิ้นงานเชิงประจักษ์ เป็นคะแนนของนักเรียน (คะแนนก่อนและหลังระหว่างภาคเรียน)
 - 6.2 ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบ ออนไลน์ (Exam Online) ของนักเรียน (คะแนนกลางภาค และปลายภาค) ซึ่งแบบการทดสอบจะเป็นแบบปรนัย (Multiple choice) แบบทดสอบ

จะมีความสอดคล้องกับแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของบทเรียน แบบฝึกหัด และกิจกรรมที่เรียนในบทเรียนออนไลน์ของหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนสามารถเข้าไปทำการทดสอบตามกำหนดของโรงเรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีลำดับขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online

2.3 ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยใช้แบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จาก หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

2.4 ทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียน (Try out) ชั้นแรก ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล (Individual Testing) เป็นการทดสอบกับผู้เรียน 2 คน ที่มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คน เพื่อดูความเข้าใจของนักเรียนต่อการใช้บทเรียนตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online โดยทั่วไป ขั้นที่สอง ทดลองใช้กับนักเรียนรายกลุ่ม (Group Testing) เป็นการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ระดับชั้นละ 2 คน รวม จำนวน 10 คน โดยเลือกจากนักเรียนที่มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ เพื่อดูความเข้าใจของนักเรียนต่อการใช้บทเรียนตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ในทุกรายวิชาที่เปิดสอนในระดับชั้นของนักเรียนเอง และนำผลมาปรับปรุงแก้ไข

ตอนที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ดำเนินการไปตามลำดับดังนี้

3.1 ทดลองใช้จริงภาคสนาม (Field Testing) ครั้งที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561 - 15 มีนาคม 2562 มีขั้นตอน ดังนี้

1) นำบทเรียนตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ไปทดลองใช้จริงในห้องเรียนออนไลน์ หรือสถานการณ์จริงกับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2) ตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู โดยใช้แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ประเมิน ได้แก่ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มการศึกษาทางเลือก

3) สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยใช้แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากครูประจำวิชาและครูผู้รับผิดชอบการศึกษาทางเลือก

3.2 ทดลองใช้จริงภาคสนาม (Field Testing) ครั้งที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2562 - 15 กันยายน 2562 มีขั้นตอน ดังนี้

1) นำบทเรียนตามขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ไปทดลองใช้จริงในห้องเรียนหรือสถานการณ์จริงกับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

2) ตรวจสอบประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู โดยใช้แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากผู้ประเมิน ได้แก่ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

3) สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โดยใช้แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากครูประจำวิชาและครูผู้รับผิดชอบการศึกษาทางเลือก

ตอนที่ 4 การสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

4.1 สอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง หลังการทดลองใช้จริง ครั้งที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างวันที่ 30 มีนาคม 2562 - 30 เมษายน 2562

1) สอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2) สอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3) สรุปผลการทดลองใช้ ครั้งที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

4.2 สอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง หลังการทดลองใช้จริง ครั้งที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างวันที่ 20 - 30 กันยายน 2562

1) สอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2) สอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3) สรุปผลการทดลองใช้ ครั้งที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

4.3 สรุปผลและรายงานวิจัย 1 ตุลาคม 2562 - 31 ตุลาคม 2562

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการรายงานครั้งนี้ เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เรียบเรียงนำเสนอข้อมูลเป็นแบบพรรณนาความ และแผนภูมิกราฟแท่ง

2. นำผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

3. นำผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

4. นำผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

5. นำผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

6. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติอย่างง่าย ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย (μ)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item – Objective Congruence)

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล

การแปลความหมายข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

2. แบบตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล พุทธศักราช 2561 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระดับคุณภาพ ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.25 - 4.00	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.24	หมายถึง	ดี

คะแนนเฉลี่ย	1.75 - 2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.74	หมายถึง	ควรปรับปรุง/แก้ไข

3. แบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระดับคุณภาพ ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.25 - 4.00	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.24	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	1.75 - 2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.74	หมายถึง	ควรปรับปรุง/แก้ไข

4. แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระดับคุณภาพ ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.25 - 4.00	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.24	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	1.75 - 2.49	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.74	หมายถึง	ควรปรับปรุง/แก้ไข

5. แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย การให้ระดับผลการเรียน 8 ระดับ และการใช้ตัวอักษรระบุเงื่อนไข ดังนี้

ผลการเรียน	4	หมายถึง	ดีเยี่ยม
ผลการเรียน	3.5	หมายถึง	ดีมาก
ผลการเรียน	3	หมายถึง	ดี
ผลการเรียน	2.5	หมายถึง	ค่อนข้างดี
ผลการเรียน	2	หมายถึง	ปานกลาง
ผลการเรียน	1.5	หมายถึง	พอใช้
ผลการเรียน	1	หมายถึง	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
ผลการเรียน	0	หมายถึง	ต่ำกว่าเกณฑ์
ผลการเรียน	ร	หมายถึง	รอการตัดสินและยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้
ผลการเรียน	มส.	หมายถึง	ไม่มีสิทธิเข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล ความพึงพอใจ ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

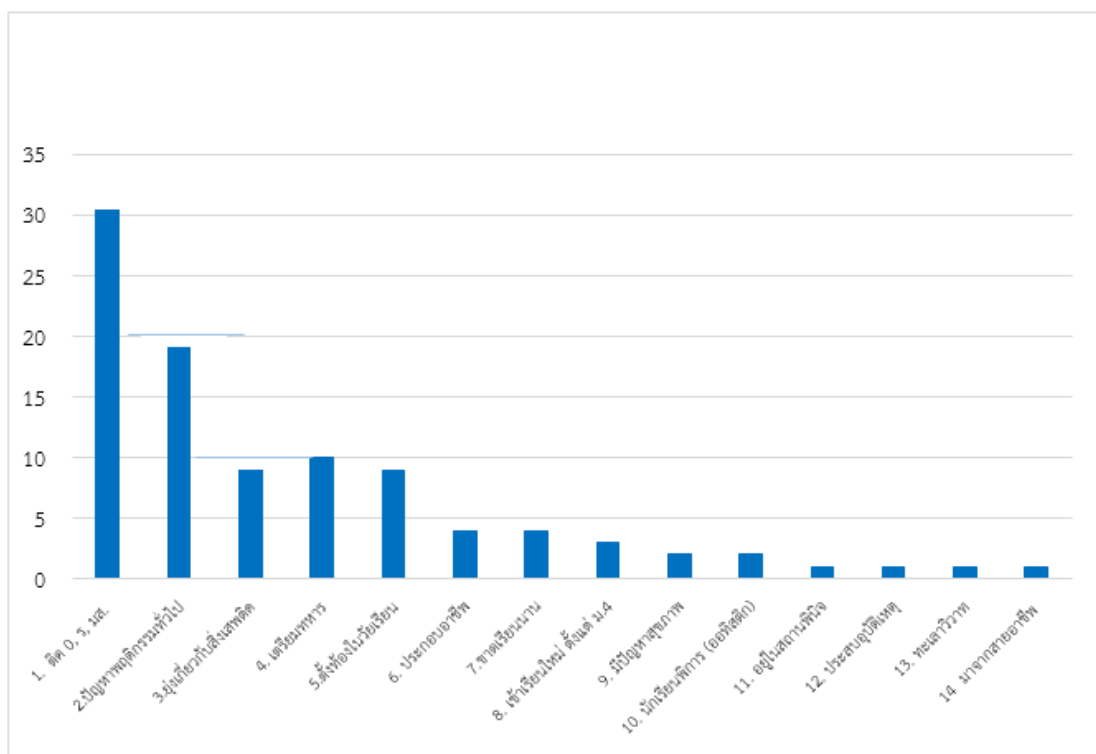
การศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผลศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 และผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สรุปผลจำแนกได้ 6 ประเด็น ดังนี้

1.1 นักเรียน

นักเรียนการศึกษาทางไกลปีการศึกษา 2560 มีจำนวน 94 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จากการวิเคราะห์สภาพของนักเรียน พบว่าเป็นนักเรียนที่ออกกลางคัน เนื่องจากมีปัญหาในการเรียนจากโรงเรียนเดิม แต่ละคนจะมีปัญหาที่แตกต่างกัน และได้ย้ายเข้ามาเรียนในระบบการศึกษาทางไกล ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สามารถจัดกลุ่มตามสภาพปัญหาของนักเรียนได้ ดังนี้ 1) มีปัญหาผลการเรียนติด 0, ร, มส. และ มผ. จำนวน 31 คน 2) ปัญหาพฤติกรรมทั่วไป ไม่อยากมาโรงเรียน หนีเรียน ตามเพื่อน จำนวน 18 คน 3) ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด จำนวน 8 คน 4) มีเป้าหมายสอบเตรียมทหาร จำนวน 10 คน 5) ตั้งท้องในวัยเรียน จำนวน 8 คน 6) มีภาระงานช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ จำนวน 4 คน 7) มีพฤติกรรมขาดเรียนนาน จำนวน 4 คน 8) เข้าเรียนใหม่ ตั้งแต่ ม.4 จำนวน 3 คน 9) มีปัญหาสุขภาพ จำนวน 2 คน 10) นักเรียนพิการ (ออทิสติก) จำนวน 2 คน 11) อยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน 12) ทะเลาะวิวาท จำนวน 1 คน 13) บาดเจ็บเนื่องจากประสบอุบัติเหตุจำนวน 1 คน และ 14) เปลี่ยนระบบมาจากสายอาชีพ จำนวน 1 คน ดังแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 แสดงกลุ่มนักเรียน ตามสภาพปัญหาในการเข้ามาเรียน
กลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.2 ครู

ด้านปริมาณ มีครูที่รับผิดชอบกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก จำนวน 3 คน ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา และเป็นครูประจำวิชาจัดการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดูแลนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ด้านคุณภาพ ครูที่รับผิดชอบกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนเองไม่ถนัด รวมทั้งต้องจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและคุณภาพผู้เรียน

1.3 หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ได้ใช้หลักสูตรเดียวกันกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาปกติ แต่มีความแตกต่างกันในระบบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลแบบยืดหยุ่น

1.4 การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นการเรียนรู้อิงเนื้อหาที่เน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งนักเรียนจะมาพบครู และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้/รับภาระงานจากครูโดยตรง มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms ในบางรายวิชา และสอบวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ โปรแกรม Exam Online ซึ่งพบว่าทั้งระบบการจัดการเรียนการสอนด้วยห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และห้องสอบ Exam Online สามารถช่วยลดภาระให้ครูจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง

1.5 ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการรู้การศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ประกอบด้วย

งบประมาณ มีงบประมาณจัดสรรตามแผนงานโครงการของโรงเรียน และงบประมาณอื่น ๆ ที่จำกัด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่เข้ามาเรียนใหม่ในทุกปีการศึกษา จะมาหลังการจัดสรรงบประมาณรายหัวแล้ว

อาคารสถานที่ มีอาคารเรียนเฉพาะ ซึ่งปรับปรุงมาจากอาคารเรียนชั่วคราว สภาพอาคารและห้องเรียนมีสภาพพอใช้ มีห้องสำนักงานของครู และห้องบริการอินเทอร์เน็ต

วัสดุอุปกรณ์ มีวัสดุอุปกรณ์สำนักงานตามความจำเป็น

สื่อและเทคโนโลยี มีสื่อหลัก ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอินเทอร์เน็ตจำนวน 10 เครื่อง ซึ่งได้รับจากการบริจาคและการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์มือสองที่ยังมีสภาพดีจากร้านเกม

1.6 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แยกการจัดการศึกษาทางเลือกเป็นกลุ่มงานเฉพาะอีกกลุ่มงานหนึ่ง มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษาทางเลือก มีครูจำนวน 3 คน รับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ ประเมินผล และสรุปผลการเรียนของนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2- 6

2. ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีระดับความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการสอบถามความคิดเห็นของครู ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	μ	σ	แปลผล
1. ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับ ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0	4.37	0.54	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบ ออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางวิสัยทัศน์ของโรงเรียน วิเชียรมาตุ 3	4.76	0.43	มากที่สุด
3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.21	0.62	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)	4.61	0.50	มากที่สุด
5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน	4.37	0.49	มาก
6. ความเชื่อมั่นต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ ออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก	4.47	0.51	มาก
7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.39	0.50	มาก
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัด กระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.32	0.53	มาก
9. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ ออนไลน์	4.18	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย (N=19)	4.39	0.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการสอบถามความคิดเห็นของครู ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณา
 ผลการประเมินรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 2.การพัฒนาหลักสูตรและ
 การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางวิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 4.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 อยู่ในระดับ มากที่สุด 4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ
 จัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับ มากที่สุด 6.ความเชื่อมั่นต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับ
 นักเรียนการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับ มาก
 7.สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่า
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับ มาก 5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์
 เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ
 0.49 อยู่ในระดับ มาก 1.ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องมีการ
 ดำเนินการที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับ มาก 8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัด
 กระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 อยู่ใน
 ระดับ มาก 3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับบริบทของ
 นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับ มาก และ 9. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและ
 กระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ใน
 ระดับ มาก

ตารางที่ 2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	μ	σ	แปลผล
1. ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0	4.26	0.71	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางวิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.22	0.70	มาก
3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.20	0.78	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)	4.25	0.72	มาก
5. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน	4.21	0.71	มาก
6. ความเชื่อมั่นต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก	4.21	0.73	มาก
7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.18	0.72	มาก
8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.20	0.72	มาก
9. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์	4.09	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย (N= 94)	4.22	0.72	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษา

ยุคไทยแลนด์ 4.0 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับ มาก 4. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับ มาก 2. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางวิสัยทัศน์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับ มาก 5. การใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เหมาะสมกับการจัดการศึกษาทางเลือกในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับ มาก 6. ความเชื่อมั่นต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับ มาก 3. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 อยู่ในระดับ 8. สภาพความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับ มาก 7. สภาพความพร้อมของครูในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับ มาก และ 9. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับ มาก

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1. ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (คุณภาพ 4 ระดับ)

รายการ	ผลตรวจสอบและประเมิน (N=10)		
	μ	σ	แปลผล
1. ส่วนนำ (ความนำ, วิสัยทัศน์, สมรรถนะ, คุณลักษณะอันพึงประสงค์)	3.79	0.35	ดีมาก
2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (โครงสร้าง เวลาเรียน, โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี)	3.77	0.30	ดีมาก
3. คำอธิบายรายวิชา	3.60	0.41	ดีมาก
4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.45	0.76	ดีมาก
5. เกณฑ์การจบการศึกษา	3.50	0.50	ดีมาก
เฉลี่ย/รวม	3.62	0.46	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 อยู่ในระดับ ดีมาก และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. ส่วนนำ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.35 อยู่ในระดับ ดีมาก 2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก 3. คำอธิบายรายวิชา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับ ดีมาก 5. เกณฑ์การจบการศึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับ ดีมาก และ 4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับ ดีมาก

2. ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ตารางที่ 4 ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 (คุณภาพ 4 ระดับ)

รายการ	ผลการประเมิน		
	μ	σ	แปลผล
1. โครงสร้างรายวิชา	3.71	0.42	ดีมาก
2. หน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล (Module)	3.60	0.52	ดีมาก
3. แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	3.64	0.43	ดีมาก
เฉลี่ย/รวม	3.65	0.48	ดีมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ประเมินผลโดย หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับ ดีมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. โครงสร้างการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับ ดีมาก 3. แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 อยู่ในระดับ ดีมาก และ 2. หน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล (Module) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 อยู่ในระดับ ดีมาก

ตอนที่ 3 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1. ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 5 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 1

รายการ	ระดับชั้น ม.2 - ม.6					μ	σ	แปลความหมาย
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6			
1. องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.73	3.64	4	3.27	3.09	3.55	0.37	ดีมาก
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online	3.55	3.64	3.55	3.00	2.91	3.33	0.35	ดีมาก
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	2.55	2.64	2.55	2.36	2.36	2.49	0.13	พอใช้
4. การช่วยเหลือ ติดตาม การเรียนของนักเรียน	2.73	1.73	2.45	2.45	2.55	2.38	0.38	พอใช้
5. การวัดผลประเมินผล	2.45	2.55	2	2.27	2.27	2.31	0.21	พอใช้
เฉลี่ย/รวม	3.00	3.04	2.91	2.67	2.64	2.85	0.19	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู โดยหัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานการศึกษาทางเลือก ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม เท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับ ดี และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 อยู่ในระดับ ดีมาก 2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 อยู่ในระดับ ดีมาก 3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 อยู่ในระดับ พอใช้ 4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับ พอใช้ และ 5. การวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับ พอใช้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีดังนี้

ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ครั้งที่ 1 จำแนกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ และระดับชั้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับผลการเรียนของระดับชั้น					μ	σ	ความหมาย
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6			
1. ภาษาไทย	1.91	2.58	3.00	2.65	2.73	2.57	1.20	ค่อนข้างดี
2. คณิตศาสตร์	1.79	2.11	2.50	2.26	2.52	2.24	0.99	ปานกลาง
3. วิทยาศาสตร์ฯ	1.97	2.02	2.50	2.29	2.40	2.24	0.74	ปานกลาง
4. สังคมศึกษาฯ	2.00	2.11	3.00	2.18	2.77	2.41	0.94	ปานกลาง
5. สุขศึกษาฯ	3.06	3.00	3.50	3.56	3.44	3.31	1.20	ดี
6. ศิลปศึกษา	2.97	2.63	4.00	2.85	3.29	3.15	1.16	ดี
7. การงานอาชีพ	2.91	2.83	3.50	3.21	3.25	3.14	1.34	ดี
8. ภาษาต่างประเทศ	1.65	1.97	2.50	2.24	2.21	2.11	0.95	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม (N=92)	2.28	2.41	3.06	2.66	2.83	2.65	0.92	ค่อนข้างดี

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.16 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 อยู่ในระดับ ปานกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.99 อยู่ในระดับ ปานกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 อยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 อยู่ในระดับ ดี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 อยู่ในระดับ ปานกลาง และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 อยู่ในระดับ ปานกลาง

ตารางที่ 7 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก
โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 2

รายการ	ระดับชั้น ม.2 - ม.6					μ	σ	แปลความหมาย
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6			
1. องค์กรประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.8	3.64	4	3.67	3.5	3.72	0.19	ดีมาก
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online	3.6	3.64	3.57	3.5	3.33	3.53	0.12	ดีมาก
3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online	2.17	2.64	2.64	2.43	3.64	2.70	0.56	ดี
4. การช่วยเหลือ ติดตาม การเรียนของนักเรียน	2.64	2.43	2.43	2.57	2.57	2.53	0.09	ดี
5. การวัดผลประเมินผล	2.51	2.64	2.57	2.51	2.57	2.56	0.05	ดี
เฉลี่ย/รวม	2.94	3.00	3.04	2.94	3.12	3.01	0.08	ดี

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 2 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม เท่ากับ 0.08 อยู่ในระดับ ดี และเมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. องค์กรประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับ ดีมาก 2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 อยู่ในระดับ ดีมาก 3. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับ ดี 5. การวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.05 อยู่ในระดับ ดี และ 4. การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 อยู่ในระดับ ดี

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มีดังนี้

ตารางที่ 8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับผลการเรียนของระดับชั้น					μ	σ	ความหมาย
	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6			
1. ภาษาไทย	2.1	2.64	2.75	2.90	2.36	2.55	1.66	ค่อนข้างดี
2. คณิตศาสตร์	2.05	2.25	2.75	3.32	2.32	2.54	0.99	ค่อนข้างดี
3. วิทยาศาสตร์ฯ	2.15	2.24	2.75	2.64	-	2.45	0.89	ปานกลาง
4. สังคมศึกษาฯ	2.45	2.51	3	2.77	2.65	2.68	2.15	ค่อนข้างดี
5. สุขศึกษาฯ	3.5	3.01	3.67	3.32	3.23	3.35	1.23	ดีมาก
6. ศิลปศึกษา	2.6	2.63	3.5	3.23	2.76	2.94	1.48	ค่อนข้างดี
7. การงานอาชีพ	2.95	2.81	3.17	2.95	2.62	2.90	1.67	ค่อนข้างดี
8. ภาษาต่างประเทศ	2.15	2.04	3.17	2.55	2.09	2.40	0.98	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม (N=100)	2.45	2.52	3.10	2.96	2.58	2.72	0.62	ค่อนข้างดี

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.23 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.48 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.15 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.66 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.99 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา ต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี และกลุ่มสาระการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับ ปาน กลาง และเมื่อพิจารณาตามรายระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 อยู่ในระดับ ปานกลาง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 อยู่ในระดับ ดี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 อยู่ในระดับ ปานกลาง

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 9 ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	4.44	0.51	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	4.21	0.71	มาก
3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	4.28	0.65	มาก
4. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	4.39	0.68	มาก
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	4.22	0.63	มาก
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางเลือก	4.17	0.60	มาก
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.17	0.60	มาก
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.11	0.66	มาก
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ 2551	4.44	0.60	มาก
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.28	0.65	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.27	0.63	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของครู ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับ มาก 9. หลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางฯ 2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ มาก 4.หลักสูตร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ มาก 3. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความ ต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ มาก 10. ท่าน มีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ มาก 5. หลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่ เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับ มาก 2. หลักสูตร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลง มือปฏิบัติ (Active Learning) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับมาก 6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ มาก 7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ มาก และ 8.แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับ มาก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 10 ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	4.33	0.88	มาก
2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	4.11	0.66	มาก
3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	4.28	0.73	มาก
4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.00	0.82	มาก
5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.05	0.70	มาก
6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.17	0.69	มาก
7. การเรียนรู้แบบ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	4.22	0.85	มาก
8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.00	0.75	มาก
9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาที่นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	4.22	0.71	มาก
10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	4.11	0.81	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.15	0.76	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. การเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.88 อยู่ในระดับ มาก 3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เอื้อต่อการเรียนรายบุคคล มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับ มาก 9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก แก้ปัญหานักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับ มาก 7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.85 อยู่ในระดับ มาก 6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 อยู่ในระดับ มาก 2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับมาก 10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 อยู่ในระดับ มาก 5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับ มาก 8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับ มาก และ 4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับ มาก

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 11 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	4.35	0.64	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	3.74	0.71	มาก
3. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	4.41	0.61	มาก
4. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	4.08	0.63	มาก
5. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	4.28	0.68	มาก
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางเลือก	4.22	0.72	มาก
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	3.80	0.62	มาก
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.00	0.73	มาก
9. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ 2551	3.96	0.75	มาก
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.33	0.66	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.12	0.71	มาก

ตารางที่ 11 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12
 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมาก
 ไปหาน้อย พบว่า 3. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน เท่ากับ 0.61 อยู่ในระดับ มาก 1.หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก
 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ มาก 10.ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับ
 นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66
 อยู่ในระดับ มาก 5. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน
 การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับ มาก 6.คำอธิบาย รายวิชาที่มีความสอดคล้องเหมาะสม
 กับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ใน
 ระดับ มาก 4.หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
 มีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับ มาก 8. แนวทาง
 การวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียน
 วิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับ
 มาก 9.หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความ
 สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75
 อยู่ในระดับ มาก 7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียน
 วิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับ มาก
 และ 2.หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับ มาก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตารางที่ 12 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล มีประสิทธิภาพ	3.98	0.74	มาก
2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลมีความน่าสนใจ	4.07	0.80	มาก
3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	4.15	0.59	มาก
4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.22	0.63	มาก
5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.28	0.68	มาก
6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.24	0.60	มาก
7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการ ในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	4.11	0.73	มาก
8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.35	0.64	มาก
9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลแก้ปัญหาให้นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	4.35	0.64	มาก
10.การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	4.35	0.64	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.21	0.68	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 8.การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ มาก 9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลแก้ปัญหาให้นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้ มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ มาก 10. การเรียนรู้ แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ มาก 5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ มาก 6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ มาก 4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับ มาก 3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก 7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับ มาก 2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับ มาก และ 1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับ มาก

3. ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ตารางที่ 13 ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	4.39	0.49	มาก
2. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	4.22	0.71	มาก
3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	4.28	0.65	มาก
4. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	4.39	0.59	มาก
5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	4.22	0.63	มาก
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางไกล	4.11	0.66	มาก
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.06	0.62	มาก
9. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ 2551	4.50	0.50	มาก
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.28	0.65	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.28	0.59	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของครู ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 9. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับ มาก 1. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับ มาก 4. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก 7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับ มาก 3. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ มาก 10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ มาก 5. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 อยู่ในระดับ มาก 2. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับ มาก 6. คำอธิบายรายวิชา มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับ มาก และ 8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับ มาก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ตารางที่ 14 ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ	4.17	0.83	มาก
2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ	4.33	0.58	มาก
3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	4.61	0.60	มากที่สุด
4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.17	0.60	มาก
5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.00	0.75	มาก
6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.39	0.59	มาก
7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	4.28	0.80	มาก
8. การสอนแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.11	0.74	มาก
9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาให้นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	4.39	0.59	มาก
10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	3.39	0.81	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.24	0.69	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของครู ต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60

อยู่ในระดับ มากที่สุด 6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก 9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหาการเรียนปฎิเสธห้องเรียนได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก 2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับ มาก 7. การเรียนรู้ Active Online สนองตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับ มาก 4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 อยู่ใน ระดับ มาก 1. การเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 อยู่ในระดับ มาก 8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 อยู่ในระดับ มาก 5.การเรียนรู้ แบบ Active Online ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับ มาก และ10.การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 อยู่ใน ระดับ มาก

4. ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ตารางที่ 15 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน	4.84	0.39	มากที่สุด
2. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning)	4.22	0.96	มาก
3. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน	4.36	0.59	มาก
4. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย	4.36	0.59	มาก
5. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสม	4.18	0.80	มาก
6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับแบบการเรียนระบบการศึกษาทางเลือก	4.10	0.72	มาก
7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.32	0.84	มาก
8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม	4.19	0.79	มาก
9. หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ 2551	4.07	0.82	มาก

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
10. ท่านมีความพึงพอใจ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	4.48	0.70	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.31	0.73	มาก

ตารางที่ 15 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 1. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับ มากที่สุด 10.ท่านมีความพึงพอใจหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 อยู่ในระดับ มาก 3. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก 4.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความทันสมัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ มาก 7. เกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.84 อยู่ในระดับ มาก 2.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.96 อยู่ในระดับมาก 8. แนวทางการวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 อยู่ในระดับ มาก 5. หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีโครงสร้างรายวิชาที่เปิดเรียนที่เหมาะสมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับ มาก 6. คำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนของกลุ่มการศึกษาทางเลือก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับ มาก และ 9.หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับ มาก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ตารางที่ 16 ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล มีประสิทธิภาพ	4.28	0.75	มาก
2. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลมีความน่าสนใจ	4.31	0.72	มาก
3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล	4.14	0.90	มาก
4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.24	0.77	มาก
5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.20	0.83	มาก
6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง	4.41	0.79	มาก
7. การเรียนรู้ Active Online สอดตอบความต้องการ ในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล	4.46	0.58	มาก
8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.37	0.71	มาก
9. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกลแก้ปัญหาที่นักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้	4.39	0.79	มาก
10. การเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้	4.29	0.81	มาก
รวม / เฉลี่ย	4.31	0.76	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า 7. การเรียนรู้ Active Online สอดตอบความต้องการในวิธีการเรียนของนักเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับ มาก 6. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 อยู่ในระดับ มาก 9. การเรียนรู้

แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกแก้ปัญหานักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 อยู่ในระดับ มาก 8. การสอนแบบแบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับ มาก 2. การเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับมาก 10. การเรียนรู้ แบบ Active Online มีความเหมาะสมที่จะใช้กับการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 อยู่ในระดับ มาก 1.การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับ มาก 4. การเรียนรู้แบบ Active Online ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.77 อยู่ในระดับ มาก 5. การเรียนรู้แบบ Active Online ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 อยู่ในระดับ มาก และ 3. การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกเอื้อต่อการเรียนรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับ มาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาดูผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนี้ ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ ครูประจำการ 18 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน รวมจำนวน 19 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 94 คน ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 92 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 92 คน และในปีการศึกษา 2562 ได้แก่ ครูประจำการทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนการศึกษาทางเลือก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ทุกคน รวมจำนวน 100 คน และผู้ปกครองนักเรียนการศึกษาทางเลือกทุกคน รวมจำนวน 100 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

1.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

2.1 ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.2 ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่

3.1 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2. แบบตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปรับปรุงมาจากแบบประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 10-16)

3. แบบตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปรับปรุงมาจากแบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561 : 17)

4. แบบประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียน

การศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู

5. แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการรายงานครั้งนี้ เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เรียบเรียงนำเสนอข้อมูลเป็นแบบพรรณนาความ และแผนภูมิกราฟแท่ง

2. นำผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

3. นำผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

4. นำผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

5. นำผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

6. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มาสรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติอย่างง่าย ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย (μ)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item – Objective Congruence)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สรุปจำแนกเป็น 6 ประเด็น พบว่า

1) นักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนที่ออกกลางคัน เนื่องจากมีปัญหาในการเรียนโรงเรียนเดิม ซึ่งมีสาเหตุที่แตกต่างกันไป หรือมีเป้าหมายเฉพาะ

2) ครู มีจำนวนไม่เพียงพอ และต้องสอนในวิชาที่ไม่ถนัด และมีภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ

3) หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก ได้ใช้หลักสูตรเดียวกันกับหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับนักเรียนการศึกษาปกติ แต่มีความแตกต่างกันในระบบการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลแบบยืดหยุ่น

4) การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และห้องสอบ Exam Online ในบางรายวิชา

5) ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีจำนวนหนึ่ง พอที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ในระดับหนึ่ง

6) การบริหารจัดการ โรงเรียนได้แยกการจัดการศึกษาทางเลือกเป็นกลุ่มงานเฉพาะอีกกลุ่มงานหนึ่ง มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษาทางบริหารจัดการ

1.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1) ผลการสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ มาก

2) ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับ มาก

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.1 ผลการตรวจสอบและประเมินผลองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้แก่ ส่วนนำ

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบการศึกษา เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกองค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 อยู่ในระดับ ดีมาก

2.2 ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกรายการ ได้แก่ โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้แบบโมดูล (Module) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับ ดีมาก

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.1 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

1) ผลการประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 1 ได้แก่ องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน และการวัดผลประเมินผล เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกรายการ ประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับ ดี

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 – 6 เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี

3.2 ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

1) ผลการประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ครั้งที่ 2 ได้แก่ องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน และการวัดผลประเมินผล เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกรายการ ประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม เท่ากับ 0.08 อยู่ในระดับ ดี

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 เมื่อพิจารณาภาพรวม ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 อยู่ในระดับ ค่อนข้างดี

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

เมื่อพิจารณาภาพรวม ทูกรายการประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สรุปผลได้ 6 ประเด็น ได้แก่ นักเรียน ครู หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุน และการบริหารจัดการ พบว่า นักเรียนการศึกษาทางเลือกเป็นนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีสาเหตุที่แตกต่างกันไป ครูมีจำนวนไม่เพียงพอและต้องสอนในวิชาที่ไม่ถนัด หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับกลุ่มการศึกษาทางเลือกใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มการศึกษาปกติ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ Obeclms และใช้ห้องสอบ Exam Online ในบางรายวิชา ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีปริมาณและคุณภาพพอใช้ได้ และมีการบริหารจัดการ ได้แยกเป็นกลุ่มงานที่รับผิดชอบการศึกษาทางเลือกโดยเฉพาะ อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์นักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2560 มีจำนวน 94 คน เมื่อพิจารณาตามบริบทสภาพปัญหาในการเข้ามาเรียน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม จำแนกได้ 14 สาเหตุ โดยกลุ่มแรกจะเป็นนักเรียนที่ออกกลางคัน เนื่องจากมีปัญหาการเรียนในโรงเรียนเดิม ซึ่งนักเรียนที่มีปัญหาผลการเรียนติด 0, ร, มส. และ มผ. จะมีจำนวนมากที่สุด และมีปัญหาพฤติกรรมทั่วไป เช่น ไม่อยากมาโรงเรียน หนีเรียน ตามเพื่อน มีปัญหายุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ปัญหาตั้งท้องในวัยเรียน ปัญหาพฤติกรรมขาดเรียนนาน มีปัญหาสุขภาพ เป็นนักเรียนพิการ (ออทิสติก) ต้องโทษอยู่ในสถานพินิจ เด็กและเยาวชน ปัญหาทะเลาะวิวาท มีปัญหาได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่สองจะเป็นนักเรียนที่มีเป้าหมายพิเศษเฉพาะรายบุคคล เนื่องจากการเรียนในห้องเรียนปกติทั่วไป ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ ได้แก่ นักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อสอบเตรียมทหาร นักเรียนที่มีภาระงานต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ นักเรียนที่เปลี่ยนระบบมาจากสายอาชีพ และนักเรียนที่สมัครเข้าเรียนใหม่โดยตรง จึงเห็นได้ว่านักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จะมีบริบทที่มีหลากหลายแตกต่างกันไป สอดคล้องกับข้อมูลของโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนไทย (Child Watch) สถาบันรามจิตติ พ.ศ. 2555 พบว่า เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสมีจำนวนสะสม 3 ถึง 5 ล้านคน หรือ ราว 1 ใน 4 ของประชากรวัย 0 – 18 ปี ที่มีอยู่จำนวน 16 ล้านคน โดยปัญหาที่พบ คือ ปัญหาเด็กและเยาวชนเร่ร่อน ปัญหาเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและที่ถูกคุมประพฤติ ปัญหาเด็กและเยาวชนในชนบทห่างไกลความเจริญ ปัญหาเด็กและเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ปัญหาเด็กและเยาวชนพิการและบกพร่องทางการเรียนรู้ ปัญหาเด็กและเยาวชนไร้สัญชาติ ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ถูกบังคับขายแรงงาน ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ค้าและติดยาเสพติด ปัญหาเด็กและเยาวชนถูกบังคับค้าประเวณี ปัญหาเด็กและเยาวชนกำพร้า ปัญหาเด็กและเยาวชนยากจน โดยเด็กและเยาวชนบางคน มีความเสี่ยงมากกว่า 1 ลักษณะ (จตุพล ยงศร. 2560 : 5) ดังนั้นในการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จะต้อง

ให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2553 มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และมาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

ในส่วนของครูกลุ่มนักเรียนการศึกษาทางเลือก มีจำนวน 3 คน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา 5 ระดับชั้นเรียน เนื่องจากโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีอัตรากำลังครูจำนวนน้อย ในการบริหารจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาทางเลือกจึงดำเนินการควบคู่ไปกับกลุ่มการศึกษาปกติ โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาเดียวกัน แต่การจัดการเรียนรู้จะมีความยืดหยุ่น โดยให้นักเรียนมาพบครู สัปดาห์ละ 3 วัน และรับภาระงานการเรียนรู้จากครูโดยตรง มีการใช้สื่อ DLIT ผ่านระบบห้องเรียน ออนไลน์ Obedlms ในบางรายวิชา และสอบวัดผลประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ โปรแกรม Exam Online ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนและสามารถช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง จึงทำให้ต้องหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อช่วยลดภาระงานของครู และเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (2559 : 8) กล่าวว่า DLIT เป็นสื่อที่เปิดสำหรับทุกคน (Open Resources) ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึง DLIT ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านเครื่องมือหลายชนิด เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปใช้ประกอบการสอนนักเรียนได้ ยกเว้นคลังข้อสอบที่อนุญาตเฉพาะกลุ่ม และเทคโนโลยีบางประเภทที่สนับสนุนเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา DLIT มีเป้าหมายเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการศึกษาไทยก้าวไปข้างหน้า ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาต่อให้เป็นการเรียนออนไลน์ (e-Learning) ที่สมบูรณ์แบบทั้งหลักสูตรได้

ทรัพยากรที่ใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางเลือก ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ด้านงบประมาณ มีงบประมาณจัดสรรตามแผนงานโครงการของโรงเรียน และงบประมาณอื่น ๆ ตามการจัดสรรค่าอุดหนุนรายหัว ซึ่งถือว่าไม่เพียงพอเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีงบประมาณอุดหนุนตามจำนวนรายหัวของนักเรียนซึ่งโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กนักเรียนต่ำกว่า 300 คน

อาคารสถานที่ มีอาคารเรียนเป็นการเฉพาะ ซึ่งปรับปรุงมาจากอาคารเรียนชั่วคราวสภาพอาคารและห้องเรียนที่พอใช้ได้ มีห้องสำนักงานของครู ห้องบริการอินเทอร์เน็ตขนาดเล็ก ถือว่ามีความพร้อมระดับหนึ่ง

สื่อและเทคโนโลยี มีสื่อหลักได้แก่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอินเทอร์เน็ต จำนวน 10 เครื่อง เป็นเครื่องที่ได้รับบริจาค และซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์จากร้านเกม ที่ยังมีสภาพดีสามารถใช้ได้ระดับหนึ่ง และสามารถใช้อุปกรณ์ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของนักเรียนภาคปกติได้ด้วย

ด้านการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มการศึกษาทางเลือก ซึ่งยังถือว่าเป็นการศึกษาในระบบอยู่ แต่ได้แยกการจัดการศึกษาออกจากกลุ่มการศึกษาในระบบปกติ จัดให้มีครูผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง จำนวน 3 คน แบ่งหน้าที่ดูแลรับผิดชอบระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น 1 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คน และดูแลระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์รวมทั้งการช่วยเหลือทั่วไป 1 คน ทั้งนี้ในการพัฒนาหลักสูตรและการสร้างบทเรียน ครูทุกคนจะเป็นผู้ออกแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และสร้างบทเรียนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ผ่านมามีได้ใช้หลักสูตรเดียวกันกับกลุ่มการศึกษาปกติ จึงไม่ตอบสนองต่อความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของนักเรียนแต่ละคนได้ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการ เรียนรู้สำหรับนักเรียนทางเลือก ต้องมีความยืดหยุ่นตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่แตกต่างกัน จึงจะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จ และจบการศึกษาได้ ซึ่งหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ ประกาศใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันใน การพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคม แวดล้อมได้อย่างมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 36) ส่วนดารณี บุญครอง ได้ให้ ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการศึกษาของไทยว่า จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มี คุณภาพรวมทั้งความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยในสังคมยุคข่าวสารหรือยุคดิจิทัล ระบบการศึกษาจะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ได้ใน สังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพและได้กล่าวถึง แนวทางการจัดการศึกษาของไทยเพื่อขับเคลื่อน สู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 จะต้องส่งเสริมและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (ดารณี บุญครอง, 2560 : 9-11) สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : ฎ-ท) ได้ให้ข้อเสนอแนะ การจัดการศึกษาไทยให้เกิดคุณภาพเชิงสมรรถนะในเวทีสากล เพื่อการยกระดับคุณภาพการ จัด การศึกษา ดังนี้ 1) จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้น โดยการให้ความสำคัญกับพฤติกรรมกรรมการกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อการปรับตัวในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งครูนำสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการจัด การเรียนการสอน และการวัดประเมินผล 2) ควรพัฒนาและจัดทำรูปแบบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ ดิจิทัล (Digital Platform) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีเป็น เครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ครูและนักเรียน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ มีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมได้

จากข้อสรุปดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และยุคไทยแลนด์ 4.0

1.2 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า ทั้งครูและผู้บริหารมองเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก โดยครูเห็นด้วยอยู่ในระดับ มากที่สุด จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ข้อ 2 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นไปตามทิศทางวิสัยทัศน์ของ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นลำดับที่ 1 และข้อ 4 การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) เป็นลำดับที่ 2 ส่วนรายการอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก สำหรับ ผู้ปกครองเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก ทุกรายการ โดยเห็นด้วยว่าข้อ 1 ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุค ไทยแลนด์ 4.0 เป็นลำดับที่ 1 และข้อ 4. การพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) เป็นลำดับที่ 2 ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายการข้อ 4 เป็นความคิดเห็นตรงกันทั้งของครู และผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแกนกลาง เป็นหลักสูตรในส่วนที่กำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง (สพฐ.) เพื่อให้ทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ทุกคน หลักสูตรแกนกลางระบุสิ่งที่จำเป็นสำหรับพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญ ทางวิทยาการในโลกยุคปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 12) ซึ่งเป็น ภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

ดังนั้นในการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จึงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) เป็นสำคัญ สอดคล้องกับทิศทางใหม่ในการพัฒนาการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 และเป็นไปตามทิศทางวิสัยทัศน์ของ โรงเรียน ที่กำหนดไว้ว่า “ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative School) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง ภายใน ปี พ.ศ. 2563”

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

2.1 ผลการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษา ทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ก่อนนำไปใช้ ในภาพรวมทุกรายการ ได้แก่ 1) ส่วนนำ 2) โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา 3) คำอธิบายรายวิชา 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 5) เกณฑ์การจบการศึกษา มีคุณภาพอยู่ ในระดับ ดีมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักเรียน การศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้มีการดำเนินการเป็นไปตามกรอบการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กำหนดในทุกขั้นตอนและครบถ้วนทุกองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งได้มีการพัฒนา ปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งในส่วนของรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกระบวนการ เรียนรู้แบบออนไลน์ (e-Learning) โดยใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ทุกคน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรนี้ผู้บริหารได้เป็นผู้นำในการดำเนินการอบรมให้ ความรู้ นิเทศติดตาม ให้ความช่วยเหลือทุกระยะของการดำเนินการเพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่จะ นำไปสู่การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2553 :1) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการหลักสูตรในยุคปัจจุบัน มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการพัฒนาหลักสูตรของตนเองนั้น ต้องอาศัยการ เปลี่ยนแปลงแนวคิด วิธีการ รูปแบบ และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) จากกรอบ แนวคิดเดิมสู่แนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่วิธีการบริหารจัดการ และแนวปฏิบัติใหม่ๆ ซึ่งต้องมีความ เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันหลายระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษาการพัฒนาและใช้ หลักสูตรจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัย การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของ ตนเอง และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน และวิสัย ทัศน์ใหญ่ (2561 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การทำความเข้าใจและให้ความสำคัญ กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนและถูกต้องถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับวารสารคณา โทโพธิ์ไทย (2558 : 4-23) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มี บทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ครูผู้สอนผู้สนับสนุน ผู้อำนวยการความสะอาด ดังนั้นบุคลากร เหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจต คติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่ สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลตามเป้าหมาย คือผู้รับผิดชอบในการใช้หลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรและผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

2.2 ผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 พบว่า อยู่ในระดับ ดีมาก อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในภาพรวม ทุกรายการ ได้แก่ โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ระดับชั้นเรียน อยู่ในระดับ ดีมาก ทั้งนี้เพราะ กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online ได้ผ่าน

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตามโครงสร้างรายวิชา โดยทุกรายวิชาได้จัดทำเป็น บทเรียนโมดูล (Module) ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน ได้แก่ คำแนะนำ รายวิชา แนวทางการเรียนบทเรียน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน เป็นต้น มีช่องทางการส่งงาน การสนทนา โต้ตอบกับครูผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียน โมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ที่จบในตัวเอง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ และ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดในหน่วยนั้น ๆ สอดคล้องกับคำกล่าว ของ พาร์สัน และคณะ (Parsons and others.1976 อ้างถึงใน พรอมา พิษยะสุนทร. 2546 : 37) ที่ว่า บทเรียนโมดูลเป็นบทเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกตาม ความสามารถของตนเอง จะใช้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ที่ต้องการและสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งดารุณี บุญครอง ได้กล่าวถึง ทิศทางในการสร้างเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยสรุปว่า การจัดการศึกษาต้องสร้างความพอใจให้ผู้เรียนและ ทำท่ายสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอยากเรียนและการศึกษาอยู่ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้เรียน สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยเน้นให้ ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้เรียน จึงต้องมีความสามารถในการค้นหาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้

กอบกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 นี้ ผู้บริหารได้เป็นผู้นำและให้การอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดทำบทเรียนโมดูล แก่ครู ด้วยตนเอง รวมทั้งได้มีการนิเทศ และกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 30) ได้กล่าวถึงผู้บริหารและครูผู้สอนมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ iva ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มี ส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาและใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญในการกระตุ้นและชักนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ ดังนั้นหากผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน และให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้ง สามารถทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้ จะสามารถทำให้การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร เป็นไปตามเป้าหมายได้ไม่ยาก จึงส่งผลให้ผลการประเมินอยู่ในระดับ มาก

3. ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

3.1 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียน ทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู พบว่า อยู่ในระดับ ดี อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียน ทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู ทั้งครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับ ดี มีรายการประเมิน ได้แก่ 1) องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ 2) การเตรียมความพร้อม นักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online 3) การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online 4) การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน และ 5) การวัดผลประเมินผล โดยผลการประเมินครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ แต่ในการดำเนินการ นำไปใช้ยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้ว่าในครั้งที่ 1 ข้อ 1) องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ และ

ข้อ 2) การเตรียมความพร้อมนักเรียนสำหรับการเรียนแบบ Active Online อยู่ในระดับ ดีมาก ส่วนข้อ 3) การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online, ข้อ 4) การช่วยเหลือ ติดตามการเรียนของนักเรียน และข้อ 5) การวัดผล ประเมินผลอยู่ในระดับ พอใช้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการประชุมครูผู้รับผิดชอบในแต่ละรายวิชาและครูที่ดูแลรับผิดชอบกลุ่มการศึกษาทางเลือก เพื่อหาแนวทางการดำเนินการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเมื่อทดลองใช้ครั้งที่ 2 พบว่า รายการประเมินทุกข้ออยู่ในระดับ ดี และมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นทุกข้อ ทั้งนี้ เนื่องจากการใช้สื่อห้องเรียนแบบ Active Online มีความเหมาะสมกับการเรียนในปัจจุบัน ด้วยมีสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย รวมถึงแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ที่สามารถได้โดยง่าย ดังที่ ยืน ภู่วรรณ ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้อันเหมาะสมกับยุคข้อมูลข่าวสารนั้นน่าจะเป็นรูปแบบที่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ซึ่งมวลชนหมู่สามารถเรียนรู้ได้แต่ต้องเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ใหม่ ๆ อาทิ หลักสูตรออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตลอดชีวิต โดย การเรียนแบบออนไลน์นั้นมีการเติบโตไปอย่างรวดเร็ว หรือช่องทางการเรียนรู้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง วิดีทัศน์ สื่อสังคม เกม จึงนับเป็นโอกาสดีของคนรุ่นใหม่ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้อันเหมาะสมกับตนเองได้ (ยืน ภู่วรรณ. 2561 : ออนไลน์) ครูจึงสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้น่าสนใจสำหรับนักเรียนได้ดีขึ้น และนักเรียนก็มีประสบการณ์ในการเรียนที่ดีขึ้น

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้น พบว่าอยู่ในระดับ ค่อนข้างดี อภิปรายผลได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พบว่า ทั้งครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ค่อนข้างดี ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของนักเรียน ซึ่งศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล (2558 : 50-52) ได้กล่าวว่า ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและฉับพลัน เกิดวัฒนธรรมใหม่แบบผสมผสานข้ามสังคม ข้ามยุค เป็นสังคมที่เปิดกว้าง และพยายามหาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษา อันส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาทุกระดับที่จะต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและคุณลักษณะของผู้เรียนในยุคที่การดำเนินชีวิตถูกขับเคลื่อนภายใต้ระบบสารสนเทศ ซึ่งในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้น จัดว่ายังไม่เพียงพอกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน ดังนั้นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องค้นคว้าหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี ในปัจจุบันจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ใฝ่หาความรู้ ฟังพอใจในการเรียนรู้ ตลอดจนการมีแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ทำนองเดียวกันการเรียนรู้อินบทยเรียนโมดูล (Module) ซึ่งเป็นบทเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยตนเองอย่างสะดวก ตามความสามารถของตนเอง จึงทำให้นักเรียนปรับตัวในวิธีการเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งวิชัย วงศ์ใหญ่ (2554 : 37) ได้กล่าวว่า บทเรียนโมดูล (Module) มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

ตลอดเวลา มุ่งเน้นการฝึกสมรรถภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Competencies Based) มีเกณฑ์ทางด้านความรู้ (Knowledge Criteria) เกณฑ์ด้านการแสดงออก หรือการปฏิบัติงาน (Performance Criteria) เกณฑ์ทางการประเมินผลความรู้ของผู้เรียน และการแสดงออกตามความสามารถของผู้เรียน (Consequence Criteria) กิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแสดงสมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะและสมรรถภาพทางเจตคติในวิชาการและวิชาชีพ รูปแบบของโมดูลจะออกแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสำเร็จในตัวเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล ระบบการบริหารจัดการสะดวก ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ การแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ ฝึกทักษะและกระบวนการคิด สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2537 : 67) ได้กล่าวถึงบทเรียนโมดูล ว่า เป็นบทเรียนหน่วยใดหน่วยหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ประกอบไปด้วย กิจกรรมและสื่อการเรียนต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครู สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทั้งในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนทางเลือกโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู อยู่ในระดับ ดี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online อยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยมีค่าเฉลี่ยในครั้งที่ 2 สูงขึ้น

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครูและผู้ปกครองนักเรียน

4.1 จากผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ของครู และผู้ปกครอง ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก พบว่า ครูและผู้ปกครอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับ มาก เนื่องจากครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนได้เรียน มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทั้งนี้ได้พิจารณาจากรายการประเมินความพึงพอใจข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 1-3 ซึ่งตรงกันทั้งของครูและผู้ปกครองทั้ง 2 ครั้ง สอดคล้องกับ มานพ ภาชิตวิไลธรรม (อ้างถึงในศรารัตน์ ศิริพันธุ์, 2544 :15) ได้กล่าวถึง ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาที่เน้นในด้านกระบวนการไว้ ดังนี้ 1) ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานอันจำเป็นแก่การอยู่รอดแห่งชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมจนกระทั่งทักษะ และความรู้ขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้ มีอยู่โดยเท่าเทียมกัน 2) ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่เด็กทุกคนได้รับโอกาส ได้พัฒนาทักษะและความสามารถตามที่แต่ละคนมีอยู่โดยธรรมชาติ และโดยการสั่งสมให้ดีที่สุดและมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ 3) ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่มีการให้หลักประกันแก่เด็กแต่ละคนได้ศึกษาเล่าเรียนตามช่วง

ระยะเวลาหนึ่งตามความสามารถและสติปัญญา และ 4) ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ปรากฏการณ์ที่เด็กแต่ละคนมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

จากเหตุผลโดยสังเขปดังกล่าวนี้ ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 อยู่ในระดับ มาก

ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล พบว่า ครูและผู้บริหาร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษาคความพึงพอใจของครูและผู้บริหารต่อการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับ มาก เนื่องจากครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล แก้ปัญหานักเรียนปฏิเสธห้องเรียนได้ และการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล เอื้อต่อการเรียนรายบุคคล ทั้งนี้ได้พิจารณาจากรายการประเมินความพึงพอใจข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 1-3 ซึ่งตรงกันทั้งของครูและผู้บริหารทั้ง 2 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online เป็นการใช้สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่กว้างขวางแบบเปิดที่เอื้อต่อการเรียนรายบุคคล จึงสามารถแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มการศึกษาทางไกลที่มีสภาพปัญหาและบริบทที่แตกต่างกัน ได้มีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและจบการศึกษาได้ ดังที่ ธนิศ ภูศิริ (2558 : 5-43) กล่าวว่า ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด Open Education Resources OER เป็นทรัพยากรการศึกษาใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นตำราสื่อมัลติมีเดีย Streaming Video Learning object หรือวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ที่ออกแบบหรือผลิตขึ้นมาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และนำมาจัดเก็บไว้ในเว็บไซต์เพื่อให้ครูและนักเรียนเอาไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพยากรที่มีคุณภาพในสังคมให้สามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระทุกที่ ทุกเวลาสอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษาทางไกล เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong Learning) ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ลาวัญย์ ดุยชาติ และคณะ (2558 : บทคัดย่อ) การศึกษาการพัฒนาและหาคุณภาพบทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน พบว่า บทเรียน e-Learning เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงาน สำหรับ ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 4 ที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย บทเรียน e-Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางไกล โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 แสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพสามารถถ่ายทอดมวลประสบการณ์ ด้วยสื่อออนไลน์ มีความเหมาะสมกับสอดคล้องกับความต้องการ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ปฏิเสธห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ สามารถแก้ไขปัญหากับนักเรียนและผู้บริหารได้ นักเรียนสามารถจบการศึกษาได้ มีอนาคตที่ดี ไปประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปได้ ไม่เป็นปัญหาให้กับตนเอง คราวคร้ว และยังสามรถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต่อไปได้ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 ที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561 : 1) ระบุไว้ว่า มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ

มีสุนทรียะ อนุรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้ทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาด ดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทย และพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรมความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงได้ข้อสรุปว่า การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สามารถแก้ปัญหาการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เป็นไปตามทิศทางการกำหนดในวิสัยทัศน์และบรรลุผลตามเอกลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนด อีกทั้งสามารถเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ Active Online ของครูซึ่งต้องออกแบบหน่วยการเรียนรู้บนกระดาษก่อนในรูปแบบของบทเรียนโมดูล (Module) ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้รับผิดชอบงานหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หรือผู้บริหารได้ตรวจสอบก่อน ก็จะทำให้การจัดทำบทเรียนออนไลน์ ในห้องเรียนออนไลน์ (LMS) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการเรียนรู้ด้วยแบบ Active Online ควรมีการหาประสิทธิภาพของเครื่องวัดผล ทั้งที่เป็นแบบทดสอบ และแบบประเมินผลงานของนักเรียน (Authentic Assessment) เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์มากขึ้น

1.3 ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ (Active online) ควรเพิ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กว้างขวาง หรือมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนการศึกษาทางเลือกในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ในการใช้ห้องเรียนออนไลน์ (LMS) ร่วมกัน

2.2 ควรศึกษาผลการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับนักเรียนในระบบปกติเต็มรูปแบบ

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. 2560. **บทบาทการศึกษากับการก้าวสู่ยุคประเทศไทย 4.0.** เอกสารทางวิชาการ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.bsru.ac.th/identity/archives/2685>.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **บทบาทของครูในการเรียนรู้แบบ Active Learning.** วารสารวิชาการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 9 กันยายน 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ.(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 จาก http://www.acu.ac.th/html_edu/cgi-bin/acu.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิการ์ ปัญญาดี. 2558. **การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** วิทยานิพนธ์. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557. **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา นาคสกุล. 2562 **พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561. 2562. จาก <https://www.attth.org/>.
- กัลย์ชีรา อ้นขวัญเมือง. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.** (ออนไลน์). คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561. จาก http://www.eledu.ssru.ac.th/kunchira_on/pluginfile.php/120/course/summary/.
- จตุพล ยงศรี. 2560. **การสูญเสียทางการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย.** วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2560.
- จิตรรา สุขเจริญ. 2562. **การจัดการศึกษาในยุค 4.0.** (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2561. จาก <http://164.115.41.60/knowledge/?p=600>.
- จุลณรงค์ วรณโกวิท. 2559. **เด็กออกกลางครรภ์ (คั่น) ภาพสะท้อนการแท้งของระบบการศึกษาไทย.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2561 จาก <https://thaipublica.org/2016/09/education-52/>.
- ดุขฎิ สิวังคำ. 2561. **การพัฒนาแบบจำลองการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ตสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 มิถุนายน 2561 เวลา 15.10 น. จาก <https://th49.ilovetranslation.com/Zezib23Sz7v=d/>.

- ดารุณี บุญครอง. 2560. วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0. สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ชวลิต โพธิ์นคร. 2560. การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2559 และประชุมวิชาการเรื่อง “ห้องสมุดดิจิทัลกับการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0” (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2560. จาก <https://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0/>.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2545. มิติที่ 3 ทางการศึกษา : สถานฝันสู่ความเป็นจริง. กรุงเทพมหานคร : เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- ไชยวัฒน์ ชาญปริษารัตน์. 2543. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีผลต่อการวัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงกมล โพธิ์นาค. 2561. การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา, คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ดารุณี บุญครอง. 2560. วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0. สารอาศรมวลัยลักษณ์. 22/12/2560 สำนักวิชาศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. นครศรีธรรมราช.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2561. การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2561 เวลา 15.10 น. จาก http://www.tsu.ac.th/cc/wbl_training/e-learning.htm.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ .2560. ออนไลน์. การจัดการศึกษา 4.0 กับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน. ศูนย์พัฒนาและประยุกต์วิชาการสาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2561 <https://adacstou.wixsite.com/adacstou/single-post/2017/09/01/>.
- ธนะวัฒน์ วรณประภา. 2560. สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา Social Media with Education วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนิศ ภูศิริ. 2558. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT). ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2559. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- _____. 2558. เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล ชุดที่ 8-15 : การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของต่างประเทศ. สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช : แสงจันทร์การพิมพ์.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2559. Education Reform & Entrance 4.0. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2560. จาก <http://www.chiangmainews.co.th/page/archives/540274>.

- ณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของ **Active Learning**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.itie.org> เมื่อ 25 กรกฎาคม 2552.
- นิติตระดับปริญญาโท รุ่นที่ 7 สาขาบริหารจัดการศึกษา. 2560. **โครงการสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา “Thailand Education 4.0 : ทิศทางใหม่ในการพัฒนาการจัดการศึกษาไทยยุค 4.0”** สาขาบริหารจัดการศึกษา, วิทยาลัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ. 2553. **การเรียนรู้กับการเรียนการสอน. ในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาหลักสูตรและการสอน. หน่วยที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.**
- พรใจ ลีทองอิน. 2553. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยแบบจำลอง ผ่านการสอนทางไกลบนอินเทอร์เน็ต และการเรียนแบบปกติ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. สำนักหอสมุดกลาง. (ออนไลน์). สืบค้น เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2561. จาก <https://www.thairath.co.th/content/175124>.**
- พรรณณี สิกิจวัฒน์. 2553. **วิธีวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพมหานคร : มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.**
- พรรณณี สวนเพลง. 2552. **เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.**
- พรอุมมา พิษยะสุนทร. 2546. **การสร้างบทเรียนโมดูลวิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านตีความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- พาสนา จุรัตน์. 2561. **การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. บทความวิชาการ ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2561 ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- พิทักษ์ แก้วในเมฆ. 2550. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาโท กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์. 2560. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องวิธีการคำนวณความยาวนานวันเพื่อการเกษตร. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2560, มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ยีน ภู่วรรณ. 2560. **Digi Learn is Now การเรียนรู้ สู่อากาศ (The Opportunity).** สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมมหาชน). กรุงเทพมหานคร : ไศสุน แอนดีโศ.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2560. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134/ตอน 40 ก ตราไว้ ณ วันที่ 6 เม.ย. 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน.**

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2555. **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555.**
กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.
- โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3. 2562. **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561-2563.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง.
- รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์. 2557. **เอกสารประกอบการสอน รายวิชาพัฒนาหลักสูตร.** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ลาวัลย์ ดุลยชาติ และคณะ. 2558. **การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การเลือกซอฟต์แวร์ให้เหมาะสมกับงานสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรางคณา โต้โพธิ์ไทย. 2558. **เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล ชุดที่ 8-15 : การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของต่างประเทศ.** สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. แสงจันทร์การพิมพ์.
- วรรณภรณ์ บริพันธ์. 2559. **เศรษฐศาสตร์และการจัดการ : การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.** หมวดการศึกษาทั่วไป, มหาวิทยาลัยทักษิณ. สืบค้นเมื่อ วันที่ 12 ธันวาคม 2562. จาก http://www2.tsu.ac.th/org/lic/Allcourse/detail.php?course_id=0000264
- วีชรา เล่าเรียนดี. 2556. **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการได้ช.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- วีชราพร ริกากรณ์. 2555. **การศึกษากาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.** สารนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2552. **การวิจัยและการพัฒนา (Research and Development).** วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ; ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2552
- วาสนา สุขกระสานดี. 2541. **โลกของคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2554. **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : อาร์ แอนด์ ปรีนท์.
- _____. 2561. **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2561. จาก <https://nawaporn.files.wordpress.com/>.
- วิทยากร เชียงกุล. 2551. **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550-2551 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษาไทย.** สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี.คอมมิวชั่น.
- วิวรรณ จันท์เทพย์. 2555. **วิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา.** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ วันที่ 21 ตุลาคม 2561. จาก <http://mokza025.blogspot.com/>.

- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา.2561. การศึกษาทางเลือก : แนวทางที่ท้าทายในยุคปฏิรูป. สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรายุทธ วิทยุฒิ. 2562. การวิจัยและพัฒนาในรูปแบบของการสร้างนวัตกรรม การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR). มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2562.จาก http://www.research.nu.ac.th/th/signup/sigupAll/4_3RandD.pdf
- ศรารวรรณ ศิริพันธุ์. 2544. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ด้าน คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ของบัณฑิตด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศุภสิริ โสมาเกต. 2544. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจใน การเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5ระหว่างการเรียนรู้ โดยโครงการกับการ เรียนรู้ตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ,กระทรวงศึกษาธิการ 2559. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- 2558. แนวทางการดำเนินงานพลิกโฉมการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- สถาบันรามจิตติ. 2555. โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนไทย (Child Watch). กรุงเทพมหานคร : สถาบันรามจิตติ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ ทอง. 2542. การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สमान อัครภูมิ. 2561. การศึกษาไทย 4.0 : แนวคิดและทิศทางใหม่ในการจัดการศึกษาไทย. บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชธานี. อุบลราชธานี.
- สรชัย พิศาลบุตร และคณะ. 2549. การสร้างและประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม. ปีที่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สุชาติ กิระนันท์. 2541. เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ภูพันธ์. 2546. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : เดอะโนว์เลจ เซ็นเตอร์.
- สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์. 2542. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาย สามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยวิธีเรียนทางไกลของศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ จังหวัดชัยภูมิ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.(ศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ 2558. **ทักษะและพฤติกรรมการเรียนทางไกล : การศึกษาทางไกล**. สาขาวิชา การศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562. **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) 2560. **Digi Learn is Now การเรียนรู้ สู่อโอกาส (The Opportunity)**. กรุงเทพมหานคร : ไทศูน แอนด์ โศ .สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). 2561. **หลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบออนไลน์**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2562 จาก <https://www.egov.go.th/th/index.php>.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : ไทยพับลิก เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2554. **ข้อเสนอแนะหลักการและวิธีการในการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำหรับการศึกษาทางเลือกตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2561. **รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____ .2553. **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____ 2560. **มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสารภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง 2560)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____ .2561. **ประกาศ และคำสั่ง เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสารภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง 2560)**. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2561 จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. 2558. **การจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

- . 2561. กำหนดแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- . 2561 : ฎ. ให้ข้อเสนอแนะการจัดการ ศึกษาไทยให้เกิดคุณภาพ เชิงสมรรถนะในเวที
สากล เพื่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- . 2561.มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- . 2561. สภาการศึกษาเสวนา 2018 : รวมพลังพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- . 2561. สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลปี 2561 (IMD 2018).
กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่.
- สารีพันธ์ ศุภวรรณ.และคณะ.2558. เอกสารการสอนชุดวิชา การศึกษาทางไกล ชุดที่ 1-7 :
การจัดการศึกษาทางไกลออนไลน์ของต่างประเทศ. สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. แสงจันทร์การพิมพ์.
- เสาวภา เพ็ชรรัตน์. 2562. บทบาทของห้องสมุดกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active
Learning. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2562 จาก [http://C:/Users/
Administrator/Downloads/55-301-1-PB%20\(1\).pdf](http://C:/Users/Administrator/Downloads/55-301-1-PB%20(1).pdf).
- เสาร์คำ คำมาลัย. 2541. ความเสมอภาคของโอกาสการเข้าศึกษาในสถาบันราชภัฏเชียงใหม่
ปีการศึกษา 2540. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์เกษตร).
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561. แนวทางการนิเทศ เพื่อ
ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ. หน่วยศึกษานิเทศก์,
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร.